

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Tractatus II. De Divisionibus Peccati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82969)

TRACTATUS II.

De Divisionibus Peccati.

Divisiones sunt Peccati tam Philosophici, quam Theologici, quas per longum esset recensere, sub Theologicam Considerationem cadit divisio in Actual & Habitual. De hac Actual est in materia de Pœnitentia. Rursus in peccatum Commissionis, & Omissionis. Item in peccatum Mortale, & Veniale. Denique in Proprium & Originale.

DISPUTATIO II.

De Divisione in Peccatum Commissionis

& Omissionis.

Nomine peccati Commissionis venit peccatum Commisum contra Legem prohibentem ne fiat. Omissionis autem peccatum fit, contra Legem mandantem ut fiat. Utrumque hoc membrum Divisionis patitur suas difficultates.

QUÆSTIO I.

De Peccato Commissionis.

Quod attinet ad Peccatum Commissionis, de hoc celebris est Quæstio, An Malitia illius stet in aliquo positivo, an in aliquo non positivo, sive illud sit privatio, sive negatio. Divisi sunt Auctores. Aliqui affirmant peccatum stare in aliquo positivo, ita Cajet. Medina, Zúmel. Vafq. Less. Tann. Rayn. Arr. d. 2. f. 4. Oviedo Tr. 4. Contr. 5. & cum eis Rosmer. pag. 311. Quod autem malitia peccati Commissionis stet in aliquo non positivo docuit Suar. hic dis. 7. sect. 3. Sal. Molina, Bellarm. Valent. Baldel. & Elparza de actibus Hum. q. 29. post S. Thom. 1. p. q. 48. ar. 1. in corpore & ad 1. Item hic q. 72. art. 9. ad 1. & q. 18. art. 1. in Corpore, & qu. 2. de Malo, a. 2. & 9. & 3. contra Gentes. c. 7. Docuit idem Scotus in 2. d. 37. q. 1. n. 6. ubi sic ait. *Concedo igitur juxta solutionem questionis premissæ, quod peccatum est corruptio rectitudinis in actu secundo. Et infra, intelligo corruptionem formaliter, sicut privatio dicitur formaliter corruptio sui habitus.* Cæterum uterque hic Doctor etiam pro opposita sententia citatur.

DIFFICULTAS I.

An Positivo, an in Negativo Malitia Commissionis stet?

Inter duas Oppositas Sententias mediâ viâ procedendum erit, quod ut fiat sit

Punctum Difficultatis I.

Proponuntur tenendæ Conclusiones.

DICENDUM I. Peccatum Commissionis importare aliquid positivum.

PROBATUR I. Tum quia. Peccatum Commissionis vel importat actum, vel non importat? Si non importat; Ergo est mera pura Omissio; Ergo est, quod non est: Peccatum enim Commissionis non est omissio, & tamen esset omissio, si non esset actus: sicut non est actus pura omissio, si importat actum: Ergo importat aliquid positivum; hæc enim verbis differunt pro præsentī: quia hoc ipso, si cum sit actus non importaret aliquid positivum, importaret non positum, seu non positivum, adeoque negationem actus. Tum quia, id quod ponitur à voluntate peccaminosa Commissionis, debet esse quid positivum: Si enim non esset quid positivum ille actus, non esset actus; quia non positivum dicit negationem cadentem in actum, si autem cadit in actum, negatio facit non actum. Et certè si id quod ponitur à voluntate peccaminosa Commissionis est actus, & tamen non est quid positivum; Ergo & ponit aliquid voluntas, ut supponitur, & non ponit, quia impossibile est ponere aliquid, & positum non esse positivum. Quod ipsum positivum subordinatur in derivationeposito, imò secundum rigorem grammaticum potius deberet dici positivum. Coincidit utraque hæc ratio in eundem medium terminum. Tum quia. Peccatum Commissionis existit, ergo est quid positivum: Nam non nisi positivorum & entium, est existentia. Tum quia. Si peccatum Commissionis ponitur à voluntate, datur in illud influxus positivus causarum physicarum: Et si

Et si non esset influxus positivus in illud causarum physicarum, non posset dici quod agatur physice sed potius quod non agatur: & sicut non influxus positivus causarum physicarum, non potest dici quod agat; ita per influxum positivum causarum physicarum non potest dici, quod non agatur, & quod passivè illi non respondeat actus. Si autem est influxus positivus in Commissionem, hoc ipso inferetur, Commissionem esse quid positivum. Tum quia. Saltem non implicat positivus actus, opponens sese præcepto. Ne feceris: quod si ille actus erit positivus ob paritatem rationis, quicumque alius simili præcepto se opponens, erit actus positivus.

PROBATUR 2. Peccatum Commissionis si non importaret aliquid positivum saltem in recto, id idè esset, quia esset quid negativum: sed hoc probat illud esse positivum in recto: quia nulla est negatio dabilis; quæ non fundetur in positivo. Unde illud principium est; *Non datur negatio negationis*, quod non tantum isto sensu verum est, quod negatio positivum aliquid negare debeat, non negativum; sed etiam hoc sensu, quod negatio non sit negationis tanquam subjecti, sed sit negatio debita positivo. Hic ipse medius terminus sic aliter proponitur. Vel peccatum Commissionis aliter se habet in ratione positi extra causas, quando est positum extra causas, quam se habuerit, antequam positum fuisset extra causas, vel se non habet aliter. Si se non habet aliter, ergo sicut ante peccatum Commissionis, non erat peccatum Commissionis, ita dum est peccatum Commissionis non est peccatum Commissionis: dicis enim illud ita se habere, ac se habuit, quando non erat. Et tamen quando non erat, verè non erat. Si autè se habet aliter, quando est positum extra causas, quam se habuerit quando non erat positum extra causas, ergo debet aliquid importare positivum: quia extractio ex nihilo, & ex illa antecedenti sui negatione, non potest aliter perfici, quam per aliquid positivum: Nihil enim ex negatione extrahitur negatione præcisè. Quod si illa extractio perficitur per aliquid positivum, etiam extractio peccati Commissionis ex sui negatione importabit aliquid positivum.

Fundatur hæc utraque Ratio in hoc principio, quod *non detur negatio negationis*. Quod ipsum, præter dicta in materia de Ubi, sic suadet. Tum quia. Negatio est malignantis naturæ adeoque destruit id, supra quod cadit, negatque id cui conjungitur: Ergo si neget positivum, erit negativum, & si neget aliquid negativum, non erit negatio, consequenter non erit negatio negationis. Tum quia. Duæ negationes faciunt unam affirmativam. Unde crevit ille terminus inter Recentiores ad significandum ipsum rei esse, quod scilicet sit ipsum rei *Non Non*. Tum quia. Hoc ipsum ostendit inductio. Nam v. g. tenebræ non sunt negatio negationis, sed fun-

dantur in aliquo positivo, suntque in re æternæ lucem. Ratio termini fundatur in aliquo positivo, nempe in quanto, negatque ulteriorem extensionem: & sic de reliquis.

Confirmatur Conclusio. Quia si peccatum Commissionis non esset quid positivum, sequeretur peccatum Commissionis, non esse peccatum: quia illud cuius esse est non esse, dum dicitur esse; non est: Ergo si peccati Commissionis esse, est non esse, dum est, non est; quod repugnat.

PROBATUR 3. Communiter. Actus odii Dei secundum suum esse spectatus, habet suum integrum perfectumque esse: nihil enim illi deest, quod ad esse actus odii Dei requiritur: Ergo in illo genere habet bonitatem transcendentem: hæc enim bonitas, est dicta perfectio: Ergo & positivitatem, quæ hæc sequitur conditionem Entis, quod ipsum fundat bonitatem; quam quia fundat etiam peccatum Commissionis, & Ens & positivum quid erit.

DICENDUM EST 2. Quod peccatum Commissionis, pro ultimo completivo, rationeque formali dicat aliquid negativum. Explicanda est Conclusio: quod ut fiat

PRÆMITTO 1. Quod nullum sit tale Ens positivum, quod non dicat suas negationes. Ratio. Tum quia, id ostendit Inductio: & ita Deus dicit negationem Creaturarum, Creaturæ dicunt negationem Dei. Tum quia. Si aliquid Ens non diceret negationes reliquorum, hoc ipso esset chimæra; quia jam v. g. homo non negaret Leonem, si non negaret Leonem, diceret Leonem: inter dicere enim, & non dicere obiectivum, sicut inter esse & non esse, non datur medium: Si autem homo diceret Leonem, essetque Leo; hoc ipso esset chimæra. Tum quia. Si Petrus non diceret negationem aliorum, non negaret identitatem aliorum, hæc enim verbis differunt: Si non negaret identitatem aliorum, esset alia, essetque hoc quod non est; quia esset alia, non negando identitatem cum ipsis; & non esset alia, quia hoc ipso quod alia sint, illud aliud, non est illa. Unde

INFERS quod unaquæque res plures dicat negationes, quam affirmationes de se, quia affirmationes de illa sunt non nisi fundatæ in prædicatis, quæ continet; negationes autem fundantur in reliquis omnibus possibilibus, quæ omnia, utpote distincta à se, negat res.

INFERS item, plures esse in universo negationes, quam affirmationes; quia affirmationes sunt non nisi uniter, ut ita dicam, fundatæ in uniter habitis uniuscujusque rei prædicatis positivis. Negationes autem repetitò habentur: quia Petrus v. g. dicit omnes alias negationes, quas dicit Andreas exceptâ Petreitate, cujus negationem dicit Andreas, non dicit Petrus. Andreas item repetit easdem negationes, quas Petrus, sed non negat Andream, quem negabat Petrus, negat autem Petrum, quem non negat Petrus.

PRÆ-

TRACTATUS II.

De Divisionibus Peccati.

Divisiones sunt Peccati tam Philosophici, quam Theologici, quas per longum esset recensere, sub Theologicam Considerationem cadit divisio in Actual & Habitual. De hac Actual est in materia de Pœnitentia. Rursus in peccatum Commissionis, & Omissionis. Item in peccatum Mortale, & Veniale. Denique in Proprium & Originale.

DISPUTATIO II.

De Divisione in Peccatum Commissionis

& Omissionis.

Nomine peccati Commissionis venit peccatum Commisum contra Legem prohibentem ne fiat. Omissionis autem peccatum fit, contra Legem mandantem ut fiat. Utrumque hoc membrum Divisionis patitur suas difficultates.

QUÆSTIO I.

De Peccato Commissionis.

Quod attinet ad Peccatum Commissionis, de hoc celebris est Quæstio, An Malitia illius sit in aliquo positivo, an in aliquo non positivo, siue illud sit privatio, siue negatio. Divisi sunt Auctores. Aliqui affirmant peccatum stare in aliquo positivo, ita Cajet. Medina, Zúmel. Vafq. Less. Tann. Rayn. Arr. d. 2. f. 4. Oviedo Tr. 4. Contr. 5. & cum eis Rosmer. pag. 311. Quod autem malitia peccati Commissionis sit in aliquo non positivo docuit Suar. hic dis. 7. sect. 3. Sal. Molina, Bellarm. Valent. Baldel. & Elparza de actibus Hum. q. 29. post S. Thom. 1. p. q. 48. ar. 1. in corpore & ad 1. Item hic q. 72. art. 9. ad 1. & q. 18. art. 1. in Corpore, & qu. 2. de Malo, a. 2. & 9. & 3. contra Gentes. c. 7. Docuit idem Scotus in 2. d. 37. q. 1. n. 6. ubi sic ait. *Concedo igitur juxta solutionem questionis premissæ, quod peccatum est corruptio rectitudinis in actu secundo. Et infra, intelligo corruptionem formaliter, sicut privatio dicitur formaliter corruptio sui habitus.* Cæterum uterque hic Doctor etiam pro opposita sententia citatur.

DIFFICULTAS I.

An Positivo, an in Negativo Malitia Commissionis sit?

Inter duas Oppositas Sententias mediâ viâ procedendum erit, quod ut fiat sit

Punctum Difficultatis I.

Proponuntur tenendæ Conclusiones.

DICENDUM I. Peccatum Commissionis importare aliquid positivum.

PROBATUR I. Tum quia. Peccatum Commissionis vel importat actum, vel non importat? Si non importat; Ergo est mera pura Omissio; Ergo est, quod non est: Peccatum enim Commissionis non est omissio, & tamen esset omissio, si non esset actus: sicut non est actus pura omissio, si importat actum: Ergo importat aliquid positivum; hæc enim verbis differunt pro præsentī: quia hoc ipso, si cum sit actus non importaret aliquid positivum, importaret non positum, seu non positivum, adeoque negationem actus. Tum quia, id quod ponitur à voluntate peccaminosa Commissionis, debet esse quid positivum: Si enim non esset quid positivum ille actus, non esset actus; quia non positivum dicit negationem cadentem in actum, si autem cadit in actum, negatio facit non actum. Et certè si id quod ponitur à voluntate peccaminosa Commissionis est actus, & tamen non est quid positivum; Ergo & ponit aliquid voluntas, ut supponitur, & non ponit, quia impossibile est ponere aliquid, & positum non esse positivum. Quod ipsum positivum subordinatur in derivationeposito, imò secundum rigorem grammaticum potius deberet dici positivum. Coincidit utraque hæc ratio in eundem medium terminum. Tum quia. Peccatum Commissionis existit, ergo est quid positivum: Nam non nisi positivorum & entium, est existentia. Tum quia. Si peccatum Commissionis ponitur à voluntate, datur in illud influxus positivus causarum physicarum: Et si

Et si non esset influxus positivus in illud causarum physicarum, non posset dici quod agatur physice sed potius quod non agatur: & sicut non influxus positivus causarum physicarum, non potest dici quod agat; ita per influxum positivum causarum physicarum non potest dici, quod non agatur, & quod passivè illi non respondeat actus. Si autem est influxus positivus in Commissionem, hoc ipso inferetur, Commissionem esse quid positivum. Tum quia. Saltem non implicat positivus actus, opponens sese præcepto. Ne feceris: quod si ille actus erit positivus ob paritatem rationis, quicumque alius simili præcepto se opponens, erit actus positivus.

PROBATUR 2. Peccatum Commissionis si non importaret aliquid positivum saltem in recto, id idè esset, quia esset quid negativum: sed hoc probat illud esse positivum in recto: quia nulla est negatio dabilis; quæ non fundetur in positivo. Unde illud principium est; *Non datur negatio negationis*; quod non tantum isto sensu verum est, quod negatio positivum aliquid negare debeat, non negativum; sed etiam hoc sensu, quod negatio non sit negationis tanquam subjecti, sed sit negatio debita positivo. Hic ipse medius terminus sic aliter proponitur. Vel peccatum Commissionis aliter se habet in ratione positi extra causas, quando est positum extra causas, quam se habuerit, antequam positum fuisset extra causas, vel se non habet aliter. Si se non habet aliter, ergo sicut ante peccatum Commissionis, non erat peccatum Commissionis, ita dum est peccatum Commissionis non est peccatum Commissionis: dicis enim illud ita se habere, ac se habuit, quando non erat. Et tamen quando non erat, verè non erat. Si autè se habet aliter, quando est positum extra causas, quam se habuerit quando non erat positum extra causas, ergo debet aliquid importare positivum: quia extractio ex nihilo, & ex illa antecedenti sui negatione, non potest aliter perfici, quam per aliquid positivum: Nihil enim ex negatione extrahitur negatione præcisè. Quod si illa extractio perficitur per aliquid positivum, etiam extractio peccati Commissionis ex sui negatione importabit aliquid positivum.

Fundatur hæc utraque Ratio in hoc principio, quod *non detur negatio negationis*. Quod ipsum, præter dicta in materia de Ubi, sic suadet. Tum quia. Negatio est malignantis naturæ adeoque destruit id, supra quod cadit, negatque id cui conjungitur: Ergo si neget positivum, erit negativum, & si neget aliquid negativum, non erit negatio, consequenter non erit negatio negationis. Tum quia. Duæ negationes faciunt unam affirmativam. Unde crevit ille terminus inter Recentiores ad significandum ipsum rei esse, quod scilicet sit ipsum rei *Non Non*. Tum quia. Hoc ipsum ostendit inductio. Nam v. g. tenebræ non sunt negatio negationis, sed fun-

dantur in aliquo positivo, suntque in re æternæ lucem. Ratio termini fundatur in aliquo positivo, nempe in quanto, negatque ulteriorem extensionem: & sic de reliquis.

Confirmatur Conclusio. Quia si peccatum Commissionis non esset quid positivum, sequeretur peccatum Commissionis, non esse peccatum: quia illud cuius esse est non esse, dum dicitur esse; non est: Ergo si peccati Commissionis esse, est non esse, dum est, non est; quod repugnat.

PROBATUR 3. Communiter. Actus odii Dei secundum suum esse spectatus, habet suum integrum perfectumque esse: nihil enim illi deest, quod ad esse actus odii Dei requiritur: Ergo in illo genere habet bonitatem transcendentalem: hæc enim bonitas, est dicta perfectio: Ergo & positivitatem, quæ hæc sequitur conditionem Entis, quod ipsum fundat bonitatem; quam quia fundat etiam peccatum Commissionis, & Ens & positivum quid erit.

DICENDUM EST 2. Quod peccatum Commissionis, pro ultimo completivo, rationeque formali dicat aliquid negativum. Explicanda est Conclusio: quod ut fiat

PRÆMITTO 1. Quod nullum sit tale Ens positivum, quod non dicat suas negationes. Ratio. Tum quia, id ostendit Inductio: & ita Deus dicit negationem Creaturarum, Creaturæ dicunt negationem Dei. Tum quia. Si aliquid Ens non diceret negationes reliquorum, hoc ipso esset chimæra; quia jam v. g. homo non negaret Leonem, si non negaret Leonem, diceret Leonem: inter dicere enim, & non dicere obiectivum, sicut inter esse & non esse, non datur medium: Si autem homo diceret Leonem, essetque Leo; hoc ipso esset chimæra. Tum quia. Si Petrus non diceret negationem aliorum, non negaret identitatem aliorum, hæc enim verbis differunt: Si non negaret identitatem aliorum, esset alia, essetque hoc quod non est; quia esset alia, non negando identitatem cum ipsis; & non esset alia, quia hoc ipso quod alia sint, illud aliud, non est illa. Unde

INFERS quod unaquæque res plures dicat negationes, quam affirmationes de se, quia affirmationes de illa sunt non nisi fundatæ in prædicatis, quæ continet; negationes autem fundantur in reliquis omnibus possibilibus, quæ omnia, utpote distincta à se, negat res.

INFERS item, plures esse in universo negationes, quam affirmationes; quia affirmationes sunt non nisi uniter, ut ita dicam, fundatæ in uniter habitis uniuscujusque rei prædicatis positivis. Negationes autem repetitò habentur: quia Petrus v. g. dicit omnes alias negationes, quas dicit Andreas exceptâ Petreitate, cujus negationem dicit Andreas, non dicit Petrus. Andreas item repetit easdem negationes, quas Petrus, sed non negat Andream, quem negabat Petrus, negat autem Petrum, quem non negat Petrus.

PRÆ-

PRÆMITTO 2. *Quamvis omne Ens dicat negationes; inde tamen non sequitur, quod omne esse ultimò compleatur per aliquid negativum:* Et sic ultimò in ratione Hominis non constituitur Petrus per aliquid negativum, quale est v.g. non esse Leonis; sed constituitur ultimò per aliquid positivum, nempe per ipsam rationalitatem: Et si omnia ultimò constituerentur negationibus, nullum daretur Ens positivum. Cæterum sunt alia entia, quæ ultimò compleuntur per aliquid negativum. Et ita v.g. terminus in quantitate est ipsa quantitas, quæ est quid positivum; sed ultimò compleatur per negationem, nempe negationem ulterius extensionis. Item in sententia Scotistarum, subsistentia, est ipsa natura, ultimò tamen compleatur duplici negatione. Et hic jam videndum est, An peccatum ultimò compleatur per aliquas negationes. Hinc

PRÆMITTO 3. *Ad investigandum An aliquid ultimò compleatur negationibus, hac inter alia considerant. In primis, Auctoritas, si res sit de objectis quorum natura altiori Testimonio explicatur. Deinde conditio naturæ entis. Denique observatio illius principii, ne multiplicentur entia, seu positivæ rationes, sine necessitate.* Omnia hæc tria convincunt, negativo complementationem formalem peccati: Evincit Auctoritas de qua infra; evincit quod nulla sit necessitas; denique conditio entis, de qua hic.

Formari potest Discursus. Non datur summum malum quod possit existere, quantumvis detur summum bonum. Ratio, quia sicut summum bonum præter perfectionem omnem possibilem, quam includit, exclusivum est omnis mali: ita & summum malum præter inclusionem propriarum imperfectionum, esset exclusivum omnis boni: si esset exclusivum omnis boni, esset exclusivum omnis entis: bonum enim & ens illigant se sibi: Si autem esset exclusivum omnis entis, esset etiam exclusivum existentia, quæ est quid entis, imò ipsum ens in actum deductum. Nihilominus quamvis non detur, nec dari possit, summum malum existens; datur tamen aliqua summa in suo genere, quæ potest esse, oppositio ad summum bonum: Cur non enim? quæ quia non potest simpliciter in negatione esse, debet fundari in aliquo positivo, sed ultimò complebitur per aliquam negationem, hoc ipso enim summe, ut potest, non opponeretur, si negatione non completeretur. Hoc autem non aliud est, quam offensam Dei & peccatum. Porro si est maxima oppositio ad summum bonum in offensam Dei & peccato, illa non erit stans in positivo. Quod ipsum inde colligitur, Quia magis opponitur Deo negatio quam Ens: omne enim Ens est participatio Divinitatis, hæc autem non potest esse ita opposita Deo, atque non participatio Divinitatis, quam non participationem dicit negatio, consequenter cum peccatum opponatur Deo in ratione, in qua maxime opponitur, debet esse

non positivum, aliàs non summe opponeretur, si cum potest opponi in non positivo, non opponatur in non positivo. His præmissis

Explicatur Peccatum Commissionis.

EXPLICATUR 1. Complementum illud peccati in negativo consistens. Nullum est ens quod non dicat negationes. Ut dixi Præmissis. 1. Non omne tamen negationibus constituitur ultimò. Ut Præmissis 2. dixi, id tamen constituitur negationibus, cujus natura, & conditio entis id videtur deprecere. Porro conditio entis, quod est peccatum, est in ratione actionis, summe opponi Deo, quæ summa oppositio non esset, si negativis prædicatis non completetur, ut dixi in Discursu.

EXPLICATUR 2. Duplices possumus exigentias & merita in objecto quod est bonum, adeoque etiam in Deo summo bono cogitare. Quasdam exigentias positivas, & quasdam negativas. Positiva exigentia boni est, ut ametur; Negativa, ne odio habeatur. Positiva exigentia est, ut iuribus boni illius satis fiat: negativa, ut illis non contraveniatur. Positivæ hæc exigentiæ priores sunt negativis: Nam positiva sunt, ut dictum, fundamenta negationum. Unde etiam prius est in bono exigentia ut ametur, quam ne odio habeatur, & in aqua, prior est exigentia ut habeat frigus, quam ne sit calida. Quod si prior est exigentia positiva prior etiam erit exigentia commensurandæ operationis ad regulam recte agendi, præ exigentia negativa, ne scilicet illi discommensuratae ponantur actiones. Quod si prior est exigentia ut commensuratae ponantur actiones, oppositio ad hoc primū, erit principalis, & prima ratio in peccato. Quia sicut contraria sunt quæ sibi contrariantur: ita sunt primò contraria, quæ in contrarietate primis prædicatis adinvicem opponuntur. Quia verò illis primis non aliter fit oppositio quam per prædicata negativa, in actione peccaminosa Commissionis peccati inclusa, fit ut illa prædicata negativa, quale est, quod peccatum non sit secundum debitum juri Divino respondens, quod non sit commensurata actio regulæ honeste agendi, & similia, fit in quâ, ut hæc prædicata sint prima in peccato adeoque completiva malitiæ illius, ut ita commensurentur inter se oppositiones, primòque per id opponatur peccatum, quod primò deprecatur juri Divino aut quæcunque exigentia boni: Quia verò dantur exigentiæ negativæ, seu secundariæ, ut est exigentia in bono, ne fiat quidquam contra regulam actionum humanarum, huic opponit se prædicatum positivum, fieri contra regulam, sed hæc formalitas est secundaria. Quæ ipsa prædicata negativa ut vides non explicantur à nobis per negationem v.g. amoris propter rationes infra adferendas, sed per prædicata negativa opposita prædicatis positivis in jure Divino,

(D)

& in

& in regula agendi contentis, quibus nonnisi negationes opponuntur. Unde exigentia illa ut ametur, non supponit hinc præcise pro exigentia actus amoris, sed pro ipsa amabilitate, jureque & possessione amabilitatis.

EXPLICAT 3. Quidam ex 5to. Metaph. t. 21. & secundum S. Thomam hic q. 18. ar. 1. Bonum transcendente nihil aliud est, quam integritas, seu complementum alicujus rei: & ita etiam materia est quid bonum, quia quamvis materiae ad hoc ut sit ens completum desit aliquid; ad hoc tamen ut sit materia, nihil illi deest, sed in entitate integra est & completa, ac per consequens bonum. Et hac ratione S. Th. 4. Ench. lect. 23. exponit illud Aristotelis ex 4. Eth. c. 5. quod non possit alicui convenire omnis defectus boni: quia tale malum convinceretur omnino se ipsum destruere, & fieret simpliciter intolerabile, destruendo etiam subjectum suae malitiae. S. etiam Aug. Ench. c. 3. ostendit mala non esse sine bonis, subditque c. 26. quod quamvis bona possint esse sine malis, mala tamen sine bonis, nec nisi in bonis esse possunt: Nam licet homo vel Angelus possit non esse justus, injustus tamen non potest esse nisi vel homo, vel Angelus; & cum sit bonum, quod sit homo, & quod sit Angelus; malum tamen est in utroque, quod sit injustus. Unde constat posse aliquid esse bonum & tamen simul esse malum, quatenus deficit in aliquo, vel aliquid illi deest. Et ita materia dicitur bona materia, & tamen est ens imperfectum, quia non habet perfectionem, & actualitatem formae substantialis. Ex quo ulterius patet. Bonitatem transcendentalem, esse aliquid positivum; est enim habere, quidquid requiritur ad tale esse, quamvis aliquando explicetur per negationem, quatenus dicitur nihil illi deesse. At vero malum si formaliter & in actu secundo spectetur dicitur compleri per aliquid negativum: malum enim est cui deest aliquid ad tale esse in esse perfecto. Et ita malus est equus, cui deest aliquid quod reperitur in equis perfectis. Jam vero malitia moralis hoc addit, quod sit carentia perfectionis debitae, hoc est, quam ex debito morali, tenebatur operans procurare, quod debitum explicans S. Th. q. 1. de Malo. ar. 1. ad 1. & ad 7. ait. Illud consistere in modo, ordine, & apta compositione partium ad invicem, hoc autem in peccato non reperitur. Haec explicatio

NON SATISFACIT. Tum quia: Potest esse defectus etiam ex aliqua entitate, & ita est defectus habere magnum nasum, & tamen explicatio assumit malum in actu secundo compleri per aliquid negativum, deberet ergo hoc ulterius explicari. Tum quia, non videtur ideo materia imperfecta: quia deest illi perfectio formae: quomodo enim ex illius carentia aliquid est imperfectum, quod si haberet chimæra foret, ut foret materia chimæra si haberet perfectionem for-

ma. Tum quia ægerrime explicatur, quod peccatum sit carentia rectitudinis debitæ, certe enim odio Dei non debetur ut sit actus bonus, quomodo ergo odium Dei caret rectitudine debitæ.

DICENDUM est 3. *Rationem illam positivam importari in recto, pro connotato autem importari negationem.*

PROBATUR 1. Quia pro genere in definitione Commissionis ponitur actus, adeoque quid positivum. Jam autem ea, quæ ponuntur præcipue pro genere in definitione alicujus semper importantur in recto, ea autem, quæ ponuntur pro differentia, si sint definitiva entium Connotativorum, non ponuntur nisi in obliquo. Et ita tenebræ definiuntur quod sint aer sine luce; est autem peccatum connotativum Ens.

PROBATUR 2. Quia ratio non positivi repugnabilis in peccato habet se sicut formalitas quædam ex modo nostro concipiendi adveniens; talia autem semper unum dicunt in recto, hoc est subiectum, formalitas autem ipsa in obliquo importatur. Et ita v. g. terminus in quantitate, est ipsa quantitas prout dicit negationem ulterius extensionis.

PROBATUR 3. Importata in obliquo significant formalitatem ultimam complementem, importata in recto nondum completum quid significant. Et ita quantitas importata in recto à termino, non trahit secum completam rationem termini, sed illa adfert importata in obliquo negatio ulterius extensionis. Sed etiam ratio actus in peccato, non importat completam rationem peccati, quam importat non commensuratio rationis ad jus divinum, aut ad regulam actionum humanarum rectam. Ergo actus in recto ponitur, in obliquo autem illud non positivum dicitur.

COLLIGES. Peccatum Commissionis esse ipsum actum prout non commensuratum debito Juris Divini, vel Regulæ honestarum actionum.

Punctum Difficultatis 2.

Examinantur Rationes pro secunda Conclusionem.

EXPLICUIMUS supra Conclusionem secundam Innuimusque probationes potius, quam attulimus, quas, quo robore in hac materia adferant Auctores expendemus.

1. RATIO est. Sub qua ratione aliquid est formaliter bonum, sub ea ratione implicat illud esse formaliter malum; implicat enim bonum esse malum, sed quidquid est positivum sub ea ratione, sub qua est positivum est formaliter bonum. Quod ipsum probatur, sub qua ratione est aliquid formaliter ens, sub ea ratione est bonum formaliter: hæc enim se transcendunt ad invicem. Sed quidquid est positivum sub qua ratione est positivum est ens: quia Ens prædicatur formaliter de omni eo quod non est purum nihil, quale debet esse omne id, quod positivum est.

est. Ergo quicquid est formaliter positivum sub ea ratione, sub qua est formaliter positivum, est formaliter bonum.

RESPONDETUR. Retorquendo Argumentum, in quantum eo utentes radicalem malitiā peccati in positivo statuunt, & tamē sub qua ratione aliquid est formaliter bonum, sub illa ratione ex vi rationis allatæ, non posset esse malū radicaliter: quia sub illa ratione, non potest esse actus radix nihili. Quæ retorſio multis infra ponendis applicari potest. Directē argumento sic satisfit: sub qua ratione est aliquid bonum bonitate transcendentali, sub illa ratione non potest esse malum malitiā itidem proportionatā, h. e. transcendentali; potest tamen esse malum malitiā alius generis, hoc est malitiā morali.

Idem medius terminus ſcālitè proponitur. Sic ut res habet à propria ſua entitate formaliter ut in ſe ſit; ita & habet ut in ſe bene ſit. Sicut autem implicat ut à propria perfectione ſit formaliter imperfecta, alioquin ipſa ſua perfectione foret imperfecta; ita implicat, ut eadem ſit in ſe formaliter mala: ſicut enim ratio boni eſt eadem cum ratione perfecti juxta Ariſt. 5. Metaph. t. 21. ita & ratio mali, in ſe formaliter conſiſtit in hoc, quod res privetur particulari aliquo bono, quod eſt perfectioni illius debitum. Reſpicit ultimus hæc Ratio illud principium, quod ſicut bonum dicitur cui ad integritatem nihil deest, ita & malum eſt formaliter, quod in aliquo ex illis quæ illi debentur, deficit, conſequenter commiſſio mortalis, quæ eſt mala formaliter, debet eſſe mala formaliter ex eo quod deficient ſit, quod careat aliquo ſibi debito, deficientia autem & carentia ſunt negationes.

RESPONDETUR. Quod res à propria ſua entitate habeat ut ipſa ſit bona transcendentaliter, conſequenter, nec in illa ratione potest eſſe mala transcendentaliter, bene tamen potest eſſe mala moraliter, diciq; potest ulterius bonitatem phyſicam conſiſtere in integritate omnium, quæ illi debentur, ſed bonitas moralis univerſaliter non conſiſtit in integritate omnium, quæ illi debentur. Nam in malitia morali ipſa integritas omnium quæ illi enti defectivo debentur malitiam totam fundat. Cur enim odium Dei eſt malum quia habita eſt advertentia & voluntarii integritas ad illud odium requiſita, & ſi non fuiſſet integritas requiſita dictorum, non fuiſſet peccatum mortale. Unde ulterius bonum phyſicum eſt ex integra cauſa, ſed univerſaliter bonum morale non in eo ſtat, quia eſt ex integra cauſa. Quare autem bonitas phyſica poſſit ſtare in integritate, non autem univerſaliter loquendo bonitas moralis: ratio eſt quia integritas phyſica, non potest eſſe niſi ex entibus, quæ quia adferunt etiam bonitatem phyſicam, hoc ipſo adferunt perfectionem phyſicam. Jam autem integritas moralis, non ſemper adfert bonitatem moralem: adfert enim

plenum etiam voluntarium, ſeu integrum adhæreſcens malo. Hinc integritas moralis non ſemper eſt bonum, conſequenter nec ſemper eſt perfectum.

2. RATIO eſt. Quæ etiam utitur Perez. Si peccatum eſſet quid positivum eſſet ejus cauſa, & Auctor Deus: quia omnis entitatis positivæ cauſa activa, & Auctor eſt Deus, ſed Deus non potest eſſe cauſa activa & auctor peccati; quia cujus eſt Auctor Deus, illius eſt & amator, ut docet Aug. init. Lib. 83. quæſt. & fundatur in ſcriptura quæ dicit, diligis enim omnia quæ ſunt, & nihil odiſti quæ feciſti; nec enim odiens aliquid conſtituiſti aut feciſti, Sap. 11. v. 25.

RESPONDETUR communiter. Deum ad entitatem positivam peccati, non concurrere tanquam cauſam propriam & per ſe, concurrere enim, non tanquam agens & volens, ſed quaſi coactus, & contra ſuam inclinationem; Deus enim ſuam omnipotentiam quaſi tradit libero arbitrio, ut poſſit illā creatura uti, ad bonum vel malum, prohibendo tamen abuſum, eā ratione quā Martyr ſuum corpus tradit Tyranno, inquit Perez, ut poſſit illud cruciare, aut ſervare; quin tamen cruciatus & dolores poſſint tribui illi tanquam Auctori, ſed ſolum tanquam permittenti. In hac materia addi hoc potest. Diſtinguendas eſſe has duas propoſitiones. Deus concurrit ad peccatum, & Deus eſt cauſa peccati & Auctor. Prius illud verum eſt. Secundum falſum. Ratio: quia licet is qui concurrit hoc ipſo etiam cauſet ſuo modo: quia tamen concurrere, de ſe non notat cauſam propriā, formalitatemque Auctoris, quæ ſtat in hoc, quod eſt ex inclinatione & affectu ad opus operari. Omne autem liberum agens, quod eſt cauſa alicujus, & Auctor, dici debet operans, ex inclinatione ad opus ejusque amore, quem amorem, quia Deus non habet ad peccatum, non eſt ejus cauſa propria, & Auctor. Advertit etiam Arriaga. Quod privatio incluſa in peccato, etiam poſito quod illa ultimò compleat malitiam peccati, non aliter ab homine fiat, quā producendo entitatem phyſicā, ad quam illa privatio conſequitur, non enim ad privationem datur per ſe actio. Cum ergo Deus eādem actione cum creatura producat illud positivum, non aliter quā homo, dicendus eſſet Deus cauſa peccati. Quod ſi recurras in eo eſſe diverſitatem, quod Deus concurret cum diſplicitia, dicent oppoſiti, quod etiam ad illud formale concurrat cum diſplicitia.

INSTAT 1. Perez Argumento ab Auctori-tate D. Aug. c. 18. de vera Rel. Formatq; inter alia, argumentum. Omnis entitas positiva fit Deo Auctore. Sed quod fit Deo Auctore, fit Deo volente. Ergo omnis entitas positiva, quatenus entitas positiva eſt, non ſolum fit Deo permittente ipſam, ſed Deo etiam volente.

RESPONSUM jam eſt. Deum eſſe Auctorem
(D) 2 rem

LOD
VS KI
le. Z:
VI

rem omnium bonorum quæ sunt sine restrictio-
ne bona, non tamen esse causam bonorum quæ
sunt transcendentaliter bona, mala moraliter.
Consequenter non est Auctor Deus ut homo
deterior fiat. Nam nomine Auctoris venit o-
perans cum inclinatione, non est autem Deus
inclinatus ad malum.

INSTAT 2. Perez. Omne quod existit qua-
tenus existit à Deo est: Omnia enim per ipsum
facta sunt. Quod etiam asserit Dyon. de Div.
Nom. c. 5. Omne autem Ens sæculi, vel tem-
poris, & omnis quocumque modo existentis Præ-
existens est Principium & Causa, hoc est, Deus.
Sed eo ipso quod concedamus aliquid existere
positive, debemus fateri illud fieri à Deo, tan-
quam à dirigente, & non tanquam odiente, ut
dicit scriptura. Nec possumus ita abuti omni-
potentiā Divinā, ut faciat aliquid Deus tanquā
odiens, hoc enim script. expressis verbis negat.

RESPONSUM jam est. Omne quod existit
secundum quod existit quoad esse physicum à
Deo est, secus secundum quod existit, quoad es-
se morale.

ADDENDUM hic aliquid de inclinatione Di-
vina in concurrento. Vidit Deus creaturas
sine suo concursu operari non posse. Vidit po-
stea pro innata libertate, dato sibi concursu pos-
se abuti eodem, modo illis indemnem servare, & ne-
mo illum ad hoc coëgit, sed ex sua inclinatione
servandæ indemnem libertatis creatæ, adstrinxit
ad talem concursum suam libertatem, & hoc
sensu inclinatio in Deo ad illam servationem in-
demnem libertatis creatæ salvari potest. Rursus
potest poni inclinatio ad ipsummet opus ma-
lum, hanc Deo aufert scriptura, & demonstra-
tio Metaphysica de ejusdem sanctitate.

INSTAT 3. Perez. Universales locutiones
Scripturæ & PP. de Deo tanquam causa rerum
non patiuntur tales explicationes.

RESPONDETUR. Quando Scriptura ipsa
aliis in locis innuit Patresque, quod Deus non
æqualiter ad peccata, & actiones alias concur-
rat, sufficiens habetur fundamentum talis expli-
cationis, & aliunde non evincitur peccatum
formaliter in positivo non stare.

INSTAT 4. idem. In divisione Entis in Crea-
torem & Creaturam, nullus unquam agnovit
impropriam significationem, sed omnem crea-
turam propriissimè à Deo fieri, & à Deo amari,
cum sit de fide, creaturam omnem Dei, esse val-
de bonam.

RESPONDETUR. Creatura fit propriissimè
à Deo in quantum dicit aliquid ordinis physici,
non autem in quantum illud ipsum positivum
dicit aliquid ordinis moralis. Et quamvis idem
sint realiter positivum illud physicum, & positi-
vum morale, sufficit, quod à Deo noscente sin-
gula, distinguantur æquivalentiā præcisionis.

INSTAT 5. idem. Non potest excipi à con-

curfu Dei physico ulla entitas creata propter lo-
cutiones generales scripturæ dicentis, Deum
nihil odisse eorum, quæ fecit. Ergo etiam si
Deus peccati fecit, debet illud amare, ad quod
alludit ille etiam locus, quod Deus omnia ope-
ratus sit, propter semetipsum, adeoque propter
se tanquam finem; facere autem aliquid propter
finem, est facere illud amando ipsum.

RESPONDETUR. Sunt quidem locutiones
universales, quæ nihil eximunt à concursu Dei,
sed non sunt locutiones æqualiter Deum omnia
causare. Unde scriptura dicit, servire me feci-
sti in peccatis tuis, & Trident. Sess. 6. de Justific.
Can. 6. Anathematizat docentes quod Deus
æque sit causa boni, atque mali. Unde in præ-
senti & ad hanc & ad priorem Instantiam, re-
nendum hoc erit, peccatum stans in positivo ef-
fe, fieri propriissimè à Deo, non tanquam à cau-
sa secundum inclinationem operante, sed tan-
quam à causa, contra inclinationem operante &
serviente, adeoque ad destructionem illustre-
mini, qui est, Deum esse propriissimè causam
peccati, cum ratio propriissimæ causæ deponat
inclinationem.

3. RATIO ejusdem. Si entitas peccati, non
est amabilis à Deo, sed solum odibilis. Ergo
nullo modo est bona, Ergo non est entitas posi-
tiva: quia omnis entitas positiva est bona, quod-
libet enim Ens est unum, verum, bonum.

RESPONDETUR. Entitatem positivam pec-
cati esse bonam physicè & transcendentaliter,
malam autem moraliter.

Punctum Difficultatis 3.

Probatur Intentum.

PROBATUR I. Conclusio. Auctoritatibus
PP. qui sentiunt peccatum in non positivo
consistere.

1. Auctoritas sit Dyon. c. 4. de Div. Nom.
præsertim §. 4. *Circumsusum nobis aërem offundit
tenebris dicimus defectu, at que absentia lucis. Item
que neque in demonibus, neque in nobis est malum,
quasi existens, sed ut defectus, & desertio propriorum
bonorum.* Et ibidem §. 23. explicans, quare da-
mones sint mali, *mali sunt, inquit, defectu Angeli-
corum bonorum.* Et infra. *Depravatio igitur est
malum est rerumque illis convenientium desertio,
bonorum ipsis congruentium privatione, declinatio-
ne atque prolapsione mali nominantur.*

2. Auctoritas est Damasc. L. 4. Ortho. Fid. c.
21. *At inquires, si res ita se habet, quanam mali ori-
go est: nec enim fieri potest, ut malum à bono ortum
traxerit. Respondemus. Malum nihil aliud est,
quàm privationem boni.*

3. Auctoritas est Aug. qui c. 24. Ench. Lo-
quens de peccato dicit: *Quod est primum malum
Creatura Rationalis, id est, prima privatio boni.*

His adde S. Thom. L. 3. contra Genes. c. 7.
8. 9. Totā item q. de malo & hic q. 71. a. 1. illi
Corp. explicans quid sit formalitas vitii. *Vitium*

uniuscujusque rei esse videtur, quod non sit dispositum secundum quod convenit suae naturae, citaturque August. L. 3. de Lib. arbitr. c. 14. quod perfectio-
ni desse perspexeris: id voca vitium. Imā idem P. q. 48. ar. 1. in Corp. dicit: Ipsa boni absentia malum est. Quod ibidem repetit, ad 1. ad 2. ad 4. Ubi etiam agnoscit in peccato, & positivum & negativum. Ibidem a. 2. inquit: Necessē est in rebus inveniri malum, sicut defectus & corruptio boni, non quidem positive sed formaliter remotive, a. 3. in Corp. inquit: Cum malum sit privatio boni, & in eodem subiecto sint, malum in bono non negatur, sed privative est ut in subiecto.

RESPONDETUR 1. PP. SS. loqui in sensu defectivo.

CONTRA est. Si nihil obsit cur non poterunt accipi, tanquam loquētes in sensu formali.

RESPONDETUR 2. Agere PP. contra Manichaeos, qui dicebant esse aliquas naturas malas, & à Deo malo creatas, necerant valde solliciti per Arriaga, ut quæstionem hanc Metaphysicam de formali Commissionis declararent, præcipue cum non raro, etiam entia positiva, per negationes explicentur.

CONTRA est. Tum quia. Quamvis aliqua Loca August. ita explicari possint, ut pote agentis contra Manichaeos, non tamen reliquorum Doctorum, sub quorum tempora non floruit Manichaeismus. Tum quia. Quamvis non fuerint solliciti PP. de Metaphysica hac formalitate constitutiva peccati Commissionis, nihilominus etiam non debebant assumere propositiones falsas, qualis est apud oppositos hæc, Malum dicitur privationem boni, quæ propositio in materia necessaria cum sit indefinita, universalis est, & per nos simpliciter vera. Tum quia. Distinguenda est hæc formalitas, primò positivum explicatur per negativum, secundò prædicatur de positivo, quod sit nihil, quod sit negatio &c. illud prius etiam entibus positivis convenire potest, hoc posterius non potest; imò est nota infallibilis, non esse positivi, si de illo dicatur in recto est nihil, est privatio.

RESPONDETUR 3. SS. PP. etiam oppositum innuere, ut August. de Genesi c. 1. Sed illo loco dicit quidem peccatum esse voluntatis assensum, sed non definit, in quonam formaliter stet, & quamvis dixerit peccatum esse factum, dictum, concupitum contra legem æternam, cum non expresse, an istud contra in positivo, an in negativo stet; dat nobis libertatem explicandi hoc per loca à nobis citata. Quando autem Hieron. Lib. 1. in Amos Proph. Nequius est inquit, odisse justitiam, quam non fecisse, auctoritati huic assentimur, hoc enim vult. Detestatus est elicere actum odii ipsius justitiæ, quam non fecere actum justitiæ, nam non fecisse actum justitiæ, contingit ex subreptione, odisse autem justitiam, ostendit penitissimam à justitia aversionem. Unde Concesso hoc loco, non colli-

gitur odium in ratione peccati, positivo constitui, neque enim de hoc egit Hier. inibi. Quando autem in oppositum citatur S. Thom. ad has Auctoritates tenendum erit, quod tantum voluerit significare etiam positivitatem reperiri in peccato Commissionis, & hoc volunt illa verba 1. 2da q. 82. a. 1. ad 1. Peccatum non est pura privatio sed factum debito ordine privatum. Citari solet ab oppositis etiam Auctoritas Aristot. qui in Prædic. cap. de oppositis. Bonum & Malum morale, dicit opponi contrariè. Jam autem supponitur contrariè opposita positiva esse. Sed etiam ad hoc Responderi posset: Quod Rationale & irrationale sint contrariè opposita, & tamen irrationale non est quid positivum, explicarique potest Aristoteles quod malo morali positivitatem tribuerit in quantum in recto importatum.

PROBATUR 2. Non sunt multiplicanda entia sine necessitate. Ergo nec positivæ rationes differentiales sunt multiplicandæ sine necessitate, nulla autem est necessitas formale peccati statuendi in aliquo positivo.

PROBATUR 3. Tum quia. Possibilis est in suo genere summa oppositio in linea moris. Dixi in suo genere, quia summitas in specie & individuo nulla agnoscitur. Probatum hoc ipsum: quia in tali oppositione nulla datur implicantia, & si datur summum genus accessus ad Deum, stans in gradu substantiæ spiritualis; Cur etiam in genere oppositionis moralis idem dari non poterit. Hæc autem oppositio non est alia nisi peccatum grave. Quod ipsum probatur. Quod fundat maximā fugam boni summi, cui opponitur aliquid, illud debet esse summè oppositum: oppositio enim fugā sibi determinat. Sed Deus maximè fugit peccatum. Neque enim reperibile est aliud quod detestetur præter peccatum: aggravatq; illud suæ excellentiæ infinitate &c. Subsumitur. Sed secundum dicta in explicatione prima, debet illa oppositio formaliter negatione; quia ut probatum inibi, & esset summa, & non esset summa. Tum quia. In illo differentialiter stat peccatum quod ultimò complet malitiam peccati, sed negationes ultimò complent malitiam peccati: quia illæ sunt ultimò adferribiles, pro Responsione: Cur aliquid peccatum sit malum. Quod ipsum probatur. Quia si quæram, odium Dei estne malum? respondebitur, sic. Si quæram quare est malum: quia est contra præceptum negativum quod est non odien- di Dei. Si quæram quare hoc præceptum negativum prohibet odium tanquā malum, tandem quibuscunq; aliis Responsionibus & phrasibus positis, devenietur ad hoc, ideo odium esse malum: quia proximè non commensuratur regulæ rectè agendi proponenti, si feceris, dissonabis naturæ intellectuāli, juriq; Divino. Tum quia. Pone per impossibile, quod odium Dei habeat omnia prædicata positiva & non dicat negationem

nem rectitudinis debitæ, non habebitur adhuc completa ratio malitiæ, & si diceret positionem rectitudinis debitæ, adhuc esset bonum, pone è converso Amorem cum omnibus prædicatis positivis, dicat tamen negationem rectitudinis debitæ, ut si eliciatur contra prohibitionem, jam ille Amor deberet supponi peccaminosus. Ergo apparet rationem peccati, negatione rectitudinis proximè formalisari, siquidem ejus abscessus destruit peccatum, & ejusdem negationis accessus ponit peccatum. Et sicut formalisat disgregativum visus albedo, quia ejus accessus, vel recessus, ponit, vel non ponit illud disgregativum; Sic negatio rectitudinis formalisabit peccatum: quia ejus negationis accessus, vel recessus, ponit, vel non ponit peccatum.

In his Argumentis, inferiusque adferendis semper supponitur, quòd peccatum dicat negatione debitæ rectitudinis; in qua negatione explicanda occupantur Auctores, ostendendo quæ sit ista v. g. odio Dei debita rectitudo. Ratio dubitandi: quia sicut Leoni non est debitum esse hominem; ita & odio Dei, non est debitum esse Amoris, aut cujuscunque rectitudinis; nihilque est debitum cuiquam, quod destruit essentiam illius, destrueret autem essentiam odii Dei, rectitudo, quam rationem dubitandi ponderosè opponit Vasq. & tamen hæc rectitudo debita debet esse: quia aliàs peccatum, non esset defectus, si illi rectitudo debita non fuisset. Sicut non est defectus in Leone, quòd non sit homo: quia est indebitum Leoni, ut sit homo; imò debitum ne sit. Hoc ut explicetur. Sit

DIFFICULTAS II.

Quid importet negatio rectitudinis debitæ in esse peccato?

PLures vias inierunt, quæ Recentiores quàm Antiquiores, id explicandi; quæ occurrunt magis insignia hinc proponuntur: Nam singulas explicationes, persequi longum.

Punctum Difficultatis 1.

Proponuntur Recentiorum Explicationes.

EXPLICAT I. Perez. quòd malitia formalis peccati Commissionis negatioque rectitudinis debitæ inesse, stet in quadam privatione essentialiter libera, quæ præcedat ipsum actum, ita ut actus sequatur privationem sine nova libertate. Ponitque in ipso actu libero determinatione liberi arbitrii ad ipsum actum liberum; & hanc determinationem dicit esse modum quendam positivum in actibus bonis perfectivum subiecti, in actibus verò malis, non esse positivum & perfectivum, sed corruptivum, &

privativum perfectionis actus boni. Quod autem sine nova libertate illam privationem consequi debeat actus positivus rationem dat: quia aliàs accidere posset, ut posito liberè actu prohibito postea quis evitet malum, quod est absurdum. Hoc autem ipsum, quid sit illud quo privatur illa privatio ita explicat. Omnis determinatio formaliter libera ad actum positivum quem volumus eligere, est omisso quædam omnium impedimentorum potentium hic & nunc impedire existentiam actus. Sit v. g. homo liber ad amorem Dei, & odium eo ipso non solum, potest amare liberè, sed potest liberè non amare, & impedire existentiam amoris, vel per ipsum odium; vel nolitionem efficacem amoris &c. Jamque necessitatem patitur, ut necesse sit illum hominem, vel liberè amare Deum, vel impedire liberè amorem &c. idem dicendum proportionaliter de odio, ad quod libertas determinatur, per omissione indivisibilem omnium impedimentorum potentium hic & nunc impedire ipsum odium, & hac omissione posita, sine nova libertate, atque necessario sequitur odium Dei. Sed est notanda, inquit, insignis differentia inter determinationem ad amorem Dei, & determinationem ad odium Dei, quod licet utrumque vocetur pura omisso, sicut etiam tenebræ, vocantur negatio lucis, & lux negatio tenebrarum, propriè tamen loquendo, ipsa omisso determinans ad odium Dei, est propriè omisso & privatio, altera autem potius est actio positiva, sicut lux est entitas positiva. Ratio discriminis: quia omisso determinans ad odium, est per se ipsam mala, & nullam habet bonitatem, neque est à Deo; determinatio autem libera ad actum amoris Dei per se ipsam est bona & laudabilis, pro qua sententia adfert plures Auctoritates. Sed ut verum fatear, illæ explicari possunt secundum nostram sententiam, quod formale peccati stet in non positivo. *Absolute autem hac Explicatio.*

NON SATISFACIT I. Tum quia. Actus ipse odii Dei condistinctus ab illa ipsa non positione impedimentorum, secundum hæc principia, & esset malus formaliter, & non esset; non esset quidem: quia non esset liber, sed necessario sequeretur. Omne autem formaliter malum est formaliter liberum. Rursus quia illud quod jam sequitur, positivum est secundum Perez. Si positivum est Auctorem habet Deum? Utinam simili arguebat ipse. Quod autem Deum Auctorem habet bonum est, ut docet fides. Ergo & illud odium jam esset bonum. Esset autem secundum Perez adhuc malum odium Dei: quia communis est Fidelium apprehensio odium Dei, quod experitur in se peccator, producendo illud, malum esse. Et si non ponere impedimenta odii Dei est malum, quomodo ipsum odium Dei non erit malum, propter quod enim unumquodque tale &c. Et certè illa impedimenta sunt impe-

impedimenta non posita mali. Ergo sequens actus debet esse malus. Tum quia. Falsum est illud odium non esse liberum: Nam illa determinatio, quæ supponitur præcedere, vel est determinatio antecedens re. & sic ipsa determinatio erit mala. Sed quia potest adhuc retrahi, manebit indifferentia ad odium, consequenter liberè produceretur illud odium. Considerantur dicta in Animasticis de libertate actus imperati. Quod si illa determinatio est non nisi antecedens ratione: tunc sicut in re, illa determinatio est libera: ita & odium in re erit liberum, cum eundem realiter actum peccaminosum constituant. Tum quia. Nullum est fundamentum, quod liberè non sequetur adhuc odium, quia quamvis ponatur liberè sequi odium, non sequetur quod non sit facta transgressio Legis: quia Lex prohibet ne quis subtrahat positionem impedimentorum ad odium, sed quod unusquisque teneatur illud impedire: ita ut negatio ponendorum impedimentorum odii sit radicaliter, & virtualiter odium quæ virtualitas facit, ut posito liberè actu prohibito, nunquam possit evitari malum.

NON SATISFACIT 2. Tum quia. Illa ipsa non positio impedimentorum odii, est mala. Rogo in quo stet malitia illius. Si in positivo. Ergo & alia peccati malitia stabunt in positivo. Si in negativo. quid negat illa non positio impedimentorum, quæ sit talis ne ex ea sequatur ex eo solum odium Dei esse malum, quia non est amor Dei. quod non debere dici infra ostenditur. Tum quia. Non indiget ad sui malitiam non positio impedimentorum ullâ antecedenti determinatione. Ergo nec ipsum odium indiget ulla determinatione ad sui malitiam habendam. Tum quia. Ponamus solam illam proptionem in actum odii Dei, eamque voluntariam. Vel erit adhuc odium illud malum independentè à negatione impedimentorum, vel non erit: si non erit. Ergo poterit aliquis advertenter & liberè odisse Deum sine peccato. Si erit malum. Ergo erit malum independentè ab illa prævia negatione impedimentorum.

NON SATISFACIT 3. Determinatio ad amorem est entitas positiva, & non est propriè omisso, quamvis etiam illa sit omnium impedimentorum ad amorem exclusio. Ergo idem dicendum de determinatione ad odium Dei: Quod enim dicit Perez augendam per hoc perfectionem odii. si illa determinatio sit positiva, videtur petere principium, dicentque oppositi peccatum positivè in se non habere per hoc augmentum perfectionis: ita nec habituram dictam positivam non positionem impedimentorum.

EXPLICAT 2. Esparza de Actibus humanis q. 29. Supponitque, quod impossibile sit, utis cui adest omne bonum sibi debitum, patiatur aliquod malum, & hoc probat Inductio. Un-

de non est possibile ut aliquis patiatur aliquod malum paupertatis cui adsunt omnes divitiæ. Supponit rursus, quod bonum sit prædicatum convertibile cum ente, superaddens non nisi vim inductivam appetitus & amoris. Ex quo inferitur omne malum tam physicum, quam morale, consistere formaliter in privatione boni unicuique debiti, omnemque talis boni privationem, esse malum quoddam. Porro hæc ipsa cuiusvis boni privatio est indistincta ab aliquo alio bono. quia unumquodque intendens ad bonum operatur. Hinc si aliquod malum esset realiter expers omnis entitatis & boni, nullum posset pertrahere principium ad positionem sui. Posita autem hac indistinctione mali ab aliquo alio bono. illa entitas alicujus in se bonitatis est nihilominus mala: quatenus est impeditiva, & exclusiva boni debiti respectu alicujus subjecti; & habet eatenus rationem privationis ejusdem boni: Omne enim malum excludit præponderans sibi bonum. & cum virtus & actus bonus maximè omnium sint bonum; quia vitia & actus vitiosi hoc bonum excludunt, maximè omnium dicuntur privationes. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia. Concederent oppositi: Omne id quod habet omne bonum sibi debitum non posse habere malè. Concedent rationem boni esse entitatem positivam; sed istis omnibus concessis, negabunt oppositum malum jam hoc ipso esse negationem, quærent enim quare bonum & malum morale non possent se habere sicut oppositio frigoris & caloris ab utraque parte positiva. Concedent item oppositi. Quod illa privatio sit innexa alicui enti. Concedent, supposito quod detur illa privatio, esse illam malam. Sed restabit semper quærere, in quo stet illa non positivitas, in quo stet illa privatio, & quidem debita. Tum quia. Odium Dei non tantum est malum: quia privat amore Dei. sed etiam in se est malum, quæ malitia, quam rogo dicit privationem: quod item bonum est debitum odio Dei, quo caret illud odium.

Punctum Difficultatis 2.

Adferuntur reliquæ Explicationes.

EXPLICANT 3. Alii hanc non positivitatem stare in hoc quod ille actus sit liber, & tamen dicat negationem bonitatis & rectitudinis, quam voluntas potest, & debet habere. Idem fermè vult Gabriel & Almainus. Ex eo peccatum esse malum: quia inducit privationem actus boni in voluntatem. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Quæro enim: Ille ipse actus in se spectatus, & non spectatâ ipsa voluntate, vel est in se malus, vel non est malus in se. Si est in se malus, est malus malitiâ stante in non positivo. Quæro quodnam sit illud?

(D) 4

nec

nec recurras ad potentiam: quia suppositio argumenti recursum præcludit.

Si autem ille actus in se spectatus non est malus. Ergo odium Dei non est malum. Ergo non explicas malitiam peccati in se, de qua quæritur. Ergo ulterius accessus illius actus ad potentiam, non potest reddere malè se habentem potentiam, quia cum illum actum liberè ponat potentia, ipseque actus non sit in se malus, qui reddet potentiam illo actu male se habentem? Et sicut quia aqua emanat ex se frigus, cum frigus non sit in se malum, non reddit emanativum sui malum, ita quia voluntas principiat odium Dei, si ipsum odium Dei non est in se malum, hoc est, carens perfectione debita, quomodo reddet potentiam malam. Si autem dicas odium Dei carere perfectione debita, explica hoc ipsum, & non per hoc, quia reddit potentiam malam.

NON SATISFACIT 2. exiis, quæ in simili ponit Valq. Hæc restitudo quam potuit, & debuit habere voluntas, vel debuit esse ratione actus oppositi, qui tum poni debuit; vel debuit esse in ipso actu odii. Si primum. Ergo si per possibile vel impossibile simul starent secum Amor & Odium Dei, odium Dei non esset malum: quia non privaret opposito actu bono. non secundum: quia nec potentia potest habere exigentiam ut actus odii Dei sit bonus: haberet enim exigentiam ad impossibile. Neque ipse actus, ut dictum, exigit ut sit bonus: neque enim potest exigere ut implicet. Implicat autem, ut actus odii sit bonus. *Neque valet si dicas:* Ipsam voluntatem debuisse habere in se restitutum. Tum quia, non infertur inde malitia negativa in ipso peccato. Tum quia, independentem ab actu, nulla est restitudo, vel irrestitudo voluntatis, quæ sit moralis. non ergo ex potentia in actum, sed ex actu in potentiam debet derivari proxima malitia, quod qui fiat non ostendit. Tum quia. Rediret Argumentum, an debuerit habere restitutum tunc cum supponitur habere odium. vel independentem ab illa suppositione? Non primum: quia hoc saltem viribus naturæ est impossibile; ut scilicet in suppositione odii habeatur Amor. Non secundum. quia ut dictum est non ostenditur ipsius odii malitia.

Neque valet si dicas cum Suarez. Debere restitutum inesse actui ex suppositione; ex suppositione enim, quod debuerit operari voluntas tenebatur bene operari. Sicut casu, quo quis vult orare, tenetur bene orare. Non inquam valet. Tum quia, ut urget Ariaga. Hæc conditionalis arguit privationem in potentia potius, quam in actu: quia ponit obligationem habendi alium actum loco illius. Tum quia. Illud casu quo velit operari si significat, casu quo velit opera per hunc actum odii, tenetur ad bene operandum, & tunc falsus redderetur sensus,

deberet enim teneri ad impossibile: implicaret enim ut actus odii Dei sit bona operatio. Si vero significatur casu, quo velit operari bene per alium actum, tenebitur ad bene operandum. id verum quidem est. Sed sequitur absurdum scilicet. hoc actu odii Dei non peccare peccatorem. Ratio, quia non ponitur conditio quæ obligabat ad non peccandum. Nempe casu quo velit actio actu operari, illo autem casu non vult voluntas alio actu operari: quia vult non nisi actum odii. Tum quia, illud quod adfertur de oratione, disparitatem habet: Nam Actus orandi potest bene vel male fieri; Actus autem odii non nisi male fit. Hinc potest aliquis teneri ut bene oret, nemo tenetur ut possit bono odio odisse Deum. Si non tenetur ad bonum odium, quomodo illi odio est debita restitudo.

EXPLICAT 4. Granado. Quam explicatione multo apparatu proponebat meus in Theologia Magist. Succus in hoc est. Quia Actus odii Dei ex ratione sua generica est actus voluntatis circa bonum Dei, hæc ratio generica quantum est ex se solum postulat aptè conjungi, cum differentia prosecutionis, non postulat autem conjungi cum differentia fuge. Quia verò certam partium compositionem consequitur forma & species; ideo quia caret recta compositione partium odium Dei; ideo caret restitutine speciei, caret honestate debita, & quia speciem consequitur debitus ordo, ideo carens actus odii restitutine speciei, caret etiam ordine debito. Ultimatò in hoc resolvitur Explicatio. Quia scilicet Actus odii Dei secundum rationem suam genericam habet capacitatem & debitum restitutinis; nec se habet actus ille humanus; ita ad rationem restitutinis sicut animal ad hinnibile vel rationale: quia animal dicit solum non repugnantiam, vel aptitudinem Logicam ad differentiam. Jam autem actus humanus ad rationem boni habet rationem positivam & exigentiam. Secundum hæc principia ulterius Actus malus est primariò in ratione sua generica malus. Secundariò in specifica: quia non nisi etiam secundum rationem genericam est illi debita restitudo. Et licet rationi genericæ contractæ, quæ contractæ, & in sensu composito, non sit debita restitudo. v.g. in actu odii, sufficit quod sit debita secundum se, & in sensu diviso. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Quia posito peccato, malitia illius non pendet jam à nostris intentionibus, sed debet esse nemine cogitante. Ergo & id quod salvat privationem, in qua stat formaliter peccatum debet esse nemine cogitante. Ergo & debitum restitutinis statens formalitatem peccati debet esse nemine cogitante. Subsumo. Sed debitum restitutinis in peccato non est nemine cogitante: quia ipsa actio generica ut sic, actus humani, non datur nemine cogitante. imò etiam posito quod datur

tur rationes genericæ quoad esse suum actuale, necdum sequetur esse actum humanum capacem in actu odii Dei rectitudinis: quia si non est capax illius rectitudinis ipsum odium Dei, nec erit capax ipse actus humanus identificatus realiter: Neque enim datur distinctio virtualis in creatis in ordine ad prædicata primo intentionalia. Hinc Scotista quod concedunt convenire uni formalitati in sensu formali, non concedunt convenire alteri formalitati in sensu formali, concedunt tamen convenire in sensu reali. Consequenter si in sensu reali & nemine cogitante, non convenit odio Dei habere rectitudinem, nec convenit Actui humano, nemine cogitante, deberet autem convenire nemine cogitante, quia peccato quod ponitur, convenit esse peccatum nemine cogitante, adeoque convenit carere rectitudine debita nemine cogitante.

NON SATISFACIT 2. Ipsum odium Dei prout distinguitur actui humano ut sic, & prout determinatur ad esse malum, est aliquid in se malum. Ergo in se debet habere debitum rectitudinis. Ergo cum in se prout distinguitur ab actu humano genericè sumpto, non habeat debitum rectitudinis, in se non deberet esse malum.

NON SATISFACIT 3. Quia contra ea, quæ ponit in propositione huius Explicationis, multa opponi possunt. Inprimis, vel odium Dei in ratione odii habet debitum sibi partium compositionem, vel non habet. Si habet ergo est bonum. Si non habet, ergo non est odium Dei. Quia est impossibile poni odium Dei quod est totum, & non habere partes sibi debitas componentes. Neque valet si dicas: Odium Dei esse materialiter & subjective capax rectitudinis; nam essentialiter irreductum quomodo subjective est capax rectitudinis. Tum quia, falsum est quod actui humano ut sic sit debita rectitudo: Nam dicam esse debitam hoc sensu: quia operatio bona est principalis & nobilissima species actus humani, sed non est debita hoc sensu, quasi determinatè postulet nonnisi differentiam boni. Sed se habet sicut animal, cuius nobilissima species homo, & tamen animal non postulat ut sit nonnisi homo. Quod autem ratio generica actus humani non determinet sibi hanc nonnisi speciem, hoc colligitur & exinde: quia genus plures deposcit species, & quia alias nunquam posset conjungi cum differentia mali: Nam quod debitum est, dicitur determinationem, non posset jam pati mutationem, nec ei contingit oppositum. Tum quia, ratione genericæ, & conveniret principaliter ratio mali, utpote, quæ est capax rectitudinis, & non conveniret principaliter, quia illud principaliter & per se est malum, propter quod & aliud est malum, non autem odium Dei propter formalitatem actus humani, sed actus humanus propter formalitatem odii Dei malus est. præcipue cum per op-

positos, actus humanus inclinet ad bonitatem. Unde pati debet violentiam, cumque non sit in potestate actus humani restituere se, vel impedire ne sit, hoc ipso non debet illi tribui ratio principalis in malitia. Tum quia, Si nonnisi in sensu diviso actui generico est debita rectitudo, in sensu composito non erit malus, quia in sensu composito, non habet debitam rectitudinem: sicut enim se habet simpliciter ad simpliciter; ita tale ad tale. Sed si non esset absolute debitum rectitudinis in actu non esset malitia in actu. Ergo etiam: quia non est in sensu composito debitum rectitudinis, non erit etiam in sensu composito malitia.

Punctum Difficultatis 3.

Concluditur Intentum.

EXPLICATUR I. Quomodo actui peccaminoso sit debita rectitudo, vel quod idem est, quomodo ille sit contra debitum.

Debitum & Jus sunt correlativa: Impossibile enim est habere aliquem jus, & tamen nullum respondere debitum, & è converso. Jus autem ipsum, & debitum adhuc est quantum ad præsens duplex, nempe justitiale. Cujus non impletio, ut loquuntur multi, importat injustitiam. & aliud est Jus quod est formalitas exigentis & debitum, quod est obligatio, respondendi per actionem illi exigentiæ. ita ut si non sit satisfactio per actionem, hoc ipso dicatur non satisfacisse debito. Porro habetur in bono Jus, ut nonnisi ametur, consequenter in summo Bono ut summè & cum prælatione ad reliqua bona ametur. Quod si in bono habetur jus ut ametur, sequitur obligatio in voluntate ut nonnisi amet v.g. Deum. Et quia obligatà radice, obligantur fructus, & adstricta vite ad pensionem adstringuntur uvæ & botri, imò cum adstrictio hæc voluntatis non sit mortuo modo, sed vitaliter quodam modo, hoc est, per ordinem ad actus, sit ut illa obligatio sit in voluntate primò ne scil. oderit bonum, & ex consequenti in actibus ipsis, ut nulli sint actus, qui v.g. sint odium boni. Et sicut v.g. habet Petrus jus ne illi quisquam furetur consequenter ne furetur etiam Paulus, unde etiam in Paulo est debitum non furandi; furtum verò ab illo factum licet sit tale ut de furto falsum sit dicere, quòd debeat non furari: quia tamen illud furtum est formalis contraventio juri; ideo furtum dicitur esse contra debitum. Ita in præsentem est in Deo jus, ut cum sit summè Bonus, cum prælatione ametur, cui juri obligata manet voluntas; & si ponat odium boni, odio quidem non debetur ut sit amor: quia tamen ipsum odium est formalis illa contraventio debito, dicitur negationem satisfactionis debito, & est hoc ipsum ut quo, quo voluntas violat illud jus, & non facit satis debito; sit ut ille actus dicatur esse contra debitum,

LOD
vs Ki
le. Z:

bitum, ut dicatur esse non satisfactio ut quo, & formaliter, debito suo & juri divino. Quod si est contra debitum ut quo, & formaliter, hoc ipso dicit non satisfactionem debito, adeoque carentiam rectitudinis debitæ: hæc enim in præfenti pro eodem sumuntur. Est ergo peccatum contra debitum, quia est formalis oppositio Juri divino, quod habet ne odio habeatur.

EXPLICATUR 2. De essentia objecti attributionis est, ut formalitatem quâ stat in omni eo, quod ad illud objectum spectat, suo modo reperiat, hocque ipso non esset illud objectum Attributionis, si in aliquo sibi debitam formalitatem non reperiret. Unde & error ipse spectat ad objectum Attributionis, tanquam dicens negationem ejus formalitatis quâ objectum ejus stat. in quo errore ponuntur quidem aliqua positiva, tamen formale illius stat nonnisi in carentia formalitatis, quæ objectum illius formalisat. Hinc & Metaphysica considerat quidem Ens quâ Ens, sed considerat etiam non Ens, in quantum dicit negationem ejus entitatis, quæ formalisat suum attributionis objectum. Porro in regula proxima humanarum actionum objectum attributionis est rectitudo inducibilis, vel rectificabilitas operationum, secundum dictamen conscientiæ. Hanc rectitudinem semper illa vult, & si detur error, ut ita dicam, voluntatis, qui est peccatum, quamvis illud importet aliquid positivum; nihilominus carentia rectitudinis ultimò formalisabitur: quia contraria alicujus habitus sunt carentiæ formalitatis quâ stat attributio.

Unde concipiendi dictamina illius habitus rectificativi, ita ut attendatur semper ad objectum attributionis, talia poni debent. In primis, per ordinem ad actus bonos v.g. ad amorem Dei, ponitur hoc dictamen, est rectum ponere amorem Dei, per ordinem autem ad oppositum illi odium Dei, dicit, est rectum non ponere odium Dei. Hinc casu quo ponatur amor, erit positiva rectitudo. Si autem ponatur odium, erit negatio rectitudinis: tenebit enim hæc conversa, est rectum non ponere odium Dei. Ergo ponere odium Dei erit non rectum, ad eum planè modum, quo tenet hæc illatio ex conversione. est justum non accipere alienum. Ergo accipere alienum, non est justum: Universaliter enim in omni conversione, negatio si cadat in subjectum ex primaria intentione debet postea applicari prædicato, & si cadat in prædicatum, debet cadere in subjectum, supple, in hoc scil. quod ante fuit subjectum.

Sed insuper proponendum venit, quomodo illa rectitudo dictata à regula humanarum actionum sit debita etiam actui.

Deus essentialiter habet potestatem Jurisdictionis in creaturas rationales, adeoque Legislativam: Nam in irrationalia habet potestatem proprietatis non Legislativam. quas enim

Deus propriè loquendo irrationalibus leges statuere potest: sed illarum lex est eorundem natura, vel necessitas. & quia hæc Jurdictio in Deo, non debebat esse otiosa, poni debuit usus ejusdem. Usus hujus potestatis Jurisdictionis non conveniebat à solo Deo per merè internum actum ipsius Dei fieri, aliàs non posset esse creatura ulla rationalis, subdens se illi, nisi videns Deum: jam enim usus ille potestatis quem seipso Deus poneret, esset actus Dei liber, quem in illo ipso non potest per videre creatura, quin videat Deum, utpote identificantem sibi suos actus.

Rursus non expediebat. ut usum potestatis Jurisdictionis committeret nonnisi aliquibus creaturis: quia si illis hoc esset essentialiter, utilis annexus sit usus illius potestatis divinæ, illæ vel implicarent: quia deberetur illis aliquid, quod est supra vires naturæ: nempe prædictus, ut ita dicam, Vicarius Dei, vel si essent possibiles, esset occasio multarum tricarum in Re publ. rationali ob tantam eminentiam, cui insuper annexa esset vicaria illa potestas regendi, & dominandi. quod præcavens Deus etiam Angelos superiores non constituit dominos inferiorum, & in officio illuminandi competit illis habere rationem magisterii, non domini, evenirentque casus, in quibus non possent consuli, casu quo vel abessent, vel casu quo dubitaretur, an non sit aliquid moliendum contra tales creaturas, idque rationabiliter. Hinc conveniebat officium istud intimandæ Legis committi unicuique secundum quod habet vim directivi, nescitivi &c. & hoc nescitivum est conscientia præmonitiva de agendo. Et quia creatura rationalis est essentialiter serva, subditaque domino Jurisdictionis divinæ; ideo conscientia est excepta, ut non possit impediri ne dicet: quia hoc nomine, ut ita dicam, non proprio, sed ex commissione divina facit; licet postea, postquam satisfecit officio suo conscientia, liberum sit hoc, vel illud facere. Et hoc est quod respexit August. dum ait, ut aliquid alicui veniat in mentem non est in nostra potestate, consentire autem aut dissentiri propriæ est voluntatis. Posito ergo quod regula illa humanarum actionum, hoc est, conscientia habeat se per modum Vicarii Dei, in quo Deus fundat usum suæ Jurisdictionis, & potestatis Legislativæ; est obligatio, non tantum in potentia, seu voluntate, sed etiam in actu, ne ullus sit contrarius huic potestati. Et quia omne odium v.g. Dei est non subditio formalis legi latæ, per Vicarium Dei, sit ut illud odium, sit contra debitum, quod erat subdeditio sese legi, & est formalis non subditio legi.

Breviter hoc totum compingitur. Peccatum caret debita rectitudine, quia est formalis non subditio ad regulam rationis agenda præmonstrantem; idque nomine Dei, tanquam Domini Jurisdictionis, & Legislativi. Hæc Explicatio attendit ad causam

nam finalem, cur Deus voluerit nos habere conscientiam.

EXPLICATUR 3. sic. Ponunt Theologi in Deo essentialem veridicitatem, eamque (quid sit de sententia) dicunt esse sufficiens resolutionem obiectum fidei: siue enim aliquis cognoscat certo, inquit, siue non noscat, credere illi debeo, si essentialiter illi est, non nisi verum loqui. Hoc posito. Imaginemur dari aliquam creaturam essentialiter veridictivam. Certo, oborta controversia. verumne sit an falsum; stati deberet in iudicio illius veridictivi: sicut enim appetimus noscere verum; ita & debemus noscere si possumus, ut fiat satis ordini naturæ veri notitias per se appetenti: & inde erat appetitus oraculum Delphicorum inter Ethnicos. Prophetiæ inter fideles, & in Ecclesia veridictivum articulorum fidei est Papa, &c. Quod est veridictivum in Intellectualibus, hoc in ordine ad actus voluntatis, est boni & rectidictivum. Et sicut datur obligatio in intellectu, ut primò per se querat verum, sic & in voluntate datur obligatio, ut non nisi primò per se bona velit. Sicut enim intellectus ordinatur ad possessionem veri per se, ita & voluntas ad bonum. Sicut ergo error caret rectitudine debita: quia actus intellectus circa cognoscibile non debet esse error: ita & actus peccaminosus caret rectitudine debita: quia actus voluntatis circa bonum non debet esse averfio.

Breviter hoc totum colligitur: caret rectitudine debita actus voluntatis peccaminosus v.g. odii Dei: quia debitum erat accommodare se distanti regulæ bene agendi, cui formalis non accommodatio, est ipsum odium, diciturque odium peccaminosum, & quæcunque alia peccata negationem accommodationis ad regulam.

Explicatis his non esse, importatis à peccato, est questio de voce an illud non esse, & illud non positivum debeat appellari negatio, an privatio? Sed potius appellari debet privatio: quia privationes appellantur illæ carentiæ, quæ fiunt contra debitum, peccatum autem, ut dixi, fit contra debitum. Ex hæcenus dictis, *Colleges*: nos non ostendere quòd ipsi actui peccaminosi sit debita inesse rectitudo aliqua, hoc enim implicat, sed quomodo odium v.g. Dei, imò omnis actio peccaminosa sit contra debitum operandi modum.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIUNT I. Vasq. Ariaga. Oviedo. Non potest explicari in quonam consistat hæc non positivitas peccati. Ergo peccatum debet esse quid positivum, ut illi alterutrum contradictorium conveniat.

RESPONDETUR. Competere peccato negationem satisfactionis ad jus divinum, cuius debitum erat, ut dixi Explic. primâ. Competit negatio subditiōis ad Legisdictivum nomine Dei intimans, cui subdi erat debitum. ut dixi Explic. 2dâ. diciturque denique negationem accommodationis ad bonidictivum, quæ accommodatio erat debita, ut dixi Explicatione tertiâ.

INSTAT ex Vasq. Oviedo. Actus v.g. odii Dei incapax est rectitudinis. Ergo carentia rectitudinis respectu illius non est privatio rectitudinis debita, sed negatio rectitudinis cuius est incapax.

RESPONDETUR. Distinguendo Conf. Ergo carentia rectitudinis respectu illius actus, non est privatio rectitudinis debita, quasi componibilis cum odio Conc. Conf. non est privatio rectitudinis debita, hoc est, non est formalis non satisfactio juri divino, cui erat debitum satisfacere, non est formalis non subditio ad Legisdictivum nomine Dei, cui erat debitum subdi, non est formalis negatio accommodationis ad bonidictivum (quæ accommodatio erat debita) N. Conf. Unde illud debitum rectitudinis in peccato est debitum. non per conjunctionem rectitudinis cum peccato; sed per hoc, quia peccatum est formalis contraventio debiti. Neque verò malitiam suam sumit v.g. odium Dei, in illa non satisfactioe juri divino, per solam negationem amoris, quam importat, sed etiam per sua prædicata positiva, quæ importat, & per negationem scilicet non satisfactionis, condistinctam ab ipsa negatione amoris; ad eum modum, quo mala retentio alieni, non tantum formaliter est mala per hoc, quia caret honestate restitutionis, sed etiam; quia est formalis non datio alieni. Et sicut in principiis oppositorum, positivum peccatum odii, non tantum est malum, in quantum illud esse, est negatio amoris Dei, sed & ipsa positivitas odii est mala; ita in nostris principiis, non sola negatio amoris inclusa in Dei odio est mala, sed & ipsa non satisfactio, negatioque accommodationis ad Jus divinum.

OBJICIT 2. Vasq. Necessarium est, eidem virtuti varia peccata opponi; si autem tota ratio formalis peccati est privatio, actus verò positivus, est materiale, & subjectum illius, sicut paries est subjectum albedinis, tunc non darentur variæ species peccatorum: quia illæ non ex materiali, sed ex formali desumi debent, ex parte autem privationis formalisantis peccatum, non possunt species variæ reperiri; semper enim respondebit pro formali non satisfactio juri divino, multisque hoc urget Vasq.

RESPONDETUR. Immerito assumere Vasq. quòd ita malitia habeat se ad actum positivum peccati per nos, sicut albedo ad parietem. Nam imprimis, albedo distinguitur realiter, tanquam forma superaddita, non superadditur

ditur autem realiter malitia positivo peccati. Rursus, ipsum subiectum non est radicaliter album, nec ad illud determinatè sequitur albedo, cum possit sequi nigredo. Per nos autem positivum & materiale peccati est malum radicaliter: quia ad illud determinatè sequitur malitia prædicatorum positivorum odii, dicit etiam dissonantiam, licet non ultimò completam. Directè autem negatur sequela, dabiturque diversitas specifica privationum desumibilis, à diversità honestate quā privat à diversis regulis, quibus se opponunt, licet postea, omnes hæc privationes conveniant in ratione generica privationis rectitudinis, oppositionis, inhonestatis, &c. Et ita v. g. avaritia & prodigalitas sunt species oppositæ eidem virtuti liberalitatis. Unde avaritia dicit turpitudinem per defectum commensurationis ad donationem ingenuam rationabilem. Jam autem prodigalitas dicit aliam inhonestatem oriundam ex excessu irrationabilis largitionis.

Quod autem dicit Vasq. Si Commissio stet formaliter in negativo, tunc posito, quod hoc præceptum negativum ponatur, non furaberis, hoc ipso erit negatio negationis, id non convincit, propter dicenda ad objectionem Ariaga.

INSTAT I. Vasq. Eidem Justitiæ opponitur furtum, homicidium, adulterium, in quibus est malitia diversa, secundum speciem quæ non potest salvari in negativo, quod multis urget.

RESPONDETUR. Hæc omnia esse contra Justitiam, habentque diversitatem specificam, malitiæ quidem radicalis ab ipso positivo actus, rationem autem completam malitiæ habent non ex præcisâ privatione justitiæ, sed ex privatione, alia & alia specie, quamvis hæc omnes revocentur ad Justitiam tanquam genus. Et ita furtum privat rectitudine debita non accipiendi de bonis fortunæ alienis. homicidium privat rectitudine de non auferenda vita supra quam jus non habetur. Adulterium privat rectitudine debitâ de non noscenda aliena.

INSTAT 2. Essentia rerum adeoque & virtutum consistunt in indivisibili consequenter non erit adhuc unde diversam speciem & oppositionem ad virtutem desumant peccata.

RESPONDETUR. Quamvis essentia virtutis consistat in indivisibili, modus tamen opponendi sese eidem indivisibili potest esse specie distinctus, ad eum modum quo operatio recta Logica stat in indivisibili: quia tamen modus considerandæ hujus rectitudinis non est idem specie: Nam alio modo physica, alio metaphysica illam considerat. fit ut possit specie distinctos actus terminare. Rursus diversitatem specificam peccatum non desumit ab oppositione virtuti, sed per carentias hujus vel illius honestatis, quæ honestates inter se possunt distingui specie. Denique advertit Oviedo, quod virtus licet consistat in indivisibili, non est tamen

indivisibilis. Sic essentia hominis non est indivisibilis: involvit enim & partes metaphysicas & partes physicas: consistit tamen in indivisibili, quia ita dicit utramque partem ut quamcunque demas, penitus corruat totum. Eadem etiam ratione possunt dari distinctæ privationes ejusdem virtutis v. g. liberalitatis, quamvis in indivisibili consistat: in indivisibili enim consistens liberalitas dicit duas partes, quandam sitam in largitione bonorum usque ad certam mensuram, & huic opponitur avaritia. Secunda in rationabili retentione bonorum quæ supersunt supra illam mensuram, & huic opponitur prodigalitas.

Illustrari hoc totum potest Instantiâ ductâ ex Mathematicis. Centrum circuli imaginariè punctum est, & tamen hoc non obstante, recessus ab illo indivisibili, potest esse ad aliam & aliam partem circuli: ita ut verum sit dicere, recessus hic, non est recessus ille, distinguunturque inter se recessus illi, secundum distinctionem ipsorummet terminorum. Cur ergo etiam quamvis in indivisibili consistat virtus, recessus ab illa per peccatum, non poterunt esse distincti specie.

INSTAT 3. idem. Quod liberalitas non habeat duplicem bonitatem, sed unam tantum: Videtur enim quod datio pecuniæ sola sit liberalitas, retentio enim pecuniæ, neminem liberalem facit.

RESPONDETUR. Sicut habetur una essentia hominis, & tamen homo est compositus ex duplici parte, ita etiam liberalitas, unam habet bonitatem, sed ex duplici formalitate compositam. Nego etiam dationem pecuniæ secundum se spectatam esse liberalitatem: quia præcisâ datio pecuniæ, etiam prodigali convenit qui non est liberalis. sed datio ordinata; retentio etiam pecuniæ secundum se spectata, neminem liberalem facit: quia est communis avaritiæ & paritatis.

Porro datio moderata dicit etiam retentionem, & retentio moderata hoc ipso, quia moderata est, dicit etiam expensam ejusdem secundum circumstantias. Si enim non diceret etiam expensam significatam implicite illo termino moderata, hoc ipso nonnisi retentio esset; & non esset moderata retentio; ita etiam datio hoc ipso, quia moderata est, dicit etiam retentionem, & si diceret nonnisi dationem, non esset virtus: quia datio convenit etiam prodigalitati. Caterum comparando has duas formalitates, dationem moderatam & retentionem moderatam, principalior formalitas est liberalitatis, datio moderata, idque ex eo, quia in definitione largitionis maxime attenditur ad dationem. Expresit hoc Aristoteles 5. Ethic. 1. Liberalis &c. in datione acceptioneque pecuniarum, at magis in datione laudem meretur. Accedens autem ad explicanda vicia opposita liberali-

ralitati dicit, *prodigalitas, autem & illiberalitas, excessus & defectus circa pecunias sunt.* ubi, & videtur, prodigalitem specificat per excessum, & illiberalitatem seu avaritiam per defectum.

OBJICIT 3. Ariaga. Lex prohibens furtum vel odium Dei non exigit à me aliquid aliud, quàm carentiam odii & furti. Ergo non aliter violo hanc legem, quàm habendo ipsum odium vel furandi animum. Ergo transgressio hujus legis formalissimè consistit in productione odii vetiti.

RESPONDETUR inprimis. Quod non aliter violetur hæc lex secundum radicale esse malitiæ, quàm per aliquid positivum, licet secundum rationem ultimò completivam malitiæ, adeoque formalem violetur per aliquid negativum. Rursus, Lex prohibens odium Dei non exigit à me aliquid aliud, quàm carentiam odii, sed non utcunque, verum carentiam odii, cujus carentia est quid rectum, debitum &c. Duplex ergo potest exigi carentia odii seu non odisse Deum: inprimis sine ulla ulteriori restrictione etiam implicite importata. 2dò. Cum restrictione, quod illa carentia sit bona & debita, licet illa bonitas implicite ponatur & potius præsupponatur. ex priori illo non sequetur peccatum stare in aliquo privativo formaliter, sed in solo positivo, auferente illam carentiam. Secundo autem modo sumptà carentià, stabit peccatum in negativo: quia sicut carentia odii, quod est negatio, tollitur positivo: ita esse bonum additum illi carentiæ, quod esse bonum est quid positivum, tolli debet negativo: nam negationes positivis, positiva negationibus tolluntur. *Ut hoc totum explanetur.*

SUPPONO ex dictis. Omne quod habet rationem objecti attributionis reperiri debere in omnibus, quæ sunt illius habitus suo modo, repositio est objectum attributionis regulæ humanorum actuum, hinc illa repositio & bonitatem suo modo respicere in omnibus debet adeoque etiam in præceptis negativis. Si autem illam respicit in præceptis negativis sequetur malitiam commissionis ultimò compleri per aliquid negativum. Quod inde colligitur. Tripliciter potest formari præceptum de non odiendo Deo. Primò. Non odisse Deum est bonum, sequeturque odium Dei formalisari negatione: quia sicut non odisse quod est negativum: debet tolli per odisse quod est positivum: ita & bonum debet tolli per aliquid negativum: quia positiva negationibus tolluntur.

Rursus formari sic potest, non est bonum odisse Deum. Ubi ipsi odisse annectitur negatio bonitatis. & quia ipse actus odii est odisse, fit ut ipse actus odii non sit bonus, in qua ut vides formatione complebitur per negationem odium, hoc est, per non esse bonum. Tertiò. Formari potest illud præceptum. Odisse Deum

est malum formato sic isto præcepto, adhuc odium Dei stabit in aliquo negativo. Ratio: quia illud Ly malum, debet omnino adhuc resolvi in aliquam formalitatem negativam, quærere enim restabit, quare odium Dei sit malum, & quali malitiâ, tandemque ad hoc redeundum erit, quia non satisfacit juri divino, non subdit se legi, non accommodat se reductivo, quodque ad hoc redeundum sit, probant & Auctoritates & rationes pro Conclusionem datæ. quod si redibitur ad hoc, ideo odium Dei esse malum, quia non se accommodat v.g. reductivo & conscientie dictanti, ex eo sequetur, odium Dei in ratione peccaminosi ultimò compleri aliquo negativo.

INSTAT I. Ariaga. Si esset aliqua lex mandans tenebras, formalissimè illi opponeretur quis producendo lucem, quâ formalissimè illæ expelluntur. Ergo cum carentia odii, quæ est imperata, formalissimè tollatur per positivam entitatem odii Dei, necesse est, ut in hac formalissimè consistat contrarietas cum lege.

RESPONDETUR. Disparitatem inprimis esse: quia cum lux sit bonum, potest illius oppositio ad tenebras stare in aliquo positivo, in quo completè & ultimò sistat, præcipue cum experientia, quæ supra rationes aestimari debet in contra opponibiles, stet pro ejusdem positivitate. Sed cum peccatum sit malum & oppositum summè Deo ex suo genere, debet ultimò negatione formalisari, propter dicta in explicationibus supra. Deinde dici potest scilicet carentiam odii formalissimè tolli per positivam entitatem odii: tanquam per malum radicaliter, sed non tanquam per continentem ultimam & completam rationem malitiæ. Vel certè carentia odii utcunque accepta tollitur positione odii & positivis prædicatis, sed non carentia odii cum addito, seu carentia odii quæ est bona.

INSTAT 2. idem. Peccatum consistit in privatione repositio debita: hæc repositio debita, est privativa: privatio autem privationis est aliquid positivum.

RESPONDETUR. Negando quod repositio debita sit quid privativum, stat enim in positione operationis secundum merita objecti, quod non est quid negativum. alias v.g. Amoris divini bonitas quæ talis infeliciores esset odio Dei: quia bonitas illius & repositio non formalisaretur positivo, & ente, secus odium. Si autem repositio debita non est quid privativum, privatio hujus repositio debita, non erit privatio privationis.

INSTAT 3. Mala respectivè seu mala alteri sæpè consistunt formaliter in positivo. Ergo & moralia poterunt etiam in positivo consistere. error enim v.g. est malus intellectui non solum quia privat scientiâ, sed per suammet entitatem positivam.

(E)

RESPON-

RESPONDETUR. Malum physicum formaliter consistere in positivo, tanquam in formali radice mali, sed non stare in positivo tanquam in ratione ultimò formaliter complente. Idemque dicendum de errore, qui ratione sui positivi est radicaliter malus, sed ultimò completur, non quidem per negationem scientiæ, sed per negationem conformitatis ad objectum, huius etiam magnus, est malus faciei radicaliter, formaliter autem per negationem proportionis ad corpus. Disparitas etiam dari potest, quia cum malum physicum non debeat dicere summam in suo genere oppositionem ad Ens, non indiget constitui aliquo negativo; malum autem morale, vel ex hoc ipso; quia dicit summam oppositionem ex suo genere ad Deum, debet constitui formaliter aliquo non esse.

Quid de reliquis Objectionibus?

OBJICIT 4. Oviedo. Conformatio cum præcepto negativo non furandi est pura negatio; ex eo enim præcisè, quòd nihil agam contra præceptum negativum, sum illi conformis, neque aliam conformitatem destruendam invenit actus furandi: neque enim præsupponitur actus positivus, quo quis dicat, volo non furari, seu nolo furari, sed negatio tollitur per formam positivam. Ergo conformitas illa tollitur, seu habet pro sua negatione actum positivum: negationis enim non datur negatio.

RESPONDETUR. Conformatio cum præcepto non furandi est pura negatio, si spectetur penes præceptum præcisè sumptum, non furaberis præsupponit bonitatem, etiam conformatio, cum illo per aliquid negativum erit bona: hinc ejus negatione erit bona: hinc ejus negatione per aliquid positivum sublata, præsupposita illa ratio boni debet tolli per aliquod negativum, ut repetitò est dictum. Rursus, Negatio illa tollitur per formam positivam secundum quod dicit illa forma radicalem suam malitiam, sed non per formam positivam, quasi excludentem ultiores negationes: nullum enim positivum, ut supra dictum, illas excludit. Imò aliquod pro ultimò completivo debet illas dicere, dicitque peccatum negationes pro ultimò complemento, ut probatum supra.

INSTAT I. Oviedo. Malitia furti consistit in privatione quadam quam secum adfert actus furandi, quæ privat alia carentia; in qua consistebat rectitudo voluntatis quæ erat in conformitate ad legem, vel ergo carentia illa erat identificata, cum actu positivo. vel non erat: si erat identificata, in re non erat carentia, sed tantummodo in modo significandi: quia realis carentia, non identificatur cum positivo. Si

non erat identificata. Ergo actus furandi per se sumptus etiam cum libertate elicitus, malus non est, quod est absurdum.

RESPONDETUR ex dictis: Quòd actus furandi privet alià carentia, non utcumque, sed ut carentia hæc est bona: hinc non erit jam negatio negationis, sed negatio bonitatis, quæ erat in carentia. Carentia autem illa si erat libera erat identificata cum actu positivo: Neque enim datur omisso puta libera: Si autem non fuit libera; erat quidem non identificata cum actu positivo; supponebat tamen bonitatem: Nam carentia illa est bona, ejus bonitatis negationem dicit actus furandi.

INSTAT 2. idem. Hæ negationes debent sequi actum furandi, si sumatur actus positivus considerando illum cum illa negatione, quam secum adfert, eo ipso quòd sic sumatur actus voluntas non erit conformis præcepto non furandi, sed potius disconformis. Ergo non erat necessaria illa subsequens negatio.

RESPONSUM. Quòd independenter ab illa negatione sit illud ipsum positivum malum radicaliter, & ad hanc malitiam habendam non est necessarium complementum per alias negationes, licet ad ultimam & completam rationem malitiæ, sit necessaria.

INSTANT 3. aliqui apud eundem. Secundum hæc principia sequi, quòd major sit malitia peccati omissionis, quo omittitur amor Dei præceptus, quam peccatum commissionis odii: quia illud majori rectitudine privaret cum privet rectitudine supernaturalis amoris Dei, illud autem privet rectitudine quadam in negatione posita, & quæ sine ullo merito, & sine ulla libertate plerumque reperitur.

RESPONDET Oviedo pro nobis. Propositionem hanc, Major est malitia quæ majori privat rectitudine esse veram ceteris paribus: quia licet major sit rectitudo in amore Dei, quam in negatione odii, magis tamen debita est rectitudo negationis odii, quam rectitudo amoris: Nam non odisse obligat semper & pro semper, secus illud. Quod autem additur, illam negationem reperiri plerumque sine ulla libertate, id non convincit: quia cui liberum est positivum peccati, libere sunt negationes innexæ.

OBJICITUR 5. Opponi dictamini, & disconformari cum illo, est facere oppositum illi quòd dictamen præscribit: quæ enim oppositio potest esse actus & objecti respectu dictaminis, præter disconformitatem cum ipso, sed oppositum illi, quod dictamen præscribit est actus. Quod ipsum probatur. Dictamen præscribit furandum non esse, seu negationem actus furandi &c.

RESPONSUM jam est. Quòd scilicet disconformari illi dictamini secundum radicalem malitiam.

malitiæ rationem sit quid positivum, non autem secundum formalem rationem ultimò completam præcipiturque negatio actûs furandi, non utcumque, sed ut bona. Hinc ablatâ per aliquid positivum negatione furandi, ratio boni per aliquid negativum ultimò, tollitur.

INSTABIS. Secundum hæc principia sequi, quod Deus furtum prohibens, nihil prohibeat quod puniens pro peccatis, pro nihilo puniat.

RESPONDETUR. Ista, si ut sonant accipiantur absurda sunt. Si autem accipiantur in sensu quem ponit hæc sententia, legitima sunt. Nam reddetur hic sensus, quod Deus prohibeat actum positivum qui in ratione malitiæ ultimò completur per aliquid negativum; puniatque pro actu positivo, qui ultimò completur per negationes.

OBJICITUR 6. In illo stat malitia formalis, quod est proximè & immediatè liberum, sed privatio, non est proximè & immediatè in se libera sed solum in actu positivo, ex quo consequitur. Ergo &c.

RESPONDETUR. Sufficit ut privatio secundum id, quod dicit in recto sit libera. dicit autem in recto actum positivum, quem vel oppositi dicunt esse liberum. Ex alio etiam principio huic difficultati satisfieri potest. Ratio liberi potest spectari & in causis & in effectibus. Causa illa libera est, quæ positis omnibus prærequisitis potest agere & non agere. Libertas in causa. competit illis privationibus quæ formaliter peccatum: quia positis omnibus prærequisitis ad agendum causæ illius privationis non necessitantur ad agendum. Sicut nec est necessitatio ad ipsum positivum. Alia est. Libertas in effectibus quæ stat in hoc: Quod positis omnibus requisitis ad agendum, ipse effectus potuerit sequi & non sequi; & hoc convenit etiam illis privationibus. *Neque dicas.* Positivo illo actu positivo non posse non sequi privationem rectitudinis: Nam non potest non sequi privatio ex suppositione nonnisi consequenti. Cum enim illa privatio sit innexa ipsi positioni actus positivi. Sicut ex suppositione actus positivi, non potest non sequi actus positivus: ita non possunt non sequi innexæ illi positivo negationes, consequenter illa necessitas, ut sequantur privationes, non est necessitas antecedens. Si autem nonnisi ex suppositione consequenti non potest non sequi illa privatio; hoc ipso liberè sequitur. Nam ipsum exercitium libertatis est maximè liberum; & tamen supposito quod sit exercitium libertatis, non potest non esse exercitium libertatis. In hoc tamen sensu verum est, quod negationes illæ non sint liberæ voluntatis, quia illas solas liberè ponere, nec illa, nec ulla potentia potest; nec eæ impedibiles sunt ex suppositione producti actus, cum

innectantur ipsimet actui. Sed hoc totum infert nonnisi suppositionem consequentem, quæ nunquam est destructiva, libertatis.

OBJICITUR 7. In his principiis non erit ostendere, quomodo distinguantur inter se præcepta negativa à præceptis positivis. v. g. præceptum non odiendi Deum, à præcepto amandi Deum.

RESPONDETUR. Convenire utrumque præceptum in hoc, quod utrumque in actu exigat positivitatem, differunt tamen in hoc: in primis in conditione actus quem respiciunt: quia præceptum affirmativum deposcit actum ultimò formalisatum per aliquid positivum, præceptum autem negativum liberè implendum requirit actum positivum, licet ultimò complebilem per negationes. Differunt item vi obligandi: quia præceptum negativum semper & pro semper obligat, præceptum autem positivum, non pro semper obligat. Ex quo ulterius colligitur. Differre illa quoad modum satisfaciendi; seu quâ ratione illis satisfieri possit. Et ita præcepto negativo satisfit ipsa negatione actus oppositi, etiam non libera; & ita satisfit præcepto non odiendi Deum, solâ negatione odii, quamvis non ponatur directè hic actus, Nolo odisse. Præcepto autem affirmativo, non satisfit solâ negatione, sed est necesse habere actum Amo.

Solutum est supra Argumentum, quod quamvis actus humanus dividatur in bonum & malum non sequatur actum malum quoad formalitatem suam ultimò completivam esse formalisandam aliquo positivo: sufficiet enim quod actus malus, secundum radicalem malitiam sit quid positivum: sicut quando animal dividitur in rationale & irrationale; irrationale negationem importat licet in aliquo positivo, hoc est, differentiâ bruti fundatam. Imò & Ens latissimè dividitur in Ens & non Ens, adeoque in membrum negativum. Dein dupliciter fit divisio alicujus generis, In primis: in membra æque primò dividenda. sic v. g. Color dividitur in album & nigrum. Membra autem æque primò dividenda illa sunt quorum utrumque dicit æquè perfectionem. & alia membra sunt non æquè primò dividenda, & hæc sunt in quibus aliud divisionis membrum, defectum importat. sic v. g. æquè quidem primò dividitur notitia in speculativam & practicam, sed non æquè primò dividitur notitia in scientificam & erroneam, error enim est defectus. hæc autem membra quæ non æquè dividunt aliquod genus non est necesse ut quoad utrumque membrum compleantur prædicatis positivis, consequenter & actus bonus & malus moraliter licet sint membra dividenda actum humanum, poterit actus malus formalisari negativo, quod autem non æquè primò actus

(E) 121

humanus dividatur in actum bonum & malum, hoc inde est: quia actus debet se accommodare potentiae, & cum potentia à rectissimo artifice ordinetur ad prosequendum malum, fit ut actus sequens potentiam primò exigat esse bonum, licet, ut dixi supra, non determinet sibi unicè bonum.

INSTAT 1. Haunoldus lib. 2. n. 430. Si Actus malus completeretur formaliter in Ratione mali per privationem Actus boni pariter dici posset quod Actus in Ratione boni formaliter compleatur per Negationem Actus mali. Atqui consequens est falsum. Ergo & Antecedens.

RESPONDETUR. In istis Principiis non formalitari malitiam peccati per privationem Actus debiti ut supponit arguens, sed per privationem rectitudinis debitæ in esse. Quare autem Actus bonus non compleatur privationibus cum illis compleatur Actus malus, disparitas danda erit ex rationibus & explicationibus conclusionis.

INSTAT 2. Album formaliter in ratione albi non completur per privationem nigredinis & sicut non esse Nigrum habetur quidem formaliter à negatione Nigredinis, hæc tamen negatio non est complementum effectus formalis alibi, ita non esse laudabilem in Ratione amantis Deum formaliter quidem habetur per negationem amoris, hæc tamen Negatio non est Complementum odii. Error item non completur per negationem scientiæ & e converso. Ergo & in præsentī Actus malus non completur negatione Actus boni.

RESPONDETUR. Transeat totum; neque enim per nos formalis actus malus negatione Actus boni, disparitas autem vel ex eo peti debet, quia Nigredo & Albedo sint qualitates positivæ bonæque physica non debent ultimo compleri per aliquid negativum. Odium autem V.S. Dei est malum & imperfectio. Quod attinet ad errorem nego illum in Ratione mali non compleri negatione.

INSTAT 3. Malitia formalis non est aliud quam contrarietas ad legem obligantem atqui hæc contrarietas formaliter consistit in Actu positivo.

RESPONDETUR. Negando minorem. Lex autem immediate præcedens quomodo obliget ad talem Actum non ponendum ita ut ex modo obligandi sequatur malitiam peccatum ultimo compleri per aliquid Negativum. De hoc supra.

QUÆSTIO II.

De Peccato Omissionis.

Commissionis peccato tanquam membro dividendi, peccatum. Ut sic, opponitur Omissio, de qua hic tractandum. Nomine autem omissionis peccati venit transgressio legis

positivè imperantis aliquid v.g. audi sacrum, da eleemosynam &c. Ut autem ipsum difficultatis punctum commodius attingatur, penetreturque natura hujus peccati, formari solet hæc quæstio, an sit possibilis pura omissio libera peccaminosa. Quod ipsum ut intelligatur.

PRÆMITTO 1. *In quo non sit status Quæstionis de Omissione pura Libera.* In primis: Non est de hoc quæstio, An sine ullo actu directo sive interno, sive externo possit peccari peccato omissionis. Ratio communis est: quia aliquis potest omittere audire. Sacrum præceptum, non dicendo directè; nolo audire sacrum, vel assumo hanc occupationem ex directa intentione ne audiam sacrum. Unde sufficit accipere actionem impossibilem, ex qua prævidetur secuturus effectus quem fortassis vellet non sequi. Non est item de hoc quæstio, An possit dari omissio externa sine ullo actu externo. Ratio, quia non est imaginabile omittere aliquid actu externo v.g. omittere auditionem externam sacri, & non ponere v.g. remansionem domi, foris. Non est item de hoc quæstio, an omissio libera possit esse sine omni actu intellectus. Ratio, quia & esset illa omissio libera, ut supponitur: & non esset: quia non esset voluntaria: nihil enim volitum nisi præcognitum. tu autem etiam actus intellectus non ponis antecederet ad puram omissionem, qui sit ad illam requisitus, & quem illa involvat. Nec item de hoc quæstio. An ordinariè & moraliter loquendo omissio peccaminosa contingat cum actu voluntatis saltem indirecto, & qui sit occasio omissionis. Ratio, quia experimur frangi præceptum positivum auditionis sacri ob voluntaria impedimenta impletionis præcepti affirmativi.

PRÆMITTO 2. *In quonam sit status Quæstionis.* Nempe, An possit dari omissio hoc sensu pura, hoc est, non involvens ullum actum directum, vel indirectum, quæ tamen omissio sit libera, adeoque peccaminosa.

PRÆMITTO 3. *Quæ sit hac in parte mensura eorum.* aliqui affirmant possibilem esse puram omissionem liberam, talis est ex nostris Suar. Valent. Azor. Ariaga & Oviedo. Contr. 10. Anim. & Perez c. 6. Negativam putatur tueri Valsq. sed non ita clarè. Nam quamvis doceat: nunquam de facto contingere peccatum sine actu positivo; admittit tamen posse voluntatem suspendere omnem omnino actum circa objectum propositum, quod favet puræ omissioni. Absolutè tamen negativam tueritur Thomistæ. Baldel. Lugo, & post illos Espar. de Act. Hum. q. 15. Alii autem secuti Cajet. docent. Omissionem, si detur, non fore peccaminosam, quod etiam tueretur Hurtado de Incarnatione. cit. ap. Oviedo de Actibus hum. contr. 6. n. 13. Contra quam restrictionem agit Oviedo in Animalisticis. Consulatur. His præmissis.

DIFFI.

DIFFICULTAS I.

Preponuntur quidam huc conc-
ceptus.

Cardinalis Pallavicinus in 1. 2da D. 3. q. 2. ca. 2. & sequentibus ponit hanc conditionalem. Si non detur pura Omissio libera respectu Dei, vel creaturæ, nullæ dabuntur negationes, aut privationes puræ. In qua Hypothesi dicit se convenire eum Perez, licet iste ponat possibilitatē omissionis puræ liberę in Creaturis & Deo. Neget Sfortia. Qui circa hoc punctum.

Docet I. in quoniam consistat formalitas conceptus positivi, & conceptus negativi, & in primis.

Formalitas Conceptus positivi, non potest esse idem nominaliter, ac conceptus objecti realis & non ficti: alioquin nulla esset quæstio, An daretur objectū aliquod reale præter omne positivum. Neque conceptus entis positivi idem est ac conceptus boni, & prudenter amabilis. Ratio. quia Conceptus boni, est aliquid consequens ad conceptum entis, imò neque hi conceptus sunt convertibiles, ut docebat Perez: quia bonum seu ens pressè acceptum, vel est substantia, vel est perficiens substantiam. adeoque vel est bonum Cui, vel est bonum Quod, sed potest dari aliquis conceptus realis positivus, qui neque sit substantia, nec perficiens substantiam: Nam actus Dei liberi secundum illud æternum reale esse (quodcunque illud sit) quod dicunt supra essentiam Dei necessariam, neque sunt substantia, neque substantiam perficiunt: Deus enim est æquè perfectus sine illis; alioqui illi actus non essent Deo liberi, sed necessarii, & tamen non dicuntur esse aliquid negativum sed positivum. Igitur Conceptus objectivus Negativi prout distinguitur à positivo consistet in hoc, quod positivum ex prima ratione non ducat in cognitionem sui oppositi, tanquam fundamenti suæ cognoscibilitatis, secus verò negativum. e.g. Dum concipio lucem, necesse non est ut mutetur conceptum lucis ab ejus opposito, hoc est, tenebris. at quando concipio tenebras, nihil possum intelligere nisi per conceptum lucis tanquam per fundamentum cognoscibilitatis, quæ est in tenebris. quod ulterius sic illustrat. Proprium est unicuique relationi, quod non possit concipi, quin concipiatur aliquis terminus absolutus tanquam fundamentum cognoscibilitatis. Sed negatio extensivè etiam ad privationes accepta, habet hoc peculiare inter alios conceptus relativos, ut ejus terminus, debeat quidem simul cum ipsa agnita cognosci, sed non possit cum ipsa formata affirmari; imò cum ipsa formata necessariò negatur: non possum enim affirmare tenebras, quin negem lucem, ex alia parte possum affirmare lucem, quin aliquid cogitem de tenebris. Fundat hanc explicationem terminorum etiam in Aristotele. quia per Ari-

stotelem ponere est idem ac concedere & affirmare: negare verò est idem, atque exercere judicium negativum. *Hec Doctrina*

NON SATISFACIT. Tum quia. Non probat universaliter, quare non idem sit positivum & reale. Quod ipsum ostenditur. quia probat quidem reale sumptum pro non ficto non idem esse quod positivum, de facto enim negationes, verè non sunt quid fictum, & tamen non sunt quid positivum. Sed non ostendit si accipiat reale pro explicabili per formam abstractam, quæ est ratio, & quæ fundat ipsum non esse ficti in ente, quod non est negatio; quare, inquam, non sit idem cum ente positivo. Unde sic sumendo reale non potest quæri, An detur aliquod objectum reale, quod non sit positivum: Nullum enim tale datur. Tum quia. Ratio illa quæ probat, quod positivum non sit convertibile cum bono, & prudenter amabili, non convincit: Nam quod dicit: Actus Dei liberos, non esse quid negativum, sed positivum, & tamen non perficere Deum. ad hoc responderi potest. quod actus liberi non perficiant Deum re ipsa, sicut nec actus necessarii, quasi sint re ipsa distincta perfectio, nec perficiunt Deum etiam ex modo nostro concipiendi perfectione tali, quæ sit omninò requisita ad esse perfectum Dei determinatè & necessariò; quali scilicet hos non nisi determinatè actus liberos poscat Deus. perficiunt tamen perfectione, quæ est requisita ad esse Dei indeterminatè, hoc est, debet perfici non quidè hoc determinatè quia potest perfici alio opposito determinatè, ita tamen ut sit necesse aliquo eorundem perfici. Quod autem perficere competat suo modo, etiam Actibus liberis, probatur à pari: quia etiam actus creati liberi suo modo perficiunt naturam rationalem. Deinde quid deest actui libero ne sit perfectior, quamvis non sit perfectio simpliciter simplex. Denique eo ipso: quia Deus non liberè sed necessariò liber est, & quidem liber in actu secundo, quamvis non determinet hunc vel illum actum, tamen deponit actum secundum: impossibile enim est esse ens liberum in actu secundo, & non velle aliquid liberè, ea autem, quæ saltem vagè necessariò petuntur à Deo, tanquam aliquid illi immanens, cur non perficiant Deum. Tum quia. quod adfert per hoc distinguendum positivum à negativo: quia scilicet positivum non ducit in cognitionem sui oppositi v.g. lux in cognitionem tenebrarum; negativum autem ducit ad cognitionem positivi, id non convincit: Concedi enim potest, quod hoc prædicatum conveniat enti positivo, sed negatur quod conveniat tanquam primò definitivum: quia sicut esse prius est, quam cognosci; ita & esse positivum prius erit quam cognosci seu affirmari, & licet apud Aristotelem ponere supponit in ordine Logico pro affirmare, Nego tamen, quod ponere in or-

dine Metaphysico supponat pro affirmare. Et sicut potio physica quæ est collocatio & situatio non est idem quod affirmatio; ita nec positio Metaphysica erit affirmatio. quærere ergo restabit, quid sit illud positivum ad quod sequitur affirmare. Immerito etiam censet, quod positivum non ducat in cognitionem negativi sibi oppositi, si noscatur adæquate illud positivum; omne enim positivum in conceptu suo adæquato, dicit negationem negationis sui. Vide dicta supra, ubi assumptimus in omni positivo fundari negationes eorum, quod non est ipsum positivum, consequenter ducet in negationis cognitionem.

Quid autem in Nostriis principiis sit positivum esse, dictum sub initium Metaphysicæ: Quod sit esse ipsius esse. Quod ipsum sic breviter præter inibi dicta declarari potest. A significatione magis vulgari semper desumenda est proportio ad significationem magis difficilem: quia sicut argumentatio debet esse à notioribus ad ignotiora; ita & explicatio; & quia hi ipsi qui imposuerunt nomina, transferebant ipsa ad scientias, transferebant illa quantum proportio patiebatur. Hinc illorum insistendo vestigiis in explicanda objectiva significata ratione istorum nominum, attendendum est ad proportionem significati manifesti. Porro nomine positionis vulgariter venit adlatio, collocatio, appositio alicujus entis, & ejus quod esse habet; hinc etiam positivitas in ente erit, ut ita dicam collatio, & adlatio esse: Quia verò ipsum ens est etiam esse, hinc illa formalitas, quæ ex modo nostro concipiendi adfert, & apponit esse, ipsi esse, dicitur positivitas entis. Et hic est sensus illius definitionis. Entis positivi, quod sit Esse ipsius esse, adeoque appositio esse ad esse. Accipitur autem hic esse non pro existentia, nec pro existentia, sed pro formalitate, quæ sit utrique communis.

DOCET 2. Aliud est quærere. An detur aliqua veritas distincta ab omni ente existente? & aliud est quærere. An detur aliqua veritas negativa distincta ab omni veritate positiva. Primum affirmandum est: quia dantur aliquæ veritates ab æterno non identificatæ cum Deo veluti complementa divinæ scientiæ, & volitionis liberæ, de secunda autem sic discurrit. Debet dari aliquid quod secundum ultimam sui differentiam sit merè negativum: Rationem dat. Nam creatura non potest differre à Deo per aliquod prædicatum, quod secundum suum verum & proprium conceptum sit directè affirmabile. quod ipsum probatur, quia tale prædicatum, vel est participatio divinæ perfectionis, vel non: Si primum. Ergo non potest esse distinctivum creaturæ à Deo: omnis enim participatio alicujus est fundamentum similitudinis, & convenientiæ, non autem puræ dissimilitudinis & differentiæ. Si secundum. Ergo creatura habet

hoc prædicatum à se, ac proinde erit aliquid positivum, & directè affirmabile à creatura quod non sit à Deo, neque per Deum participatio. nem. *Hæc doctrina*

NON SATISFACIT 1. quia attendendo ad hanc quæstionem. An detur aliqua veritas negativa distincta ab omni veritate positiva in hoc sensu, an scilicet possit esse negatio non importans ullo modo ullum esse, sic proposita quæstio, nullam habet difficultatem: quia negatio est negatio esse. Sicut ergo negatio non potest esse, sine se; ita nec potest esse, quin importet aliquomodo esse illud scilicet quod negat. Sed si ponatur quæstio hoc sensu: An scilicet sit aliqua veritas negativa, quæ posita, non sit necesse formare veritatem positivam, in hoc sensu affirmandum est posse talem veritatem reperiri. Ratio: quia de facto quando dico, Nihil est non ens, non affirmo ullam positivam veritatem: quia affirmo non ens, quod non est positivum. Et sicut quando dico, est negatio caloris, non affirmo positivè frigus, sed nego aliquid positivum; ita & in præsentī: arctareque potentiam intellectivam, ut non ens aliter noscere non possit, nisi in positivo, est arbitrarium, repugnantiaque in hoc nulla ostendi potest. Si autem dictæ propositionis sit iste sensus. An negationes quæ actu sunt nemine cogitante in existentes subjecto omnes fundentur in aliquo positivo, in isto sensu est vera propositio: quia v.g. negatio brutalitatis, quæ est in Petro, fundatur in esse Petri, & unumquodque ens, negans negationem sui, facit hoc ratione alicujus positivi; cum hoc tamen stat, ut dentur aliquæ negationes veræ non fundatæ in ullo ente positivo, quales sunt negationes aliorum possibilium entium spectatæ in se, & ut sunt objectum Dei necessario illa nolentis: Nam spectatæ in Petro v.g. existentes, fundantur in aliquo positivo.

NON SATISFACIT 2. In quantum dicit, quod detur aliquid, quod secundum ultimam suam differentiam est quid negativum merè. Nam vel procedit Quæstio de ente positivo. Et sic falsum est ens positivum ultimò compleri negatione: hoc ipso enim non esset positivum. Si autem sit res de ente negativo, de hoc, non potest esse dubium: hoc ipso enim non esset ens negativum, si compleretur positivitate. Sed hæc doctrina non præsterneret viam ad docendum, quod creatura à Deo differat per aliquid negativum.

NON SATISFACIT 3. Quia quamvis participatio univoca posset fortè dici quod non sit ratio differendi, non tamen participatio Analogæ, quæ hoc ipso, quia Analogæ est, importat definitivè etiam differentiam. Quod si illa participatio est Analogæ, cur censeatur illa participatio esse quid positivum, adhuc creatura à Deo differet per aliquid positivum. Quanquam etiam participatio univoca posset defendi, quod sit ra-

fit ratio differendi: hoc ipso enim quia participatio est & non identitas, potest esse ratio differendi, & ex hoc ipso quod dicat similitudinem, importat differentiam; quia importat esse ad aliud, licet cum aliqua convenientia & revocatione ad idem. Addo, fore tunc univocationem quoad prædicata non autem in formalitate participantis & participati. Confir. Probandum quod creatura non differat ultimò à Deo per aliquid negativum. Tum quia. Ens à se vel est aliquid positivum, vel aliquid negativum; si positivum inferam ex puritate rationis. Si Ens à se, secundum ultimam suam rationem, quā in genere Entis à se, differt à creatura, est ratio positiva. Ergo & Ens ab alio secundum ultimam suam rationem, quā differt à Deo erit Ens positivum. Si autem Ens à se est ratio negativa, Ergo creatura, seu Ens ab alio erit ratio positiva, quia hæc duo sunt contradictoria consequenter. Tum quia, creatura secundum ultimam suam differentiam, est quid productum; nam si productum non est, creatura non est, si est quid productum, Ergo positivum. Tum quia, potentia creativa secundum ultimam suam rationem est quid positivum, unde etiam omnipotentia Dei refertur inter perfectiones Dei positivas, infertque vim influendi esse in quodcumque aliud à se, esse distinctum, vis autem illa influendi est quid positivum. Ergo & esse creaturæ secundum ultimam suam rationem erit aliquid positivum, sicut enim non esset in Petro vis generandi univocum, si filius non esset secundum ultimam suam rationem similis in substantia, ita nec esset vis influendi esse, si illud in quod influitur, non esset secundum ultimam suam rationem esse, adeoque aliquid positivum. Quæ omnia in hoc fundantur, quod Potentiæ specificentur à suis Terminis.

Continuatur Intentum.

Restituenda hic sunt in primis Argumenta, quæ sibi opposuit Pallavicinus probantia Creaturam non per aliquid negativum à Deo differre, 1. ARGUMENTUM est. Creatura ut Creatura est, differt à Deo, sed creatura ut creatura est, est participatio Dei. Ergo quatenus est participatio Dei, differt à Deo.

RESPONDET Pallavicinus. Quod creatura ut creatura est, non secundum omnes gradus differt à Deo, sed secundum ultimum gradum, & hic non est participatio Dei. Dicitque participationem importare duo. Primum habere aliquid alterius. Secundum, non habere totum illius. Primum est prædicatum commune creaturæ & Deo, & est positivum. Secundum est proprium creaturæ, & est negativum, utpote, quod verificaretur de ipsa creatura, etiam si nihil esset.

CONTRA est. Tum quia. Nego hoc ipsum quod creatura secundum ultimam rationem non

fit participatio Dei, cum hæc participatio sit in duobus sita, in communicatione perfectionis, quæ eminenter seclusa imperfectione est in Deo, & insuper sita est in eo, quod illa ipsa perfectio in genere causæ efficientis pendeat à Deo, quod convenit creaturæ, etiam secundum ultimam differentiam, & cum creatura ut creatura est, secundum ultimam differentiam, debeat dicere rationem creaturæ; hoc ipso debet dicere rationem entis ab alio, ens autem ab alio non est negatio. Tum quia. Hoc quod est non habere totum Dei Concedo quod sit negativum. Sed Nego in hoc stare ultimam differentiam creaturæ à Deo. Tum quia. Hoc prædicatum, quod est non habere totum id, quod habet Deus, non apparet quid magis convenire possit creaturæ, etiam si nihil sit, quàm alia prædicata etiam positiva, modo illa sint æternæ veritatis; Nam etiam Petro non existente, verum est dicere illum esse animal rationale, hoc enim deponit natura propositionum æternæ veritatis, quanquam creatura ut creatura est, etiam secundum ultimam differentiam spectata, non est nihil, hoc ipso enim non esset creatura, sed nihil. Ergo et secundum ultimam differentiam spectata, non debent convenire prædicata convenientia nihilo; præcipue cum conditio rei secundum ultima prædicata attendatur.

2. ARGUMENTUM. De ratione effectus est ut distinguatur à causa, sed esse effectum est aliquid positivum. Ergo creatura quatenus distinguitur à Deo, dicit aliquid positivum.

RESPONDET idem. Quod esse effectum non sit aliquid positivum supra ea prædicata quæ communia non effectui.

CONTRA. Tum quia. Si esse effectum non est aliquid positivum supra prædicata quæ sunt communia non effectui. Ergo effectus in eo in quo efficitur, & in quo formalissime est ratio effectus, erit aliquid negativum, negationesque erunt quæ efficiuntur; illæque primo terminabunt actiones effectivas. Tum quia in Divinis ratio productionis Filii non stat in negatione. Ergo multò magis productiones creaturæ, quæ ipsas etiam essentias attingunt. Tum quia. Cum secundum rationes ultimas conditio rei spectetur, effectus erit non effectus: uterque enim negationibus stabit quoad ultimum complementum.

3. ARGUMENTUM. Id quod ego experior in rebus creatis est dissimile Deo, sed id quod ego experior est prædicatum positivum. Ergo

RESPONDET idem. Quod experior per experientiam positivam non est dissimile Deo licet id sit dissimile, quod experior per experientiam negativam. Experior enim perfectiones positivæ, in quibus creatura est similis Deo, experior tamen me non invenire multas alias, & in hoc est dissimilis.

CONTRA est. Tum quia Concedo quod in
(E) 4 crea

creatura dentur negationes perfectionis. Sed nego, quod illæ solæ ultimò faciant differre. Cum hoc ipso: quia homo coloratus est, differat etiam à Deo. Tum quia. Si nomine ultimæ differentiæ intelligatur differentiarum cumulus ultra quas non datur alius, sic indubiè differentia ultima stat in negationibus quæ fundantur in positivo, & ipsæ nihil aliud fundant. Sed hoc non convincit intentum. Nam ultimò à nobis etiam Deus differt aliquo negativo: Nam etiam in Deo negationes fundantur in positivo, & ipsæ nihil aliud fundant. Si autem nomine ultimæ differentiæ veniat prædicatum in ordine ad distinguere primò intentum, sic est aliquid positivum. Neque enim natura intendit ut Petrus non sit v. g. Deus; sed intendit Petreitatem quæ est quid positivum, ad quod sequitur non esse Dei. Tum quia. Cur id quod experior ut ille dicit experientia positiva non poterit ex dictis sufficienter distinguere creaturam à Deo.

DOCET 3. *In creatura multum includi de nihilo indistincto ab entitate illius reali;* Deus tamen dicitur Auctor nostræ entitatis, & non nostri nihili: quia licet Deus non creasset nos adhuc haberemus de nihilo, quantum habemus in præsentia; licet non identificatum ut nunc nostræ existentia. Unde nostrum nihil, licet sit physice & materialiter à Deo, non est metaphysice & formaliter. *Hæc Doctrina*

NON SATISFACIT. Tum quia. De facto habetur physicum nostrum nihil de hoc ipso quæro. An sit à Deo. An Deus illius causa &c. Tum quia Metaphysicum nostrum nihil vel convenit nobis independenter à nostris conceptibus, vel dependenter. Si dependenter. Ergo per nostros conceptus solum excusabitur Deus ne sit causa peccati: Si independenter. Ergo dabitur etiam Metaphysicum Universale, acceptio v. g. Animalis ut sic, & tamen nemine cogitante. Tum quia: Sicut ante existentiam non debent nobis convenire alia prædicata positiva etiam sub conditione à prædicatis quæ conveniunt in statu existentia, sic nec convenire nobis aliud nihil.

DOCET 4. *Posse aliquid constitui in ultima sua differentia per privationem tali pacto,* ut nihil habeat entitatis & perfectionis, quod non sit in suo positivo, sed solum distinguatur ab eo per defectum & hoc est proprium mali simpliciter, ita ut illud malum non habeat proprie Auctorem, ita ut nec creaturæ imputetur, tanquam causæ efficienti, sed tanquam deficienti: ex nostra enim tantum imperfectione provenit, ut concursus Dei qui esset aptus & paratus ad speciem, bonam determinetur ad aliam speciem, quæ secundum ultimam differentiam est merè defectuosa & mala. Inferiusque ulterius addit, quod peccatum secundum suam ultimam differentiam nihil addat perfectionis super præ, dictatum genericum, alias ita Deus esset ejus causa, ut clau-

ditionis & actionum monstrorum. *Hæc Doctrina.*

NON SATISFACIT. Tum quia: Videtur impossibile ut aliquid non habeat plus entitatis, quam suum oppositum, & tamen distinguatur ab eo per aliquid negativum: Nam illud negativum necessario debet præsupponere aliquid positivum in quo fundetur, & quidem proportionatum fundandæ illi negationi. Nam v. g. positivum Leonis est proportionatum ad fundandam negationem rationalis, cum tamen positivum Petri non sit proportionatum ad hanc negationem. Tum quia: Videtur sentire, quod cum eodem auxilio possim amare, & odire Deum, cujus oppositum alibi ostenditur. Tum quia: Quamvis peccatum esset quid positivum non æque Deus ad illud concurreret, atque ad claudicationem, quia concurreret ad peccatum cum displicentia.

DOCET 5. *Quod nil sit prædicari positivum in peccato secundum ultimam differentiam:* quia consistit in hoc, quod non magis ametur Deus, quam bonitas creata. *Hæc Doctrina*

NON SATISFACIT. Tum quia, non est ratio quod malitia sistat in illo negativo, quod non magis ametur &c. & non in positivo odio illius boni. Tum quia: Conc. nos habere vires ut amemus Deum plus quam illi contraria. Sed quæro cur peccatum odii non stet in positiva aversione ab illo bono, sed in negatione. Tum quia: Conc. quod prima regula exigit præteriti omnibus, sed etiam exigit non postpositi: cur ergo in positivo illo postpositi non stabit ratio peccati? *Plura de Negationibus in Metaphysica.*

DIFFICULTAS II.

An sit possibilis pura Omissio Libera?

DOCENDUM est. *Non esse possibilem puram Omissionem liberam.*

PROBATUR I. Impossibile est transire à Contradictorio ad Contradictorium sine sufficienti mutatione, quod principium in Tr. de Distinctionibus stabilivimus. Ergo etiam impossibile est transire à non esse puræ Omissionis liberæ ad esse puræ Omissionis liberæ sine sufficienti mutatione. Sed hæc nulla ostendi potest, nisi ponatur actus positivus directè vel indirectè volens omissionem. Ergo nec potest dari pura omissio libera, & sicut si non potest dari per quid transeat à non esse uniti ad esse uniti, impossibile esset unio: ita si non est per quid transeat à non esse puræ omissionis liberæ ad esse puræ omissionis liberæ, erit impossibile pura omissio libera: semper enim manebit in ipso puræ omissionis liberæ, cum non habeatur per quid ab illo non esse exire possit: Idem enim manens idem semper facit idem. Subsumptum Ant. probatur, quia potest præcessisse præceptum affirmativum, vel hîc & nunc poni potest item esse advertentia ad obligationem &c. similis neque

neque tamen adhuc tunc poni pura omisso, nec quidquam subsequens potest ostendi quod sit sufficiens mutatio. Ergo.

RESPONDET I. Arriaga d. 8. Anim. n. 120. & Oviedo Cont. 10. Anim. Libertatem in actu primo, adeoque pro illo signo antecedenti non dicere actum, nec dicere negationem actus; quia pro illo signo ex hoc ipso; quia est libertas faciendi vel non faciendi est indifferentia ut contingatur cum actu, & negatione actus; jam autem in sequenti signo dicitur jam negatio actus.

CONTRA est. Impossibile est transire à Contradictorio ad Contradictorium sine sufficienti mutatione. Ergo neque ab esse negationis puræ omissionis liberæ ad esse puræ omissionis liberæ, per quid ergo transitur ad illam puram omissionem liberam? quid enim habetur in illo subsequenti constitutivum puræ omissionis liberæ? quod non habebatur quando peragebatur deliberatio. Et certè quando à non esse actus transitur ad esse actus, video bene mutationem quæ est novitas ipsius entitatis in actu positæ, sed quid illic est, quando ponitur, ut tu dicis, pura omisso libera, vel negatio actus, aut id quod non erat in illo genere antequam esset illa negatio actus, eratque jam v. g. advertentia obligatioque agendi.

RESPONDEBIS 2. cum Arriaga. Pro prioritate antequam se Deus determinet ad producendum, vel non producendum, datur præcilio ab existentia Petri, & tamen non datur carentia, aliàs non posset in eo instanti Petrus existere pro posteriori verò, quando Deus se determinat non producere Petrum, datur jam verè & realiter carentia illius; ita & in præsentia.

CONTRA. Quia in primis non raro in similibus monet Arriaga non esse necesse in formantibus Instantiis recurrere ad actus Dei liberos, creaturæ inexplicabiles; in Communibus autem principiis in hoc transitu erit mutatio, ratione diversorum connotatorum: nam in signo indifferentiæ, est connotatum ipsa creaturæ existentia, quæ potest esse & non esse, in secundo autem est creaturæ non existentia determinata, ut scilicet non sit. Posset etiam recurri ad æquivalentiam in actibus liberis Dei à nobis admittam; ita ut in posteriori, & pro posteriori signo datur æquivalentia ad hunc actum, Nolo creare, in priori autem signo erat æquivalentia ad hunc actum Nondum me determino. Denique hoc quod est in aliquo signo rationis Deum considerare, ut indifferentem ad producendum vel non producendum, & cum determinari, pender nonnisi à nostris conceptibus & signis. Unde etiam sufficit ostendere mutationes, nonnisi ratione variarum conceptibilitatū petibiles, quod autem transeat à non esse omissionis puræ, ad esse omissionis puræ, non debet esse aliquid pendens à nostris conceptibus, transactioque antecedentis deliberationis est quidem sufficiens ad

formaliteratem subsequenti, sed quomodo est sufficiens ad ipsam negationem actus, & esse puræ omissionis liberæ? cum nihil sit, in illo subsequenti, quod non fuerit in præcedenti, & tamen in præcedenti, nondum erat pura omisso libera.

RESPONDETUR 3. Quod illa Omisso pura libera à non esse puræ omissionis liberæ ad esse puræ omissionis liberæ, transeat seipsa, licet istud transire sit abusivum: negationes enim non dicuntur propriè transire ad esse, sed simpliciter non esse.

CONTRA est. Tum quia. In principiis Modalium non potest legitime responderi quod materia & forma transeant à non esse uniti ad esse uniti seipsis. Ergo etiam in præsentia non poterunt iidem modales Responsum hanc adhibere. Tum quia. Impossibile est à non esse seipso transeuntis, ad esse seipso transeuntis transire sine sufficienti mutatione: & sicut à non esse relati in ratione similis, ad esse relati in ratione similis, non transitur se ipso, sed illius transitus assignanda mutatio: ita & in præsentia. Tum quia. Discurrendo de formalitatibus positivis quando intelliguntur pullulare ostenditur mutatio ratione termini, rationis fundandi in relatione &c. & illud quod pullulat, ex modo nostro concipiendi, est aliqua formalitas positiva, hoc est, ipsamet relatio, hic autem nec ipsa pura omisso est aliqua formalitas positiva, nec ostenditur ulla mutatio, ut intelligatur illa pullulare. Si autem agatur de formalitatibus negativis, qualis est formalitas tenebræ, & ad hanc datur mutatio indispensabiliter illius illativa, hoc est, abscissus lucis, quid autem in præsentia simile ostenditur?

PROBATUR 2. Quia illa pura omisso libera & esset pura omisso libera, ut supponitur, & non esset, ut probatur: quia quando erat sola consultatio de ponenda, vel non ponenda omissione, erat tunc negatio actus, neque tamen illa negatio erat pura omisso libera. Ergo neque etiam postea est pura omisso libera: quia pro illo posteriori in ratione omissionis seu carentiæ actus non plus habet, quam habuerit pro illo priori, sed pro illo priori non erat pura omisso libera, Ergo neque pro hoc posteriori: idem enim manens idem est idem, & facit semper idem. Quod autem quando erat consultatio nondum fuerit pura omisso libera, probatur, quia de quo deliberatur nondum est; consultatio enim sequentium est, & deliberatio ita se habet sicut præmissæ in syllogismo, sed quando sunt præmissæ nondum est Conclusio. Ergo & in præsentia.

RESPONDEBIS 1. Propriori illo, erat sola indifferentia ad esse & non esse omissionis liberæ, pro posteriori autem est determinatio ad esse omissionis liberæ.

CONTRA est præter dicta. Pro illo priori, pro quo erat indifferentia, erat verè tunc carentia, seu negatio actus, & tamen illa carentia non erat

LOD
vs. Ki
e. Z.
I

erat omissio pura libera. Ergo nec postea est: quia ut repetitò dictum, nihil plus tunc ostenditur, quam id quod fuit dum erat indifferentia. Tum quia, & esset tunc determinatio ad esse omissionis liberae ut supponitur, & non esset: quia nihil plus tunc habetur quam habebatur, quando erat indifferentia. Tum quia, de hoc ipso quaeritur, quid sit illa determinatio.

RESPONDEBIS 2. Sufficere quòd puram omissionem liberam praecedat consultatio & deliberatio.

CONTRA. Tum quia, prius probandum esset haberi tunc omissionem liberam non supponi: quomodo enim praecessit deliberatio de omissione libera, si illa non datur. Tum quia. Coexistentia carentiae actus cum illa deliberatione non reddit illam carentiam, puram omissionem. Ergo neque antecedentia reddet illam carentiam puram omissionem liberam. Tum quia. Posset esse illa antecedentia, & nondum esse omissio, sed sequi positio actus. Ergo illa antecedentia praecise non est sufficiens mutatio.

RESPONDEBIS 3. Hanc ipsam carentiam eandem numero reddi pro posteriori signo liberam.

CONTRA. Tum quia, multi ex oppositis censent, quòd necessarium non possit transferri in liberum. Tum quia illa carentia actus, quae coëxistit deliberationi, non erat à voluntate orta: habetque se, sicut & aliae carentiae entium, quomodo ergo transit nunc, ut dicatur à voluntate orta, si autem non est à voluntate orta, quomodo est libera. Tum quia. De hoc ipso quaeritur, per quid illa negatio transeat ad rationem liberam, si coexistendo illi consultationi, non erat libera.

PROBATUR 3. Ratione S. Th. hic q. 71. ar. 5. in Corp. quae etiam utuntur alii. Verba S. Th. sunt. *Si in peccato omissionis intelligantur etiam causae, vel occasiones omittendi, sic necesse est in peccato omissionis aliquem actum esse.* Unde sic arguitur, quia & esset omissio pura libera ut supponitur, & non esset omissio pura libera: Si enim esset, vel fieret ex aliquo motivo, vel ex nullo. Si ex nullo. Ergo non esset voluntaria adeoque neque libera: quia liberum supponit voluntarium, quod autem non esset voluntaria, inde probatur: quia si ex nullo esset motivo, non esset etiam ex motivo amoris boni tanquam finis, & tamen nullus est actus voluntatis, qui suo modo non respiciat bonum. Si autem illa pura omissio est ex aliquo motivo. Ergo non est pura omissio libera: quia hoc quod est in peccato omissionis etiam causa omissionis, ut ait S. Th. importat actum, qui etiam addit, oportet quòd ista causa, in quantum est voluntaria, habeat aliquem actum ad minus interiorem voluntatis. Deinde, quia ut urgebat Lugo, carentia & omissio actus, est de se indifferens, ut sit propter hoc vel illud motivum. Ergo quòd sit propter hoc

potius, includit aliquid positivum, & aliquid in actu secundo, quod non erat dum erat in actu primo, ut ex hoc vel illo motivo fieret. Deinde quòd moveri aliquo motivo importet aliquem actum positivum, sic probari potest. Moveri voluntatem aliquo motivo, non est illi proponi motivum: quia proponi spectat ad intellectum, moveri autem ad voluntatem. Tunc ulterius quaero. Moveri hoc voluntatis in pura omissione per hoc motivum, vel est distinctum ab eo, quod est non moveri, vel indistinctum. Si indistinctum. Ergo quod movet, non movet: moveri enim & non moveri non distinguuntur, autem moveri illud est quid distinctum. Ergo est aliquid positivum, quod ipsum probatur: Hoc moveri est condistinctum ab ipso non moveri. Ergo si non moveri formaliter in voluntate, est quid negativum, moveri formaliter, quod illi opponitur, erit positivum quid: negatio enim non alio tollitur nisi positivo.

Hic ipse medius terminus sic aliter proponitur. Ponamus voluntatem esse potentiam distinctam realiter ab intellectu, ponamus illam coexistere, cum est advertentia ad praeceptum positivum, estque mera carentia actus. Ponamus rursus immediatè post annihilari voluntatem, quaero, vel erit tunc omissio pura libera pro illo consequenti, vel non erit: Si erit. Ergo erit voluntarium liberum sine voluntate, si non erit: Ergo nec in suppositione in qua discurrimus erit omissio pura libera: quia tam se voluntas non movet ad illam omissionem, mortuoque modo se habet, ac si non esset in rerum natura. Ergo sicut si non esset in rerum natura voluntas non esset omissio pura libera: ita nec erit in praesenti causa.

Resolvuntur haec omnia in hunc medium terminum, si hoc quod est moveri voluntatem hoc motivo ad puram omissionem non sit aliquid positivum, inexplicabile erit, quid sit illam moveri hoc motivo.

RESPONDET 1. Aliqui. Illud moveri non esse quid positivum, esse tamen aliquid privativum.

CONTRA. De hoc ipso quaeritur, quid sit voluntatem moveri illo motivo privativè: ita tamen ut illud moveri sit condistinctum ab ipso non moveri, & quidem non ratione propositionis objecti, sed ratione ipsius voluntatis.

RESPONDET 2. Arriaga cit. Motivum aliquid quod voluntatem movere, sive directè sive indirectè, etiam si illud motivum nullo modo tangatur actu aliquo voluntatis, modò praecise illa omissio sit dependenter à cognitione de illo motivo. Quod ipsum illustrat Instantis.

CONTRA est. Tum quia. de hoc ipso quaeritur, si non ostendatur aliquid positivum, quomodo pura illa omissio dici poterit fieri dependenter à cognitione de illo motivo? Tum quia potest esse propositum illud motivum, & non fieri illa pura omissio dependenter ab illo motivo. Ergo

Ergo hoc est aliquid aliud, quam mera omisio. quid autem illud? & sicut quando ad actum Commissionis proponitur motivum, moveri illo voluntatem fierique dependenter actum ab illo motivo, non est simpliciter proponi motivum ab intellectu. Ergo & in omissione idem fiet. Tum quia. Instantia, quas congerit Arriaga omnes concedi possunt: Nam non declarant quomodo voluntas tunc dicatur moveri illis motivis in pura omissione, tali modo, qui distinguatur a non moveri aliis motivis.

Dicit Oviedo. Omissionem habere motivum extrinsecum immediatum & quasi interpretativum & virtuale, ex eo precise, quod dependeat a cognitione illud proponente; eod quod cognitio alliciat ad omissionem proponendo obiectum & influendo in voluntatem, quasi per applicationem motivi, & si motivum non conducir, non esset applicandum, superfluaque. esset illa cognitio. Dicit item. illud motivum, esse immediatum: quia motivum nullo modo insit in omissione, sed per suammet entitatem media cognitione applicatam. poteritque per Oviedo illud motivum appellari interpretativum: quia non est intrinsecum omissioni, sed interpretatur quasi esset intrinsecum, eod quod ab illo motivo procedat. Potest insuper per eundem hoc motivum appellari virtuale: quia omisio, quae formaliter intrinsecum motivum non habet, quasi virtute, & aequivalenter illud intrinsecum continet, ex eo quod ab illo procedat.

CONTRA haec omnia dicta. Restituuntur Interrogationes. Quomodo omisio pura, habeat hoc, quod dependenter fiat a cognitione? quid sit illam procedere ex hoc motivo: dicique potest, & non esse, ut supponitur, otiosam illam applicationem, & esse otiosam: quia non apparet quid moveat, & quid plus habeatur, dum unum motivum habet, quod non habetur, dum non movet aliud. Concedi potest, quod si esset illud motivum omissionis purae, esset immediatum. Sed restat querere, quomodo respectu omissionis, habeat rationem motivi? restatque querere, unde interpretari possimus, quod ab illo motivo procedat omisio? & non procedat ab alio; idemque querere restat, de illo motivo virtuali.

RESPONDET 3. Perez. Duplex est finis & motivum. alter est possessus jam, veluti Deus possidet suam Divinitatem, & nos gaudium de nostra existentia ante omne exercitium libertatis. Alter est finis nondum possessus, sed possibilis possideri. Fines jam possessi nunquam sunt contrarii; non enim simul existerent, neque possiderentur si contrarii essent. inter fines autem possibiles possideri, multi possunt esse inter se contrarii. Ex quo ulterius sic arguit. Omittens non necessario habet pro motivo actum moventem & attrahente finem possibilem possideri; sed

habet pro motivo amato, finem jam possessum, ante exercitium libertatis, & finis jam possessus, functusque jam munere allicientis, non movet nec allicit de novo, sed movit, & facit potius quiescere. Fines autem possibiles contrarii possunt quidem movere ad sui procuracionem; ita tamen ut simul non moveant. Si autem simul aliquid in voluntate possunt facere, solum est posse facere quiescere ipsam: nam impediendo se faciunt, ut non nisi quiescat voluntas.

Unde jam per ipsum negari debet Argumento quod pura omisio querat finem, & dicendum puram omissionem non habere motivum movens ad se tanquam finem nondum possessum, sed habere motivum jam possessum, & acquisitum: pura enim omisio est dispositio quaedam animi nihil ultra volentis, sed quiescentis in bonis possessis.

CONTRA est. Tum quia. Ex vi adlatorum, & erit illa omisio pura libera, & non erit pura libera; erit ut supponitur, non erit autem ut probatur. quia dum debebat poni omisio, nondum ponebantur motiva; supponuntur enim poni, non nisi, post possessam omissionem. Ergo in illo priori non erat libera: procedebat enim sine motivis voluntatis non etiam est libera, quando jam facta est: quia indifferentia. accedens post rem, non facit rem liberam. Tum quia quamvis hic discursus ostendat ex motivis contrariis non posse sequi puram omissionem, sed non ostendit, quomodo si unum sit, vel si sint plura motiva compossibilia, quomodo inquae, sequatur ex illis pura omisio? in quo tamen est difficultas. Tum quia. vel possum ponere novam omissionem liberam quae antea non fuit, adeoque ad illam habere motivum unum, vel plura compossibilia; vel non possum ponere novam. Si non possum ponere novam omissionem liberam. Ergo omnes sunt praehabita, habentque se ita, sicut se habet in infantibus omisio amoris Dei, quae non est certe omisio pura libera, sed necessaria. Si autem possum habere puram omissionem novam liberam, quomodo ex principiis Perez omisio pura libera est finis possessus?

DIFFICULTAS III.

Solvuntur Objectiones.

OBJICITUR I. Ratio petita ex varia habitudine Dei ad Omissionem. Potest Deus ponere praecceptum de suspensione omnis actus; quae enim in hoc implicata? Ergo dabitur pura omisio libera.

RESPONDETUR. Esse impossibile tale praecceptum, quod velit impleri rem impossibilem: impossibilis autem est pura omisio libera ad eum modum, quo impossibile est praecceptum, ut homo vestiat se hirco-cervo.

INSTABIS I. Ponatur voluntas indifferens ad auditionem & non auditionem sacri, suspendat Deus

Deus suum concursum: illo casu voluntas est indifferens ad utrumque. Ergo libera. & tamen utraque illa volitio, est sine omni actu: Supponimus enim Deum, ad nullum actum velle concurrere.

RESPONDETUR. Non esse illic indifferentiam, quæ salvet libertatem: salvans enim libertatem, debet esse cum posse agere, & non agere: non potest autem supponi ipsum posse agere, si non habeatur preparatus concursus Divinus exhibendus. consequenter erit tunc omissio pura, sed non libera: quia non habet posse agere & non agere. Quod posse innectit sibi exhibitionem concursus Divini. eritque illic indifferentia propositionis objecti, non indifferentia voluntatis.

INSTABIS 2. Amet homo Deum liberè, eò quod habeat paratum etiam concursum ad actum oppositum. Demus ulterius Deum negare concursum ad omnem alium actum, tunc ille amor Dei manebit liber. Ergo quia tunc potuit purè omittere liberè: supponitur enim negari concursus ad aliquem positivum actum. Ergo ulterius possibilis erit pura omissio libera.

RESPONDETUR. Amor ille erit liber. si quidem supponitur ad omnem quidem alium actum negari concursum Divinum, sed non negari concursum ad actum oppositum amoris: actus autem oppositus amoris est odisse, vel dicere, Nolo amorem, vel Omitto amorem, consequenter non erit ille amor liber titulo alicujus puræ omissionis liberæ tunc ponendæ.

INSTABIS 3. Ponatur actus liber amoris, conservet illum Deus, & dum conservat, faciat Deus decretum de non dando concursu ad oppositum amoris: ille amor erit liber, adeoque libera illius ommissio, & tamen illa ommissio erit pura: quia supponitur Deum ad nullum alium actum velle concurrere.

RESPONDETUR. In nostris principiis de libertate, illum actum fore non nisi ampliativè liberum, ratione elicitionis in differentia in qua nondum erat decretum de non concurrente ad actum oppositum amoris v. g. ad actum omissionis, sed non erit formaliter & proximè liber, dum jam conservatur: quia supponitur negari concursus ad oppositum, v. g. ad omissionem, quæ tamen ex dictis, non potest perfici, nisi per actum.

OBJICITUR 2. Ex conditione Libertatis Voluntatis. De ratione Libertatis est posse amare & non amare, odisse & non odisse, & pro Axiomate habetur, quando situm est in potestate agere, situm est etiā non agere, sed hoc, quod est non amare, non odisse, non requirit actum positivum. Ergo potest dari ommissio pura libera.

RESPONDETUR. Non amare & non odisse, sine negativè, ut debent, accipiuntur, esse quidē in potestate libertatis creatæ, sed ex adjuncto: quia scilicet potest dicere voluntas: Volo non habere

amorem, sed non æquè primò ac per se, sicut per se potest poni Amor vel odium. Sicut & materia non æquè primò respicit privationem ac formam. Deinde dici potest, quod hoc quod est non amare, sit pura negatio, si sit non amare non liberum, secus si sit non amare liberum, propter dicta.

INSTABIS 1. Si non detur pura omissio libera, confundetur libertas Contrarietatis, & Contradictionis: Nam etiam non esse amoris, erit quid positivum.

RESPONDETUR. Non confundetur Libertas Contradictionis & Contrarietatis, Nam libertas Contrarietatis erit ad amorem & odium, libertas autem Contradictionis, erit ad amorem, & non amorem. qui non amor erit quidem ex modo significandi quid negativum, inferetque negationem amoris non inferendo odium, quod infert aliquid positivum, non faciet tamen id sine ullo actu. Atque ita odium inferet positivè aliquid positivum, salvabitque libertatem contrarietatis. Non amor autem inferet positivè aliquid negativum ratione cujus illata salvabitur libertas contradictionis. Infer. Amorem & Odium contrariè sibi opponi, suntque extrema salvantia libertatem contrarietatis. Amor autem & non amor contradiçtoriè sibi opponuntur, non quidem si spectetur Ly Non amor penes actum, nam actus amandi & actus non amandi non opponuntur contradiçtoriè, sed in quantum actus ipse importat ipsum non amare, quod non amare contradiçtoriè opponitur ipsi amare.

INSTABIS 2. Quando aliquis amat ut 4. quod non amet ut 5. est illi liberum: nam ille 5. gradus est composibilis cum illis 4. non dicit enim positivè, Nolo 5. gradum. Ergo tunc illum omittit liberè, & per puram omissionem.

RESPONDETUR. Si non habeatur talis propositio objecti quæ impetret ponendū esse majorem amorem, v. g. amorē ut 5. necessario habetur amor non nisi ut 4. intensus, omissoque 5. gradus erit quidem pura sed non libera ob defectum compriçpii requisiti. hoc est, requisita propositionis objecti. si autem habeatur talis propositio objecti, quæ possit impetrare amorem, ut 5. ommissio quidem illius erit libera, sed nego quod pura, propter dicta.

INSTABIS 3. Tam actus quam negatio actus, est sub dominio voluntatis, & actus non pendet à voluntate mediante alio actu. Ergo nec ommissio pendebit mediante aliquo actu voluntatis: imò sicut ad committendum sufficit cognoscere objectum habere potestatem non agendi, & ponere commissionem, ita ad omittendum liberè sufficit præcognoscere objectum liberè, habere potestatem non agendi & ponere omissionem.

RESPONDETUR. Esse quidem sub dominio voluntatis, etiam negationem actus, sed modo debito negationi, hoc est, per aliquid positivum negationem inferens; estque hoc, ut dictum

suprà,

suprà, non æque primo per se situm in potestate voluntatis. Cumque possit sufficiens mutatio esse à non esse actus ad esse actus ipsa positiva Commissionis entitas, non fiet Commissio mediante alio actu, secus omisso. in qua ut transeat ad esse omissionis haberi non potest sufficiens mutatio sine ullo actu; sufficitque cum reliquis prærequisitis habere potestatem omittendi, sed nego dari potestatem omittendi purè. Concedimus item voluntatem esse agens per electionem, & quod possit consultatio de electione omissionis præcedere. Sed nego posse præcedere consultationem de omissione pura libera: impossibile enim non est præconsultatio. Conceditur ulterius quod me non ambulare nihil aliud sit, nisi quod cum habeam potestatem ponendi actum ambulationis, cognoscamque me illam habere, nihilominus non ambulem, eritque tunc omisso pura deambulationis, sed nego quod erit omisso pura libera, & tamen sine omni actu, idque reflectendo ad dicta suprà.

Objicitur 3. Si non esset omisso pura possibilis, sequeretur debere in intellectu præcedere infinitas deliberationes: si enim intellectus ad hoc, ut constituat voluntatem proximè dispositam ad duas partes Contradictionis, v. g. ad audiendum sacrum, & non audiendum, debet illam constituere expeditam ad aliquid tertium, v. g. ad volendum ludere. quia respectu illius latus, est voluntas libera, debet adhuc constitui libera ad negationem seu omissionem lusus, indigebitque propositione alicujus tertii, & sic in infinitum.

RESPONDETUR. Negando quod universaliter, qui deliberat de positione amoris & omissionis, debeat deliberare de aliquo disparato tertio. sed sufficit dicere positivè, Volo omittere amorem, jamque non dabitur processus in infinitum: quia nec processus ad tertium. fietque hoc tunc per directam omissionem amoris. Si autem velit indirectè omittere amorem, ratione scilicet alius actus, sicut non necessitatur ad illum actum, ita nec necessitabitur ad processum in infinitum.

Continuatur Solutio.

Objicit 4. Arriaga & Oviedo, ex Hurtado, supponitque, ut homo amet aliquod objectum propositum, liberè, non est necesse ut habeat cognitionem reflexam, de ipso amore, sed solum de bonitate & malitia objecti. Quo supposito. sic argumentatur. Ille potest tunc liberè cessare ab amore & odio objecti, quia nec bonitas objecti ad amorem, nec malitia ad odium necessitat, sed potest utrumque omittere, non autem per actum reflexum quo velit non amare, aut odio habere: quia secundum suppositum, non cognoscit amorem, neque odium. Ergo potest purè omittere liberè.

RESPONDETUR. Negando ultimam Conclusionem. Concedo ergo, ut homo amet aliquod objectum propositum liberè, non est

necesse ut habeat cognitionem reflexam de ipso amore. Concedo quod tunc homo possit liberè cessare ab amore vel odio objecti, idque sine reflexione ad amorem vel odium. Sed nego quod possit cessare purè omissione & tamen liberè, nec hoc probatur, unde & nego posse illum liberè cessare ab amore vel odio objecti, & tamen sine omni actu, nec hoc addit Arriaga, ante consequentiam quam formavit.

Sed quæres, cum homo non habeat cognitionem reflexam de ipso amore vel odio, quomodo liberè per nos cessare poterit ab amore vel odio objecti. Ad hoc dici potest, liberè ita cessabit, Quia dicet voluntas, Nolo circa hoc objectum versari: non dicet Nolo amare, quia non præcessit reflexio de Amore, nec dicet Volo odisse, quia non præcessit cognitio reflexa de odio, poterit autem elici actus, Nolo circa hoc objectum versari, quia ipsa indifferens propositio objecti sufficienter illi præluceat, proportionaturque propositio objecti indifferentis tenens se à parte intellectus, cum actu à parte voluntatis procedente, Nolo circa hoc objectum versari. Quanquam dici etiam posset, quod quamvis ut homo liberè amet, non sit necesse eum habere cognitionem, reflexam de amore; est tamen necesse eum habere cognitionem directam de amore seu appetibilitate objecti, quomodo enim amabit, non prælucente cognitione de amore, consequenter si velit omittere amorem, poterit omittere per actum positivum, Nolo amare, de quo actu præcessit, non quidem reflexa, directa tamen cognitio.

INSTAT idem. Quando homo vult aliquid impossibile cum amore Dei, non est necesse habere actum Nolo amare, sed sufficit voluntas virtualis non amandi. Ergo in eo casu datur omisso pura illius reflexæ voluntatis de non amando Deo.

RESPONSUM jam est. illius voluntatis reflexæ de non amando Deo, esse omissionem puram, sed non liberam: quia supponitur non præcessisse ulla præcognitio honestatis reperibilis in ipso met imperio. Cur autem sufficiat voluntas virtualis non amandi; & pura negatio, quæ tamen sit libera, non sufficiat, peti debet ex dictis suprà & ex rationibus pro Conclusionem.

Objicit 5. Perez. Voluntati libera non solum est possibilis actus & determinatio libera, perficiens potentiam, & promovens bonum, adferensque augmentum, sed est etiam possibilis actus, & determinatio libera non promotiva boni, nec faciens illius augmentum, sed talis determinatio in nobis pura omisso est, suspendens omnem actum. Ergo datur pura omisso libera. Minor probatur. quia si talis determinatio esset actus positivus, jam ille actus nos perficeret, & augeret bonum. Major probatur. Tum quia. Potuit Deus nihil creare contentus solâ possessione suorum bonorum, quo eventum, determinationem illa libera, ad nihil creandū nullum

(F)

fecit-

fecisset augmentum, bonorum, neque intra se, neque extra se. Voluntas enim creandi licet non sit perfectiva Dei, est tamen perfectiva creaturarum. At verò si nihil creasset illa volitio, ne quidem creaturas perficeret, ut est manifestum. Tum quia. Voluntas libera non potest pati necessitatem producendi aliquod bonum, nisi illud bonum sit necessarium ad possessionem finis efficaciter intenti, quæ sola intentio necessitat ad media. ob quam rationem intellectus noster nulli veritati, contingenti, quam non videt existentem, assensum necessarium præbet. Sicut enim finis habet se ad voluntatem; ita prima principia per se nota & visa se habent ad intellectum, necessitatemque voluntati ad media, finis efficaciter intentus, & intellectui veritas visa adfert. Quo posito sic ulterius subsumit. Potest accidere, ut mihi persuadeam, aut saltem imaginem me jam consecutum esse finem propositum, & me non indigere jam ulteriori bono, ut sim beatus, sed tunc potero liberè nullum querere bonum, sed sistere in meipso. Sicut Deus potuit in se sistere, bonum nullum distinctum à se producendo. consequenter per puram omissionem liberam non ponere actum: quia qui liberè eligit aliquem actum positivum, v. g. amorem perfectivum, jam quærit ulterius bonum.

RESPONDETUR 1. Neg. Maj. Prima illius Probatio non convincit: quia quamvis illa determinatio Dei libera nullum fecisset reale physicum augmentum in Deo, obstante formalitate actus puti, fecisset tamen augmentum ex modo nostro concipiendi, quale augmentum facit etiam volitio creandi mundi, unde non haberet tunc Deus omissionem liberam, sed eliceret actum æquivalentem, huic nostro, Nolo quidquam creare.

Secunda probatio non convincit: quia quamvis voluntas libera non patitur necessitatem producendi aliquod bonum non necessarium; tamen non excluditur hic modus ipse nolendi, qui propter rationes adlatas etiam in omissione libera requirit actum. unde non est quidem necessitas nolendi objecti, est tamen necessitas modi nolendi ejus, quo non nisi potest nolle voluntas. hic autem est si nolle sit liberum, actus positivus.

RESPONDETUR 2. Nego Min. Probatio ejus distingui potest. Actus ille augeret bonum augmento sibi extrinseco, & transitive, Nego. augeret augmento in transitive, & quod augmentum est ipsemet ille actus Conc. propositionem. Illustratur. Potest voluntas imperare hunc actum eliciendum positivum, Nolo hunc actum elicere, cur non enim? Et si potest ab intellectu proponi: cur non & attingi ab appetitu rationali? Cujus actus erit iste sensus, Nolo ullum actum præter hunc quo dico nihil me voluturum in posterum. ita & in præsentem idem con-

tingeret. Quare autem non possit voluntas nolle liberè habere augmentum bonorum sine omni actu, id colligitur ex probationibus adlatas.

Ea quæ attinent ad Auctoritates S. Thomæ vel S. Scripturæ, explicari possunt. quod loquantur de omissione, sed non omissione pura libera. S. autem Thomas, quando interdum dicit posse esse peccatum omissionis sine omni actu, loquitur de actu qui per se & directe velit illam omissionem, cum sufficiat indirecte & in alio illam velle.

QUÆSTIO III.

Posita Possibilitate puræ Omissionis libera, dandane illa Deo?

AD Complementum & Quæstionis & solutionis Argumenti immediate propositi ex Perez, discutienda est hæc Hypothesica. Si possibilis esset in Creatis pura ommissio libera, possetne illa poni etiam in Deo? Quam Quæstionem movit Quiros in t. p. d. 67. negatque Deo omissionem liberam, citans pro hac sententia, Suar. Fons. Sal. Ruiz, Salmanticenses.

DICENDUM est. Si esset possibilis pura ommissio libera, illa etiam in Deo reperiretur.

PROBATUR 1. Quia quæcunque implicancia ostenditur, quod repugnet Deo pura ommissio libera, illa militabit, quod non detur in creatis. Ergo si in creatis illa implicancia, ut supponitur, non convinceret, nec convinceret in Deo. Quod ipsum ulterius in hoc fundatur. Ideo potest creatura omittere: quia posita objecti propositione, sufficit non movere se voluntatem: & quia voluntas est potentia libera, necesse bonum necessarium de cujus omissione deliberatur, &c. reassumanturque Rationes pro hac omissionem in creatis. sed potest esse propositio objecti, Deo, sufficitque si voluntas Divina se non moveat. quod si potest facere creatura voluntas, Cur non poterit increata, estque libera voluntas divina, & non necessitata &c. &c. Ergo si potest omittere purè liberè voluntas creatura, poterit & increata.

PROBATUR 2. Si posita possibilitate omissionis puræ liberæ, in creatura, non esset illa possibilis in Deo, esset impossibilis vel ex prædicato libertatis. & hoc non: quia & ratio, & fides ponit in Deo libertatem. vel repugnabit ex prædicato puræ omissionis, idque ex eo: quia quod in Deo est, Deus est, adeoque & pura ommissio Deus erit; Deus autem non est purum non esse, seu ommissio. Sed hæc ratio non convincit: quia quamvis in Deo actus liber sit idem in re quod necessarius, nihilominus datur in Deo actus liber. Ergo etiam dari poterit & actus puræ omissionis, quamvis ille in re & in re sit quid positivum.

Proba-

Probat^{ur} Paritas. Ideo verum est Antecedens: quia positā paritate in recto, & quo ad entitatem & c. inter actum necessarium & liberum, salvatur formalitas liberi, ratione æquivalentiæ per nos, ratione connotatorum etiam per alios multos, ratione diminutæ existentia per Perez, quæ deficit vel advenit Deo. Ergo etiam positā paritate inter actum positivum, & inter puram omissionem quoad rectum & entitatem, poterit etiam assignari disparitas ratione æquivalentiæ ad creatam omissionem, ratione obliqui & connotati, ratione diminutæ seu interpretativæ existentia.

PROBAT^{UR} 3. Quòd seclusis imperfectionibus dicit proprium suum conceptum, illud omni Deo tribui debet: Nam Deus est essentialis exigentia omnis perfectionis. Sed omissio pura libera, seclusis imperfectionibus dicit adhuc suū proprium conceptum, nempe objecto non merente determinatē volitionem, nec determinatē nolitioem, non ponere utrumque, quod verè erit omissio pura libera. Et certè dicere actum positivum: Non volo bonum, & nolo hoc bonum (casu quod sit finitum, & non necessitans) est perfectio. Ergo etiam erit perfectio, dicere uno actu positivo, nec volo, nec nolo. Si enim separatim illi actus non dicunt imperfectionem. Cur dicent conjunctim in uno actu positæ illæ tendentiæ voluntatis? Ergo etiam ulterius nec erit imperfectio purā omissione liberā idem facere, quod facit ille actus positivus, nec volo nec nolo. Denique nullus ille actus qui competit alicui principio, cæteroqui etiam reperibili in Deo est imperfectus, modò ad illum actum ipsum illud principium per se ordinatur: hoc ipso enim non posset competere Deo si diceret ordinem, suppono transcendentalem, ad aliquid imperfectum; redderetur enim ratione illius ordinis essentialiter imperfectum, atque adeo inconveniens Deo. Sed suppositā possibilitate omissionis puræ liberæ, ommissio pura libera competit voluntati liberæ, ordinaturque ad hunc actum voluntas, & quidem per se. Ergo

Minor probatur. quoad primam partem, quia ommissio libera habet pro principio voluntatem. Ergo illi competit. Quoad secundam partem. Nempe quod ordinetur voluntas ad omissionem puram liberam. Quia hic ordo in re nihil aliud est nisi ipsamet voluntas libera potens ommittere, & ommissio quæ supponitur possibilis, ordinabiturque voluntas ad illam per se, quia ad hoc solū non ordinatur per se voluntas, quod est malum, & de se peccaminosum. hoc autem non competit ut sic omissioni puræ liberæ.

OBJICIT 1. Quiros. Nullum prædicatum divinum potest non amari à Deo, utique amore efficaci, vi cuius, quantum est ex se, voluntas divina daret existentiam, si posset, tali prædicato. Ergo nequit voluntas divina purè ommittere. Consequenter patet. Nam ut purè omittat, debet ne-

gare existentiam alicui prædicato divino; nempe volitioni, quam potest habere. Antecedens probatur. Nam omne prædicatum divinum est bonum infinitum; hoc autem dum videtur clarè, necessitat ad amorē efficacem sui (inefficax enim debetur bonitati finitæ) Quod ipsum ex eo Confirmat. Quia Beatus necessario amat omne prædicatum divinum, ut æque à quolibet rapiatur. uti æque ex clara intuitione cuiuslibet actus, quantumvis liberi bearetur. Ergo similiter dicendum de Deo, qui ad se amandum ex summa perfectione necessitatur.

RESPONDET^{UR}. Inprimis Argumentum multum probare.

Retorquetur enim sic. Nullum prædicatum divinum potest non amari à Deo, utique amore efficaci, vi cuius daret illi existentiam quantum est ex se voluntas divina. Sed nolitio præsentis mundi est tale prædicatum. Ergo illi dat existentiam voluntas divina. Ergo nunc est nolitio efficax præsentis mundi, & tamen supponitur de facto existere mundus. Deinde dici potest, nullum prædicatum divinum secundum id quod dicit in recto, potest non amari à Deo, potest tamen non amari à Deo, secundum id quod dicit in obliquo, dabitque illi Deus existentiam secundum id quod dicit in recto, non verò secundum id, quod dicit in obliquo, nolitioque positiva dabit Deus existentiam secundum id quod dicit in recto, sicut & ipsimet omissioni puræ liberæ.

Rursus. Unicuique efficaciter amato prædicato, dat existentiam Deus, si illius sit capax; & quia ommissio existentia non est capax nisi interpretativè, & virtualis cuiusdam, & quidem ad Dei arbitrium, ideò illam Deus non dat semper; & si dat, interpretativam dat, & sicut Beatus rapitur actu Dei libero non nisi secundum id quod dicit in recto, ita & Deus rapitur ad positivam nolitioem, vel ad puram omissionem, non verò secundum quod dicunt aliquid in obliquo. obliquum autem istud omissionis, est objectum, nec determinatē volitum, nec determinatē positivo actu nobile.

OBJICIT 2. Idem. Ut Deus pure omittat volitionem, necessarium est ut in illa inveniat aliquid malum. concessio autem, quòd nolitio mundi non imbibat imperfectionem, dici non potest, quòd sit mala. Seq. probatur. Qui pure omittit amare interpretativè habet nolitioem amandi. Ergo licet non in objecto, at in exercitio ipso nolendi invenit aliquid mali. Quod ipsum ulterius in hoc fundatur. quia volitio divina nec est mala in se, uti volitio creata quæ imperfecta est, neque quā impedit aliquid boni, nisi quatenus est impeditiva alicuius actus divini: pura enim carentia sui bona esse nequit si ipsa volitio in se mala non est.

RESPONDET^{UR}. Ut Deus omittat purè volitionem mundi, non est necesse ut in volitione,

(F) 2 vel

vel illius exercitio inveniatur aliquid mali; sed sufficit ut advertatur non esse in mundo infinitam rationem boni: quia si Deus velit actu positivo omittere volitionem mundi non est necesse, ut in ipsa volitione advertatur aliquid mali: ita quando pure omittit non est necesse ut in volitione advertatur aliquid mali.

Neque valet si dicas cum Quiros. hoc tantum verum esse, quando quis non cognoscit reflexe ipsum exercitium, quod Deus nescit. non inquam valet. Quia saltem aliquando potest creatura reflexe noscere hoc exercitium, & tamen illud omittere pure non ex eo, quod illud exercitium malum sit, sed quia liberum sibi est. Deinde, quia licet ad hoc ut oderimus aliquid est necesse obiectum proponi sub ratione mali; nihilominus, ut abstinamus ab actu non est necesse, vel odisse actum, vel odisse obiectum. Sed formalissime id sufficit: quia non apparet & obiectum & exercitium actus, per modum boni infiniti, & necessitantis. Supposita quoque possibilitate omissionis pure liberæ ponendo eam voluntas non extraheretur extra speciem modi sui agendi, extraheretur autem si odisset aliquid non propositum sibi tanquam malum. Quod autem dicit Quiros. quando Deus omittit positive volitionem mundi, invenit rationem mali respectivè: quia invenit impedivum bonitatis inventæ in tali volitione. Idem ad præsens applicari posset. quod scilicet illa volitio sit respectivè mala: quia scilicet impedit bonum omissionis; non quidem physicum. siquidem est pura carentia, sed bonum convenientiæ ad maiorem & extendiorem usum libertatis progredientem usque ad puras omissiones. probandumque illi restaret, quod nullius bonitatis etiam interpretativæ & virtualis existentia sit in illa omissione, cum pure omissioni liberæ concedatur interpretativa, & virtualis existentia. Quamvis autem nihil sit mali in volitione opposita, non probatur, quare non sit boni quidquam in hac extensione libertatis quæ fit per omissionem puram. Ad eum modum quo potest nihil mali advertere in aliqua volitione creata voluntas, & tamen ex sola libertate et eundem pure omittere, posito quod pura creata ommissio non implicet.

OBJICIT 3. Idem. Assumitque principium. Quod scilicet pura ommissio liberæ importet imperfectionem. & quidem imperfectio est quod positio pure omissionis liberæ, careat vero gaudio & felicitate: hæc enim non est in omissione sed in præsentia boni.

RESPONDETUR. Verum quidem gaudium non fit omissione gaudii. Sed nego, quod verum gaudium non possit esse circa omissionem tanquam circa obiectum negandumque restat, quod posita possibilitate pure omissionis liberæ, non possit stare gaudium in ipsa illa interpretativa existentia omissionis, & in usu illo exten-

si libertatis usque ad puras omissiones, quæ de se non sunt male.

INSTAT 1. Minus haberet illa ommissio in sua entitate & perfectione, siquidem prædicatum positivum positivæ volitionis per nullum aliud compensat pura ommissio.

RESPONDETUR. Quod ommissio pura secundum id quod dicit in recto non minus habeat præ volitione; licet habeat in obliquo minus. Nam volitioni mundi obliquum respondens est mundus; omissioni autem, nec existentia, nec non existentia mundi, sed imparitas ista in obliquo actu Dei admitti debet: quia etiam positivæ volitioni mundi respondet negatio mundi, quæ non est par existentia mundi.

INSTAT 2. Si posset dari ommissio pura libera, posset etiam Deus velle per volitionem realiter distinctam.

RESPONDETUR. Negando seq. Quia posita omissione pura in recto tamen importante ipsam Deitatem, non destruitur simplicitas Dei ratioque actus puri, quod utrumque destrueretur, si Deus vellet per volitionem realiter distinctam.

INSTAT 3. Si daretur ommissio pura libera Spiritus S. non procederet ex omni exercitio libero. siquidem ex carentia procedere nequit. Unde non ita adæquaret voluntatem; sicut VERBUM intellectum.

RESPONDETUR. Posse procedere Spiritum S. ex omissionibus etiam liberis: & licet non possit procedere ex carentiis puris, potest tamen procedere ex carentiis puris liberis: in hoc quæ disparitas erit: quia priores sunt merum nihil, secus posteriores: priores negant omne esse posteriores, non negant interpretativum esse, nec negant quietem possessionis, quam negat merum nihil.

OBJICIT 4. Idem. Quando Deus amans creationem mundi omittit imperium talis amoris, deberet per aliam omissionem omittit illud imperium, & hoc per aliam, quod est concedere processum in infinitum. Assum. Probat. Nam Deus per nullum exercitium simplex omittere ponit impedimentum imperio reflexo de tali exercitio: stat enim bene quod Deus omittere imperium circa amorem, & nihilominus imperet reflexe talem omissionem.

RESPONDETUR 1. In Deo posse admitti. Sicut infinitum cogitationum, de omnibus possibilibus; ita & infinitum imperiorum de omnibus suis volitionibus, nolitionibus, omissionibus, quæ omnia imperia erunt syncategore matice infinita, sicut & notitia omnium possibilium, quia verò non est illic ulla realis multiplicitas omissionum, vel imperiorum, sed ipsa essentia Divina una æquivalens omnibus illis, jam devitabitur infinitudo, qualis in scholis impugnatur. De quo ipso imperio sic discutitur. Quando Deus amat & intelligitur omittit imperium amoris.

amoris, vel procedit Argumentum de imperio in se ipso, & hoc nunquam omittitur: nam ipse amor qui est volitio, formalissime includit volo amare. quod ipsum est imperium in se ipsum. Si autem sit res de imperio reflexo, tale imperium concedi potest Deo: quia nobis ex eo non conceditur, eo quod nobis non repræsentetur semper honestas illius imperii. Unde non habemus semper prærequisitum ad formandum illud imperium. Deo autem omnes hæ honestates semper sunt præsentēs, adeoque est expeditus ad illa formanda. imò formabit illa, ut plenius salvetur quomodo sit Deus infinitum volitivum, non tantum in ratione entis, sed & in ratione volendi. utq; salvetur immutabilitas volendi in quacunque suppositione possibili, debet habere omnem possibilem volitionem. de quo in 1. parte.

Neque valet si dicas. Admitti à nobis processum in infinitum in principiis, quod horret scholasticis, eo quod concessio hoc processu, sequatur nihil unquam posse produci. Non inquam valet. quia omisio ipsa, aut imperium omisionis, non est per se principium productivum. hinc non sequitur posito hoc processum impediri productionem effectuum. Deinde. Non debet admitti processus in infinitum in causis, si illæ distinctæ sint, & si infinitudo illa processuum non innectitur ipsi conditioni unius imperii. jam autem infinitudo omisionum, & imperiorum imperantium omisiones innectitur uni principio,

quod est infinitum volitivum in quo pluralitas actionum unitas est.

Quod si dicas illud imperium secundum fore otiosum; negabitur hoc: non est enim infinito volitivo indebitum.

RESPONDETUR 2. Negando, quod Deus imperium amoris omittens debeat ex vi rationis allata per aliam omisionem omittere. Quamvis enim simplex exercitium omittendi non impedit imperium reflexum, si simplex exercitium omittendi non circumstantionetur formalitate quietis in bono illo possessio, ut loquitur Perez, quod bonum, est sola omisio actus; secus si circumstantionetur formalitate huius quietis; vel alia phrasi. simplex exercitium omittendi non impedit reflexum imperium de illa omisione, si voluntas se ulterius exercere velit liberè. Secus si nolit, nolle illud exercendo purà omisione, licet non liberà.

OBJICIT 5. Si daretur in Deo omisio pura libera, daretur in Deo potentia realis. ut vivat per aliquid aliud realiter distinctum & ad suscipiendam denominationem ab aliquo imperfecto, qualis est carentia.

RESPONDETUR. Negando, quod pura omisio secundum id quod dicit in recto, & secundum quod est vita interpretativè sit aliquid realiter distinctum à Deo, licet ratione connotati sit aliquid realiter distinctum. quod etiam evenit in aliis actibus liberis ex communiore sententia.

DISPUTATIO III.

De aliis Divisionibus Peccati.

REvis illæ expeditur. Nam quæ hæc adferri possent, vel alibi tractata sunt. vel spectant ad materiam controversam.

QUÆSTIO I.

De Divisione in Mortale & Veniale.

PRÆMITTO 1. *Tam de Mortali, quam veniali prædicatur hoc Genus, Peccatum.* An autem sit prædicatio univoca, an Analoga. inquirere solent Auctores. Et certè quod utriusque posite haberi conceptus perfectè unus, decidi debet conformiter ad ista quæ dicta de conceptu Entis. Addit Suar. dif. 2. hic Sect. 5. Quod secundum Metaphysicam considerationem, univocè conveniant; non tamen secundum considerationem Theologicam, & secundum nocumenta quæ adferunt Animæ.

PRÆMITTO 2. *Dari peccata tam venialia, quam mortalia.* Ratio. Tum quia. ita docet Scriptura. Ipse enim Christus comparat quæ-

dam peccata festucæ, quædam trabi. Sanctus etiam Joannes ep. 1. cap. 1. v. 8. dicit ex una parte. Si dixerimus, inquit, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus. Unde agnoscit dari in nobis peccata sine quibus non sumus in hac vita, & tamen dicit idem Joan. c. 3. v. 6. Omnis qui in eo manet non peccat. & infra v. 9. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit. Unde jam agnoscit esse quædam peccata, quæ de istis qui manent in Deo non possunt affirmari, nec de istis qui dicunt de se v. 18. quia translati sunt de morte ad vitam. quæ duo loca concordari non possunt, nisi ponatur diversitas peccatorum stantium cum charitate, & expellentium charitatem. Tum quia. Ita definit Trid. Sess. 8. c. 11. & 12. & Can. 23. & 25. & Sess. 14. c. 5. Can. 7. Tum quia. In moralibus etiam dantur offensæ leves & graves. Cur in præfenti non dabuntur.

PRÆMITTO 3. *Præter dicta alibi de mortali & veniali quærendum restat, quid sit constitutum*

(F) 3

utrius-

utriusque in ratione gravis seu mortalis, & in ratione levis seu venialis.

EXPLICANT I. *Aliqui.* Veniale constitui in ratione venialis per imputationem Divinam: quia scilicet Deus non imputat aliqua pro gravi offensa, & alia imputat.

NON SATISFACIT. Hujus imputationis vel habetur fundamentum, vel non habetur. Si non habetur. Ergo posset Deus sua non imputatione facere, ut Christicidium sit æquivalens verbo otioso. & si in humanis objectiva gravitas non desumitur ex imputatione, nec in præsentia desumetur. Si autem habetur fundamentum illius imputationis, illud potius erit quasi constitutivum. Tum quia. Dantur aliqua peccata quæ ideo sunt mala, quia prohibentur. Ergo antecederet ad imputationem debent habere jam malitiam. Tum quia. Sequeretur ex dicta sententia ultimum resolutorium Cur Deus offendatur, esse ipsam illius imputationem: Si enim ulterius resolveretur, illud potius constitueret peccatum: non potest autem dici, quod Cur Deus offendatur? resolubile sit in ipsam illius imputationem: quia posset creatura respondere Deo, offenderis quia vis; quia libet, non quia jus habes: pendet enim tota ratio malitiæ ex tua imputatione. Imò posset dicere creatura. Cum possis facere ne sit offensa, tuam imputationem subrahendo; cum illam non subrahas arbitrariè, tibi imputa, quod offenderis. essetq; Deus Auctor & Causa peccati: quia esset Causa & Auctor constitutivi peccati; nempe ipsius imputationis exhibitæ à se cum inclinatione. quæ imputatio est per te constitutiva peccati.

RESPONDEBIS I. Quando Deus aliquid imputat quod ante prohibitionem non erat malum; non potest creatura Deo dicere: offenderis quia vis. Consequenter nec in præsentia poterit dicere.

CONTRA, quia posset Deus ultimò replicare. Ego quidem hanc materiam extraxi ad materiam offensa, sed quod mihi extrahenti debeas parere. & nisi pareas quod pecces, id non ex mea imputatione & voluntate est. hocque ipsum est ultimum cur tu pecces. In præsentia autem non nisi (per te) liberam suam imputationem posset Deus obtrudere.

RESPONDEBIS 2. Liberè Deus dat gratiam conversionis, liberè præbet concursum ad peccandum. neque tamen per hoc dici debet offendi: quia vult. Ergo etiam in præsentia idem dici non poterit.

CONTRA. Quia quod Deus præbeat concursum, id facit ad salvandam libertatem, quæ salvari potest, licet imputatione non constitutur peccatum. Quando item non dat gratiam efficacem, id non quidem in ratione selectionis gratiæ: hæc enim pendet à Deo: sed in ratione non factæ conversionis, ultimò rejici debet in creaturam. si autem ultima ratio constitutiva

venialis, vel mortalis est imputatio Divina, ultimò etiam responderetur, Cur Deus offendatur: quia Deus vult. sequereturq; absurdum, quod non sequitur ex antecedenti. Ea quæ in Contra assumuntur, quia sunt communia cum Hæreticis, pondus non habent. Unde Ly Beatus cui non imputavit Deus peccatum. hoc sensu accipi debet. Beatus cui data gratia Justificationis, quæ posita delentur peccata. Quando autem alii ex eo urgent imputatione constitui peccata: quia Deus potuisset etiam veniali penam æternam præstitueret. hoc etiam concello, nondum sequitur imputatione stare veniale. quia ratio meriti penæ non est formalitas prima constitutiva actionis malæ.

DICES. Furtum floreni v. g. non differt specie à furto floreni sine tribus grossis, & hoc ipsum non differt specie à furto sine sex grossis. Ergo apparet furtum istud solà imputatione stare. Nam furtum v. g. unius floreni est mortale. furtum autem 20. grossorum, non est mortale.

RESPONDETUR. Si comparentur illa furtiva inter se, secundum immediatum & non notabilem excessum inter se, non distinguuntur specie: non enim notabiliter differunt; distinguuntur tamen si tota collectio sumatur, taxeturque gravitate reperibili in hac acceptione alieni damnifica, quæ acceptio damnifica completur moraliter hæc summa in circumstantiis talis indigentia subjecti damnificati: non ergo ex imputatione erit furtum floreni peccatum mortale, sed ex ipsa conditione objecti, quo ratione damnis in his circumstantiis notabiliter differt furtum gravius à furto leviori. Illustrat hoc Tann. Ponantur dispositiones ut 8. caloris. inducitur forma ignis. & tamen hæ non sunt distinctæ specie & notabiliter à dispositionibus ut 7. neque dispositiones ut 7. à dispositionibus ut 6. ita & in præsentia tota collectio simul sumpta aliam taxam, & valorem meretur, non ex imputatione simpliciter, sed ex dissonantia reperibili in damno notabili, quod damnum notabile ex circumstantiis est florenus v. g. quod tamen non est ita accipiendum, quasi si vel unum solidum non subrahas, jam non sis commissurus furtum grave. cum etiam sine illo solido sit damnificatio gravis. sed circiter furtum floreni hoc est damnum mortaliter tale, quale moraliter infertur acceptione floreni.

EXPLICANT 2. *Alii cum Cajet.* Differentiam inter veniale & mortale. quia veniale est circa media, mortale circa finem. Tannerus docet, mortali tolli conjunctionem & ordinem ad ultimum finem; quem non tollit veniale. Accedit & Explicatio Durandi. Mortale eo constitui, quia aufert charitatem, veniale non nisi fervorem illius. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia; vel agitur hic de objectiva malitia & per se, vel de alia & ex ac-

ex accidenti. Si de alia, etiam veniale ex accidenti potest esse circa finem, hoc est, contra ordinem ad finem, contra charitatem &c. casu quo putetur esse mortale. Et è converso. Mortale potest esse non nisi circa media, & contra fervorem charitatis, si apprehendatur ut veniale. Quod si hic agitur de objectiva malitia, querendum restat. Unde de hoc, quod mortale debeat esse contra finem, veniale contra media, semper inquirendo de objectiva & ultima formalitate. Tum quia. Ordo iste ad finem, vel ad media, cum sit quid respectivum, debet aliquod absolutum prædicatum præsupponere in peccatis, & hoc potius erit constitutum eorumdem. Tum quia. Non satis explicatum est quid sit peccatum esse contra finem, & quid contra media. Si enim nomine finis intelligatur Deus, & nomine mediorum creaturae, jam v.g. homicidium non erit mortale: est enim occisio creaturae. Si autem nomine mediorum intelligatur id quod usurpari potest, ut aliquis salvetur, nonne potest esse mortale contra media, scilicet non adhibendo illa. Nec plus valet illa explicatio, quod mortale sit contra legem, veniale præter legem: de facto enim Lex divina etiam venialia prohibet. Adde Vasq. Quod qui præter legem operatur, potius videatur ponere opus indifferens, quam veniale.

EXPLICAT 3. Suar. cit. sect. 4. n. 10. Quod scilicet veniale præter moralem malitiam, quam ex objecto & propriis circumstantiis habet, non habet illam propriam deformitatem mortalis: quæ in aversione à vero ultimo fine, & in conversione virtuali ad creaturam, ut ad ultimum finem, posita est. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia. Mortale non stat in hoc, quod est præter malitiam moralem non habere, propriam deformitatem non nisi venialis. Ergo nec è converso, Veniale stat in illa carentia deformitatis inclusæ in mortali. Tum quia. De hoc ipso querere restat, quæ sit ipsa turpitudine propria mortalis: id enim quod adfert de aversione & conversione, locum universaliter non habet. Sæpe enim peccat aliquis mortaliter, potestque persistere in actuali apprehensione demonstrativa, quod creatura non possit esse finis ultimus, experieturque peccator se tunc non statuere in peccato mortali pro ultimo fine creaturam. Neque tunc dicitur virtualiter id facere. cum oppositum actuali apprehendat; potestque aliquis deferere medium necessarium ad consecutionem ultimi finis, qui est Deus, neque tamen per hoc creaturam statuere sibi pro fine. Tum quia. Ut urget Arriaga. d. 48. n. 16. Pone aliquem homicidam cum perfecta cognitione occidere, & cum advertentia, quod illud homicidium sit contra Legem, quod tollat gratiam Dei & similia, facere tamen non liberè, talis non peccabit

mortaliter, & tamen non minus diserit Deum virtualiter tanquam ultimum finem. Ergo apparet tali formalitate non constitui mortale. Denique querere restabit. Cur non possit esse ab ultimo fine aversio venialis; sicut datur levis offensa. in omni etiam plenè deliberato veniali reperitur contemptus, licet levis, adhæsiōque levis creaturae, cum deviatione levi à Deo. Unde insuper explicandum venit. quæ aversio, quis contemptus, quæ conversio ad creaturam sit gravis.

NOTO ad solvendas objectiones. Explicari interdum peccatum per hoc quod quis præferat hic & nunc usum creaturae Legi divinæ. Sed inde non sequitur, quod hoc sit primò essentialis conceptus mortalis. conjungitur quidem peccato quod propter amorem temporalium deferatur Deus: sed inde non sequitur, quod peccator in omni peccato mortali constituat sibi creaturam tanquam ultimum finem. Quando autem August. lib. 3. de Lib. Arbit. c. 24. dicit, peccatorem velle esse sibi Deum, innititur verbis illis: Eritis sicut dii. quæ verba, non ita apprehendit Adam, quasi ex creatura evasurus esset Deus, sui que ultimus finis: sed quod esset acquisiturus insignem participationem Deitatis in genere sciendi.

Rursus. Aliud est, quid interpretativè faciat peccator, & aliud id, cui adjunguntur hæ interpretationes, quod ipsum etiam debet habere formale, & directum constitutivum, quod pro resolutorio adferri possit, quare has interpretationes patiat mortale, & non patiat veniale; illaque potius ratio erit constitutiva vel mortalis, vel venialis. Et licet peccator peccando non tendat in Deum tanquam ultimum finem, non deicit tamen Deum opinione suâ à ratione finis ultimi. sicut aliud est aliqua tensione arcus non tangere metam, & aliud, aliam sibi metam constituere. Denique irreparabilitas, & incompensabilitas peccati mortalis, non reducitur in hoc, quod finem universalem auferat, sed quia illa offensa habet suam infinitatem, vel simpliciter, vel secundum quid. interpretativèque aufert ultimum finem. sed non sequitur quod debeat primò illā formalitate interpretativè constitui.

EXPLICAT 4. Arriaga. Quod peccatum mortale constituatur formalitate gravis, & veniale levis offensa. gravis autem offensa est, quæ fundat odium inimicitiae in Deo veniale autem, non nisi displicentiam levem. Quod ipsum inde est: quia mortale est transgressio omnino libera præcepti divini graviter obligantis. veniale verò, est transgressio præcepti levis, vel certè non perfectè libera. illud autem præceptum grave erit, quod prohibet rem, quæ notabile damnum adfert, vel mandat rem in se aliquis considerationis, & ad illam obligat, quantum potest. *Hæc explicatio*

(F) 4 Non

NON SATISFACIT. Tum quia. Tandem ultimo explicat peccatum per effectum: quia explicat per id, quod sit adlativum magni damni. Tum quia. Restat de hoc ipso quærere quo titulo mortale sit magni damni illativum, quid item sit rem præcipi magnæ considerationis? Tum quia. non potest esse ultima ratio malitiæ objectivæ, quia aliquid est prohibitum à Deo. Ergo & in explicatione mortalis secundum objectivam moralitatem non erit etiam ad hunc recurrendum.

Explicatur Constitutum utriusque.

Explicatur tandem conformiter ad dicta de moralitate objectivæ. Quodd scil. Cum peccatum ut sic sit dissonantia ad naturam intellectualem; ita mortale erit, quod importabit gravem dissonantiam ad naturam intellectualem. Cum veniale importet dissonantiam nonnisi levem. Modus autem pensandi taxam gravitatis, debet desumi ex hac triplici regula. vel ratione objectivæ majoris dissonantiæ; & sic magis est dissonum naturæ intellectuali, accipere alicui vitam, quam mentiri jocose; vel ratione materiæ, & sic quamvis ponatur, quod furtum ex genere suo sit mortale, furtum tamen unius solidi non erit mortale. taxari denique debet secundum modum advertentiæ, & voluntarii: nam non est graviter dissonum hinc & nunc naturæ intellectuali, si operetur sine advertentiâ & libertate.

Defensio hujus Explicationis petatur ex materia de Moralitate objectivæ, & in materia de Pœnitentia circa objectum formale.

Ratio explicationis insinuat. Peccatum mortale supra rationem peccati non addit aliud nisi gravitatem. Ergo & gravitas mortalis, non addit aliud supra dissonantiam in peccato inclusam, nisi v. g. dissonantiam gravem, vel levem. Universaliterque rationes specificæ non adferunt nisi talitatem illius generis; & ita colori ut sic, additur talitas coloris, quæ est albedo. Cum ergo malitia objectivæ ut sic peccati sit dissonantia, mortale addet ad veniale, talitatem nonnisi dissonantiæ, quæ talitas stabit nonnisi in gravitate & levitate.

Juvat hic eruditionis causâ describere discursum S. Thomæ explicantis peccatum per rationem quidem à posteriori, tamen bene notificantem. per rationem inquam à posteriori: quia etiam S. Thom. usurpat in hac explicatione terminos metaphoricos, qui non sunt constitutivi rerum. Sic ergo discurrit hic quæst. 57. art. 5. & c. *Differentia peccati venialis & mortalis consequitur diversitatem inordinationis, quæ complet rationem peccati: duplex enim est inordinatio. Una per subtractionem principii ordinis, alia quæ etiam salvato principio ordinis fit inordinatio circa ea quæ sunt post principium. Sicut in corpore animalis quandoque quidem inordinatio complexionis*

procedit usq; ad destructionem principii vitalis, & hæc est mors, quandoq; verò salvo principio vita fit deordinatio quedam in humoribus, & tunc est agri- tudo. Principium autem actus totius ordinis in moralibus est finis ultimus, quia ita se habet in operativis, sicut principium in demonstrabile in speculativis, ut dicitur in 7. Ethicorum. Unde, quando anima deordinatur per peccatum usq; ad aversionem ab ultimo fine scil. Deo, cui unimur per charitatem, tunc est peccatum mortale; quando verò fit deordinatio citra aversionem à Deo, tunc est peccatum veniale. Sicut enim in corporibus deordinatio mortis, quæ est per remotionem principii vite, est irreparabilis secundum naturam, inordinatio autem agitudinis reparari potest, propter id quod salvatur principium vite. Similiter est in his quæ pertinent ad animam. Nam in speculativis qui errat circa principia, imperiusabilis est; qui autem errat salvis principis, per ipsa principia revocari potest. Et similiter in operativis, qui peccando avertitur ab ultimo fine, quantum est ex natura peccati, habet lapsus irreparabilem. & ideo dicitur peccare mortaliter, æternaliter puniendus. qui verò peccat citra aversionem à Deo, ex ipsa ratione peccati reparabiliter deordinatur, quia salvatur principium.

Consimilis est & alius discursus ejusdem hic q. 88. a. 1. in Corp. Peccatum est quedam infirmitas animæ, sub quo inferius positum mortale tanquam species sub genere, illud esse dicitur, quod est ad similitudinem morbi qui dicitur mortalis: eo quod inducat defectum irreparabilem, per destructionem alicujus principii.

Porro, hoc ipsum principium quod destruit mortale, est ordo ad ultimum finem; postea autem destructione illius ordinis, jam non potest fieri, restitutio in pristinum statum per aliquid principium interius. cujus ratio est: quia inordinationes eorum quæ sunt ad finem, reparantur ex fine. Sicut error circa Conclusiones, reparatur per principium veritatum. Erit ergo illud mortale, quod erit irreparabile ab intrinseco, & destructivum principii vivendi; illud autem erit veniale quod habet inordinationem circa quæ sunt ad finem, conservato ordine ad ultimum finem, & hæc reparabilia sunt, & dicuntur venialia.

Colliges hinc. Peccatum in ratione peccati constitui dictâ dissonantiâ, in ratione autem offensæ reperibilis in ipso met peccato, constituitur taxabilitate à dignitate divina. Possunt & alia constitutiva assignari peccati, sed sub diversis ejusdem denominationibus.

QUÆSTIO II.

De Divisione in Proprium & Originale.

Nomine peccati Proprii venit peccatum voluntate propriâ se ad illud moventem positum; peccatum autem Originale est peccatum

tum commissum in origine seu capite. De proprio peccato nihil disputandum hic specialiter venit, quod aliàs non sit explicatum. De posteriori colligo inprimis ea, quæ fusiùs ab aliis enarrantur.

PRÆMITTO 1. *Dari peccatum Originale.* Ratio. Tum quia. ita post alia Concil. docuit Trident. Sess. 5. de peccato originali. Tum quia. Id docet Scriptura. David Ps. 50. ait: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum &c. & Paulus ad Rom. 5. Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt &c. Tum quia. Non est credibile, quòd Deus in suis operibus perfectus artifex & operans secundum modum conformem uniuscujusque naturæ, produxisset hominē cum rebellionē partis sensualis, quam congruit esse non nisi subditam. Ergo inductio hujus rebellionis debuit ex aliquo vitio oriri, & hoc est peccatum originale.

PRÆMITTO 2. *Notabiles errores circa Originale.* Primus, Pelagianorum illud negantium, contra quos multis August. Nec Chrysost. docuit oppositum, sed tantum proposuit difficultatem doctrinæ Catholicæ in hoc peccato. Secundus error, quòd Originale non aliud sit nisi concupiscentia carnis. Contra hunc errorem est Trid. sess. 5. Can. 5. docens, baptismo tolli omne id, quod verè peccati rationem habet, & tamen non tollitur concupiscentia. Fundatur Trident. in Scriptura. inter alia ubi dicitur, Nihil damnationis esse his, qui sunt in Christo Jesu; & tamen etiam Paulus habuit stimulum carnis, & si intelligatur habuisse non nisi scrupulos, est alius locus, qui non nisi de concupiscentia procedit. Melius est nubere &c. & tamen hoc scripsit Christianis Paulus. Qui quando concupiscentiam vocat peccatum, loquitur figuratè, hoc est. esse penam peccati, causam, & quia si illi consentiatur, erit peccatum. Quamvis autem dentur peccata testia, id non convincit dari in renatis originale: nam peccata, ante Deum testia hoc ipso nulla sunt; quia omnia sunt aperta oculis ejus. Alios errores non moror. qualis est ille Marthiæ Flacci Illirici docentis. quòd originale sit forma substantialis, quæ Adamo post peccatum arte diaboli data fuit. De quo errore Arriaga. d. 50. n. 4. & Oviedo cont. 9. n. 10. Et certè hæc forma substantialis originalis peccati, est vel distincta ab anima rationali. vel indistincta. si distincta. Ergo duæ formæ substantiales informant eandem materiam, quod est contra bonam Philosophiam. Si indistincta. Ergo cum ante originale, non fuerit originale, ante originale non erat illa forma substantialis, adeoque nec anima rationalis, consequenter Adam peccans non erat homo.

PRÆMITTO 3. *An originale sit verè pecca-*

tum? Esse verè peccatum supponit Trid. sess. 5. Can. 5. Univocè an analogicè conveniens cum aliis, est quæstio decidenda ex principiis uniuscujusque Philosophicis.

PRÆMITTO 4. *Vnde & quando originale incepit?* Inprimis non incepit ex peccato Evæ, sed Adami: quia Paulus uni tribuit homini, quòd per illum intraverit mors, in quo omnes peccaverunt. consequenter etiam si Eva non peccasset, originale fuisset peccante solo Adamo, qui solus habuit vim nocendi de facto: quia solus ex testimonio Pauli nocuit.

Inquiri Arriaga hic d. 50. Si habuisset voluntatem comedendi pomum Adam, & actu non comedisset, fuissetne originale? Negatur idem: quia verba Scripturæ, non dicunt, In quacunque die volueris comedere, sed in quacunque die comederis. & quamvis externus actus præ interno nullam addat specialem malitiam, potuit tamen Deus pro conditione essentialiter requisita apponere comestionem externam.

Procedendo ulterius in hoc, unde, & quomodo originale incepit? Dicipotest. Quod si alii præter Adamum peccassent, filii ex ipsis nascituri non habuissent originale: quia non constat de pacto cum illis facto. Casu autem quo ponatur peccasse Adam non nisi post habitos filios, illi essentne contracturi originale? de hoc non constat, probabiliusque est non contracturos: quia propagatione ex vitio capite contrahitur originale: non supponitur autem ante illorum generationem vitium Adam. Sed vitarenturne saltem nepotes? Affirmat Tann. vitandos. Ratio, quia essent concepti ex Adamo jam vitio. Negat Arriaga. quia essent concepti ex Adamo justo. ille enim esset causa nepotum propagationis, in quantum esset causa immediata suorum filiorum immediatorum, Adamus autem quando genuit causam immediatam, erat sanctus. Sed quomodo in nos derivatur originale? Derivatur generatione: nisi enim ponatur generatio non erit originale; homoque qui hodie produceretur ut Adam non haberet originale; neque tamen est necesse in illo concubitu sentire libidinem, quia illa ad hoc per accidens se omnino habet. contrahitur autem ratione seminis masculi. ut docet post alios citatus Arriaga. n. 18. quia, cum solo Adamo Deus fecerat pactum. hinc & infectio filii, Adamo immediatius tribui debet. Ex hac autem occasione attingendum venit. quomodo actus conjugalitatis sit honestus, qui est causa positionis originalis in prole. Ad quod ordinariè Respondetur. Cum illa actio habeat primarium suum finem, nempe physicam generationem, quæ per se non est connexa cum originali, honestari poterit.

Inquiri etiam solet. *Quodnam fuerit majus peccatum, Adamine, an Evæ?* Si quis tueretur senten-

LOD
SKI
e. Z.
I

sententiam Cyrilli L. 3. in Julian. Chrys. Homil. 16. in Genesim Aug. L. 2. de Genesi contra Manich. c. 15. Ruperti. Rabani, &c. quod mulier videns se non mori, crediderit Deum mentitum fuisse, & ex invidia prohibuisse esum, gravius illa peccavit præ Adamo. De quo licet quidem entunt Tertull. L. advers. Marcion. c. 2. *Quis dubitabit, inquit, ipsum illud Ada delictum Hæresin pronuntiare, quod per electionem suam potius, quam divinæ sententiæ admisit*: quia tamen per August. objectum erroris fuit, existimare veniale fore, si contra præceptum Dei de fructu illo comederet, ne sociam contristaret; sic indubiè minus fuit peccatum Adami. de qua materia vide Bellarm. L. 3. de pecc. orig. cap. 5. Cæterum ratione damni quod incurrendum erat peccato ab illo commissio, cujus damni interminatio spectabat nonnisi ad pactum cum Adamo. hoc sensu gravius ejusdem culpa fuit.

PRÆMITTO 5. *Quid sentiendum de his qui præter Beatissimam tribuunt aliis, quod sint sine peccato originali concepti*? De his discurret sic Oviedo Controv. l. n. 1. Aliquem excipere sine fundamento à propositione virtuali revelata, non solum est temerarium & erroneum, sed manifestè hæreticum. est enim negare immediatè in se ipso revelatum. Sed revelatum est, omnes posteros Adami exceptâ Beatissimâ in Adam mortuos. Ergo. Neque audiendæ sunt revelationes: sunt enim corruptæ & fictitiæ. Hæcille. *His præmissis sit*

DIFFICULTAS I.

Quid per Alios contineri voluntates posterorum in voluntate Adami?

ESSENTIA peccati originalis nequit bene explicari, nisi præcognoscatur quid sit voluntates posterorum fuisse alligatas, vel contentas in voluntate Adami. *Est autem in duobus difficultas. In primis.* Quia Trid. sess. 5. can. 3. docet: Peccatum originale inesse unicuique proprium. & Sess. 6. c. 3. propagatos ex Adamo propriam injustitiam contrahere. Jam autem videtur, si proprium peccatum est, originis non est. si originis est, quomodo jam proprium unicuique est. *Secunda est difficultas.* Omne peccatum est voluntarium. Ergo & aliquod peccatum est voluntarium. Ergo & originale erit voluntarium. originale autem non apparet qui sit voluntarium. non enim est voluntarium physicè: quid enim mihi non existenti est voluntarium physicè? non etiam voluntarium moraliter: quia si non præsupponatur aliquis actus in ante physicus, quomodo illud spectabit ad me moraliter in ratione voluntarii?

EXPLICATI. Hanc Difficultatem Oviedo Contr. 9. n. 14. Ponitq; duplex in præsentia cogitari posse voluntarium. Primum. Si illud peccatum nec physicè nec moraliter in se, dica-

tur ipsis esse voluntarium, sed tantum in capite, scilicet primò parente, qui non solum fuit caput physicum in ordine ad propagationem, sed & morale ex pacto, vel ex decreto, de danda vel neganda gratia dependenter à libertate Adami observantis, vel transgredientis præceptum. Secundus est modus. Si quod Adamus voluit physicè, parvuli dicantur voluisse moraliter, diciturque esse difficultatem in hoc secundo modo. Adjungit postea, quod plurium voluntates possint moraliter unius voluntati alligari; ita ut quidquid illi cui alligatæ sunt aliorum voluntates fecerit, reliqui ratum habeant, ac si ipsi fecissent. Ita fit cum plures ejusdem voluntati se committunt. cum celebratur matrimonium per Procuratorem. imò id fieri potest etiam si quis liberâ voluntate suam voluntatem alteri non commiserit, idque possunt præstare superiores respectu subditorum, in illis actibus, in quibus inferiores illis subduntur: ita à publicis potestatibus solent alligari minoræ voluntates voluntatibus tutorum. Cum ergo Deus sit omnium supremus Dominus, potest in ordine ad quemcunq; effectum cujusvis voluntatem alligare voluntati alius. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia. Primarium punctum hujus difficultatis non enodat, quid sit illa transfusio? quid ponat tunc illud dominium supremum Dei transfundens voluntates? Tum quia. Instantiæ quas adducit, non convincunt: Nam quando plures se unius voluntati committunt. vel cum per Procuratorem contrahitur matrimonium, semper intercedit actus proprius, qui continet approbationem physicam actus physici alieni; intervenit enim hic aut similis actus. volo hæc, quæ tu volueris, quæ volitio, est etiam volitio ejus quod ille alius voliturus est. Quod attinet ad voluntatem superiorum, id etiam non convincit: quia id vel intelligitur de subditis adultis, vel inadul- tis. si de adultis, intercedet etiam tunc actus proprius universalis volendi id omni, adeoque & aliquid quod superior rationabiliter voluerit; daturq; sufficiens, vel ex hoc ipso fundamentum, ut præsupposito illo actu physico, moraliter dicatur voluisse id, quod vult superior: quia volitio universalis, est volitio particularium, licet confusa. Si autem sit res de subditis non adultis, alligatio illa voluntatum tota referri debet in Jus altum Reipub. disponentis de bonis subditorum etiam illis invitis, modo id sit necessarium ad gubernationem politicam: si enim tale Jus non existeret, multa sequerentur incommoda in Republica rationali. Cæterum in hac occurrentia factum quod ponitur, non dicitur esse factum proprium minoræ, sed dicitur factum ex dispositione juris; & tamen originale dicitur esse proprium unicuique peccatum, Jure autem alto Deus non utitur in vitis suis subditis, & cum tota illa moralitas agendi rejiciatur

tur in ius altum, ex altera parte tota ratio originalis, non debet rejici in dominium Dei; hinc quamvis censetur aliquid esse voluntarium subditis ratione alligationis voluntatum eorum qui subditi, ad voluntatem superiorum, alligatione facta à jure alto, cum hoc jure alto non utatur Deus, in actionibus consensibilibus, id est hac alligatio voluntatis posterorum Adami, in Adamo non potest salvari per alligationem voluntatis subditorum, in superioris voluntate. Tum quia. Ratio gratiae efficaciae vel peccati, non recte rejicitur in dominium Dei. Ergo nec ratio originalis rejici debet in dominium alligatis voluntates: praecisaque ratio domini habet qui deum potestatem disponendi ut voluerit, si patitur res dominatum, sed quomodo in ordine ad hoc patitur dominatum voluntas posterorum, quae nullo modo est; ita ut non illi dominationi tribuatur culpa, sed ipsismet potestis.

EXPLICAT 2. Arriaga. d. 5. n. 24. Quia sci- licet, Deus transfundit voluntates omnium posterorum moraliter in voluntatem Adami: quod & ipsum praeter adlatas ab Ouedo Instantias, ita explicat. Quia etiam talis transfusio fit in materiis supernaturalibus: quia etiam Christus Dominus suam voluntatem transtulit in Ministros Sacramenti, id est moraliter censetur velle Christus quod Ministri volunt. Unde per August. Tr. 5. in Joan. dicitur Dominus ipse baptizans; moraliter etiam dicit Christus illa verba, Hoc est Corpus meum &c. recurritque sub finem ad dominium Dei. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia Punctum principale in quo est difficultas non attingit, de hoc enim ipso quaeritur, quid sit transfundi voluntates posterorum in voluntatem Adami? Tum quia. Instantia allata de Christo non convincit: facile enim capimus illam alligationem voluntatis Christi: quia scilicet habuit Christus humanum actum. Volo ut omnes qui baptizati fuerint, sint justificati: & volo quoties prolata fuerint verba Consecrationis, confici Corpus meum. quo actu physico posito, eoque universali, omnes baptismationes, & Consecrationes attingente, fit ut moraliter perseverans ille actus fundet denominationem hanc moraliter agentis Christi. Simile autem quid in praesenti ostendi non potest. Tum quia. Loquendo de illis, quae sunt lineae & ordinis, qui est voluntarium, tunc tantum recurritur ad supremum dominium Dei, quando agitur vel de cogitationibus, quae appellantur ab Aristotele Bonae fortunae, vel cum agitur de selectione hujus potius quam illius compendii offerendi voluntati, aut individui hujus potius quam illius determinatione, quae omnia salva libertate perficiuntur à domino Dei: quia autem nihil praedictorum importat transfusio voluntatum, fit ut haec transfusio salva libertate, in dominium Dei re-

ferri non possit. Deinde augetur per hoc difficultas: quia vidit Deus tales multos qui primum ad usum rationis venientes, & interrogati, vellent ne disobedi- re circa esum poni, responderent: non. quomodo talibus voluntarium est peccatum, & non accidit invitis?

EXPLICARI potest 3. ex istis quae idem Auditor adfert. Discurrens de constitutivo originalis n. 17. Supponit tanquam principium evidens in genere moris, quod multa quae physice extrinseca sunt, aut jam praeterierint, reputari tamen possint ut quid intrinsecum, & actu praesens, absoluteque dici proprium. sic quando verbis contumeliosis afficitur quis, etiam si illa nihil physicum transfuderint in contumeliam, dicitur contraxisse infamiam, etiam prosequenti tempore. quid enim communius quam honorem tanquam aliquid intrinsecum & proprium sibi reputare? Quod ulterius in hoc fundatur: quia aliquando res extrinseca physice eodem modo operatur, ac si esset physice intrinseca, consequenter eodem ipso, quod voluntates nostrae fuerint transfusae in voluntatem Adami, reputatur moraliter voluntas Adami, ac si nostra. Quando autem Triden. ait, Originale esse unicuique proprium noluit illud esse magis proprium, quam Veniale habitualiter permanens, quod non privat gratiam, sed tantum infert, quod sit commissum, & moraliter duret. Unde jam pro explicanda proprietate originalis, non erit necesse recurrere ad privationes intrinsecas, sed per moralem inhaesionem rei intrinsecae melius id explicatur. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT. Quia rationem illam proprii & rationem sequentis morales inhaesionis infundat huic principio, quod est nostras voluntates esse moraliter transfusas in Adamum, de quo ipso quaeritur quid sit moraliter transfundi. Tum quia. Aliud est quaerere, An actio mihi extrinseca, & peccatum alienum possit eundem effectum praestare, quem praestat mea actio, de hoc enim non est difficultas: Cur enim non potuisset Deus dicere: si peccaveris, & à te & à posteris facies auferri gratiam. Sed hoc non explicatur quomodo aliena actio, in ordine ad merendum vel demerendum possit esse mea ut dicatur mihi propria. Tum quia. Concedo verba contumeliosa auferre honorem, qui est extrinsecus, & tamen se habet quasi qualitas moralis intrinseca. Sed si ego non mandavi, non consului, non extiti, quando alius dishonorabatur, quomodo illius dishonorationis sum causa, estque mihi propria illa dishonoratio? quod item veniale imputetur mihi, facile concipitur: quia praecessit physice. quid autem meum physice praecessit dum committebatur originale?

EXPLICANT 4. alii apud eundem Arriaga. Quod Deus voluerit dare Adamo gratiam per modum proprietatis naturae sine ullo pacto de trans-

transfusionem ejusdem in posteros, quæ proprietatis est amissa in Adamo sicut nobilitatem Parentis amittunt filii Patre infamiam contrahente. Addunt ratione continentiae physicae posterorum in Adamo illos peccasse in ipso, inferuntque ulterius nullum de potentia absoluta posse contineri in alio ad peccandum, nisi sit ab illo nasciturus, inferuntque, ratione continentiae physicae, quemlibet parentem esse caput posterorum, consequenter peccatum parentis sufficere ut possit imputari filiis. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Tum quia, quod dicitur dandam fuisse illis gratiam per modum proprietatis naturalis, vel isto sensu dicitur, quod jam illis esset debita tanquam proprietatis naturalis, & hoc non: quia hoc ipso non esset Gratia illa supernaturalis, utpote debita: universaliter enim assumitur cum Aug. Gratia non esset, si debita esset. Si autem hoc sensu dicatur futura fuisse gratia proprietatis naturalis: quia unusquisque esset nasciturus cum gratia; propositio est vera sed non explicatur intentum, quomodo scilicet originale sit unicuique proprium, quid sit voluntates nostras transfundi; &c. aliud enim est dicere quod gratia fuisset propagationi illi adjuncta, & aliud quomodo amissio illius gratiae sit voluntaria, & proprium peccatum uniuscujusque ex posteris. Tum quia. Potuisset Adam esse caput physicum, & non esse caput morale, nec fundare hoc, ut in posterum datur gratia per modum naturae, quæ enim in hoc implicat? Ergo in aliud principium referri debet quod sit caput morale, & non in hoc quod fuerit caput nostrum physicum. Supponuntque ordinari Theologi, si alio peccato peccasset Adam, non fuisset secuturum originale. Ergo supponunt solam continentiam physicam non salvare originale. Tum quia, nascimur ex parentibus in quibus continebamur physice, & tamen non maculamur peccatis eorundem: neque enim filius portat iniquitatem Patris. Ergo apparet solam continentiam physicam non fundare originale. & si connaturale est, ut inficiamur peccatis parentum, facit Deus contra naturam peccatorum, quod peccata Parentum non inficiant posteros, quod durum videtur.

NON SATISFACIT 2. ex Arr. quia hoc quod est dari gratiam per modum, proprietatis naturæ debet provenire à singulari Dei volitione: Nam gratia semel data, non apparet quæ in alium transire possit: neque enim transit à subiecto in subiectum, neque per semen est sui diffusiva physice. Ergo debet intercedere pactum saltem implicitum, quod negabatur.

NON SATISFACIT 3. Quia continentia physica est ad hoc impertinens, tam enim Setus continet physice Adamum, utpote qui illum generare potuisset; quam Setum Adamus. quod autem id de facto non fuerit factum, non immutat veram continentiam physicam.

EXPLICAT 5. Vasq. d. 133. c. 2. Eo ipso quod Deus fecerit Decretum de danda gratia Adamo, si non peccaret, ejusque posteris, sine ulla majori pacto contrahimus originale. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT. Quia non salvat verba Trident. Ostendit enim quomodo caremus gratiâ, sed non ostendit quomodo hoc peccatum sit proprium posterorum: poterat enim peccatum Adami esse conditio sine qua non ablationis gratiæ, quin intercederet tunc peccatum proprium posterorum in capite; ad eum modum quo filii parentis infamis in pœnam parentis privantur nobilitate; neque tamen dicuntur hinc proprii filii in parente peccare, quod pluribus urget Arriaga.

Attigit hanc difficultatem S. Thomas hic, q. 81. a. 1. dicitque quod motus membrorum proprii & verè reputantur peccatum, quando imperantur à capite, ita moraliter peccatum Adami est proprium nostrum, eo quod Adam fuerit caput nostrum. *Hec Explicatio ut sonat accepta.*

NON SATISFACIT. Quia inchoat nonnulli explicationem, quod scilicet Adamus sit caput nostrum morale. restat autem querere, quid sit istud caput morale, nec de hoc voluit discurre S. Th. Tum quia. Duplex potest fieri actio hinc cogitari in primis comparando motus membrorum ad caput, secundò, motus capitis ad membra. circa primum, motus membrorum imputantur capiti tanquam directivo, & imperanti, & de hoc in præfati non est difficultas: cum actiones nostræ non imputentur Adamo. quod attinet ad secundam comparisonem, nunquam motus capitis membris imputantur si illa se non moveant. Unde restat explicandum, quomodo hic motus capitis imputetur membris. Tum quia, non apparet vis hujus rationis. Motus membrorum imperantur capiti. Ergo & motus Adami tanquam capitis est motus proprius membrorum. erit ergo penitus investiganda mens S. Thomæ.

DIFFICULTAS II.

Explicatur ista continentia voluntatum.

PRÆMITTO 1. Peccatum originale non potest esse peccatum proprium posterorum physice.

RATIO. Cum enim non existerint posterii physice; quomodo peccarunt physice? debet ergo esse proprium moraliter: quia non est jam alius proprietatis modus. Quæ ipsa proprietatis moralis quomodo explicari debet.

PRÆMITTO 2. Quod non debeat explicari recurrendo ad scientiam conditionatam. quod Deus præviderit v. g. posteros etiam comesturos fuisse veritum fructum: Nam non esset ratio, Cur deberent dici ita peccasse, quin etiam debe-

deberent dici non peccasse in alia & alia circumstantia. Rursus. Cum non sit impleta conditio comestionis, quomodo conditionata prævisio potest facere illud peccatum esse proprium parvulorum. Et sicut non datur impenitentia finalis S. Petri, quamvis illa etiam in alia circumstantia fuerit prævisa; sic nec deberet dari peccatum proprium posterorum: quia conditio comestionis non est in illis impleta, quam conditionem requirit Deus in illis verbis, Quæcunq; die comederis. Deniq; ex conditionata prævisione non potest sequi absolutum meritum, vel demeritum, nisi quis semi-pelagianare velit; est autem absolute, in nobis peccatum originale.

PRÆMITTO 3. *Ut aliquid sit alicui proprium moraliter in ordine ad aliquid agendum debet esse alicui proprium physice, per derivationem autem moralem alteri competere, id probat Inductio & ita si quis mandet occisionem Pauli faciendam à famulo, physice occisio dependet à famulo, per derivationem moralem pendet à Domino. Cujus ulterior Ratio est. Quia omnes moralitates (tales de quibus hinc) cum non sint meræ fictiones, debent fundari supra aliquid reale, & physicum.*

Porro quando aliquid est uni proprium physice per derivationem autem moralem alteri competens, tripliciter id potest fieri. *In primis:* ex positione alicujus physici, quod non causat quidem immediate physice, & in se, causat tamen effectum mediate moraliter, & in alio, & ita moraliter absens venator muscipulâ capit avem, sitq; tunc derivatio capturæ in ipsum met venatorem. Ejus rationis derivatio non poterat reperiri in originali: neque enim posteri posuerunt quidquam in quo mediate agerent. *Secundo:* quod est alicui proprium physice potest esse alteri proprium per derivationem moralem ratione dispositionis legis, habentis jus altum ad decernendum etiam invito subdito; talis derivatio in presenti non datur: quia Deus nemini invito & reluctanti potest facere proprium aliquod peccatum. *Tertio.* Quod est alicui proprium physice potest esse alteri proprium per derivationem moralem ratione pacti. Exemplum hujus adferenda sunt. Paciscor tecum, ut si volueris glebam colere meam, fructibusq; ejus gaudere, etiam tui filii jus habebunt terræ, & participabunt translationem dominii à me facti in illa bona: quod si tu nolueris, nec illi participabunt. En volitio terræ colendæ est propria physice & moraliter patri, moraliter autem derivatur & fit propria etiam filiorum, idemque dicendum de ipsamet terra. Item, patet Respublica cum persona certa, si tu acceperis nostrum imperium gubernandum, filii tui tibi succedent, acceptatio est propria physice primi Regis, per moralem autem derivatio-

nem fit proprium Regnum etiam filiorum; ita ut non tantum primus sit Rex per proprietatem, sed etiam unusquisque filius est Rex per proprietatem. & sicut est quidem in potestate filii exuere se proprietate ratione pacti se concernente, dicereq; Ego sum invitus: non tamen est in potestate, quod non fuerit unquam illi proprium illud bonum. Ita & in potestate posterorum v.g. Adæ ad usum rationis venientium vel per se vel per alios (ut contingit in Baptismo infantum) auferre illud originale, non tamen facere ne fuerit unquam illis proprium, & sic de aliis similibus instantiis. Unde si talis moralitas facit alteri aliquid proprium moraliter, facit & peccatum proprium moraliter, cur enim requireret majorem proprietatis moralitatem? Est autem ipsum pactum à dominio distinctum: quia dominium dicit *fac, impero facias*, gravatq; alium, non verò se. Jam autem pactum dicit *faciam si, volo si*, gravatq; etiam ipsum pacifcentem. *His præmissis*

EXPLICATUR. *Quomodo sit peccatum originale nobis proprium?* Peccatum originale non potest nobis esse proprium physice, ut dictum Præmis. 1. nec proprium ratione præcogniti alicujus consensus nostri conditionati de comedendo cum Adamo, vel consentiendo illi ut dictum Præmis. 2. Sed est proprium moraliter, ita ut sit proprium physice & moraliter Adamo, nobis autem non nisi ratione pacti facti cum Adamo, ut si ille non peccaret, non censeremur nos peccasse, adeoque nec amissemus originalem Justitiam, ut dictum Præmis. 3.

IN IDEM RECIDET. Proprium de ratione sua generica dicit possessionem alicujus & attinentiam ad hunc vel illum, & ita si sit attinentia prædicati, quæ prædicatum est, erit proprium Logicè; si sit attinentia perfectionis quæ talis, erit proprium vel physice vel Metaphysice. Si sit attinentia moralis, erit proprium moraliter. Et quia originale peccatum dicit attinentiam physicam ad Adamum, tanquam actio illius physica, dicit tamen etiam attinentiam moralem (in Adam enim omnes peccavimus) ad posteros illius, fit, ut peccatum Adami sit proprium peccatum posterorum proprietate desumibili ex vi, ut dixi, pacti

Restat explicandum quid sit nostras voluntates fuisse transfusas in voluntatem Adami, ei alligatas, contentasq; in capite? quod ut explicetur

PRÆMITTO 1. *Persona cum qua sit pactum in illo ordine est caput.* Et ita caput servilitatis est primus se subdens. Caput regalitatis primus assumptus in Regem. Unde cum etiam Adam sit primus cum quo est factum pactum, dicetur caput. Quod ipsum ut explicetur.

PRÆMITTO 2. *Adamum esse caput nostrum morale, & in Adamo esse nostras transfusas volun-*

(G)

lunta-

luntates. Si spectetur secundum objecta, quæ in re importantur, in idem recidit: Nam ratio capitis importat Adamum & posterorum voluntates moraliter acceptas, transfusio etiam importat easdem voluntates & Adamum, utrobique cum interventione pacti, à parte Dei; ad eum modum quo Paternitas & Filiatio in re eadem objecta importat; nempe entitatem Filii & Patris, utrobique interveniente ratione fundandi hoc est, generatione. Universaliterque quorum unum dicitur in recto, & aliud in obliquo, possunt habere commutationem importationis idem semper importando in re, licet aliud & alius denominationem formaliter inferendo. idque ex eo, quia in re illud rectum & illud obliquum, sunt in re objecta eadem importata, adeoque semper eadem.

PRÆMITTO 3. *Esse caput, & esse transfusus voluntates moraliter differunt formalitatibus:* quia alia est formalitas continentis, & alia contenti: Caput autem est per modum continentis, voluntates autem sunt per modum contenti.

PRÆMITTO 4. *Quod ratio capitis, seu continentis nostras voluntates in ordine ad merendum vel demerendum, non possit esse physica:* quia voluntates nostræ non existerunt physice peccante Adamo, superest ergo continentia, transfusio, alligatioque moralis.

PRÆMITTO 5. *Ipsam transfusionem posse concipi proportionate ad alias transfusiones morales.* ut cum v. g. transfunditur jus in Petrum bonorum, quibus gavisuri etiam successores. quæ transfusio in re nihil importat, nisi pactum unius ab una parte de jure ad aliquid dando; ita ut in pacifcente confurgat debitum satisfaciendi, casu quo impleatur conditio in pacto posita, & in eo cum quo fit pactum, confurgit jus ad bonum promissum, sed cum debito satisfaciendi illi conditioni in pacto posita; ita ut si satisfaciatur, sit gravaturus pacifcentem ad ponendum bonum in pacto promissum, & si non impleatur conditio, gravabitur ille cum quo fit pactum, simulque posterius, carentiâ boni pacto adpromissi.

PRÆMITTO 6. *Ipsam pactum duplici ratione fieri potest.* In primis: Ut pactum per se & directe cadat non nisi in unum, promissioque illi non nisi alliget pacifcentem, licet conditionem ejusdem sint secuturi etiam posterius. Secundo modo potest fieri pactum, ut pactum fiat cum uno tanquam habente quendam excellentiæ modum, sed etiam faciendo pactum directe & per se etiam cum aliis v. g. posteris. Si priori modo fiat pactum, posterius habebunt se non nisi per modum sequelæ, appendicis, & annexi; si autem fiat posteriori modo, licet cum excellentiâ respectu unius, utrique conveniet jus, uterque censetur aliquid velle, vel nolle moraliter.

PRÆMITTO 7. *Hos prædictos modos pacifcenti esse longe distinctos.* Ostendit hoc inductio: quia in moralibus, aliud est præstare Juramentum Regi in gratiam Regni, & aliud præstare Juramentum Regi & Regno. Unde in Regnis electivis juramentum præstatur & Regi & Regno: Nam hoc posterius juramentum inducit specialem obligationem Regi ac Regno, in priori autem juramento non inducitur specialis obligatio per se respectu Regni. Aliud etiam est, promittere aliquid Duci exercituum in gratiam militum, & aliud promittere Duci & militibus. Diversitas hujus modi pacifcenti vel exinde etiam colligi potest: quia si pactum cadat non nisi in unum, cujus conditionem secuturi posterius; si dicant posterius, promissi hoc nobis, replicare posset promittens: Stare quidem debeo promisso, sed non vobis hoc promissi, sed illi quem proximè concernebat meum pactum. Denique cum formalitas per se, & formalitas sequentis, sint formalitates distinctæ, etiam pactum cum utroque per se factum, & pactum cum uno per se & alius ratione sequelæ factum, distinctum erit. Quo autem modo fiat pactum, priorine, an posteriori modo, colligi debet ex rotula pacti, vel ex aliis, de quibus certò constat, concernentibus illud pactum, taliq; pacto posito si posterius negetur promissum, dicere possunt injuriamur. si autem non facerent satis pacto in capite per se inclusi, dicere posset pacifcens, non fecistis in capite.

Unde jam ADDO. Si fiat pactum hoc modo ut cadat & in caput & in posteros per se, licet cum gradu excellentiæ respectu unius, tunc non solum caput censetur facere, sed & membra. Ratio. Tum quia. Promissum pacifcentis cadit per se & in caput & in posteros. Ergo etiam si non impleatur conditio pacto apposta censetur illam non implevisse non solum caput, sed & posterius in capite; in capite, inquam, quia necdum existunt. Prob. Consequenter. Non enim debet esse deterior conditio pacifcentis, quam eorum cum quibus fit pactum. Ergo si pacifcens se obligat capiti, & in capite posteris, & caput, & posterius in capite dicuntur non servare pactum. Tum quia. Si pacifcens non flet promisso dicere possent posterius, promissi hoc nostro capiti & nobis in capite. Ergo etiam & pacifcens dicere poterit, si non impleatur conditio pacti, non fecistis hoc in capite. Tum quia. Illi censentur facere, vel non facere, cum quibus fit pactum: solum enim facere vel non facere in ordine ad præstitutam rem per pactum, ad eos spectat, ad quos spectat pactum. Ergo cum per se fit factum etiam cum posteris, etiam illi censentur non fecisse in capite.

His Præmissis.

EXPLICATUR Modus. *Quid sit nostras voluntates transfusus fuisse?* Adam erat cum quo fiebat pactum de danda vel neganda Justitia o-

rigi-

originali, idque cum gradu excellentiæ, eò quòd existeret tanquam primus ex quo reliqui propagandi fuerunt. Hinc ille fuit Caput in hoc ordine secundum dicta Præm. 1. Esse autem Adamum caput, & esse voluntates nostras in illo contentas, in re eadem objecta importat, ut dictum Præm. 2. differunt tamen hæc formaliter, ut dictum Præm. 3. & quia hæc transfusio non poterat esse physica. ut dictum Præm. 4. debuit esse moralis, stans in hoc: quia Deus pater est pro sua parte de iustitia originali danda vel neganda, casu quo non peccaretur, vel peccaretur. ut dictum Præm. 5. faciendo pactum cadens non tantum in Adamum per se, sed & in posteros, ut dictum Præm. 6. Ratione cuius patet per se in utrumque cadentis, ita est non posita conditio pacti, ut non tantum dici possit Adam non fecisse, sed & nos in Adamo. ut dictum Præm. 7. & in Addito.

PROBATUR Bonitas Explicationis. Quia quæ explicatio ostendit quid sit transfusio voluntatum nostrarum. quid sit non solum peccasse Adamum, sed & nos in Adamo. & quomodo originale sit nobis proprium. illa explicatio est legitima hæc enim non nisi in præsentia pendenda. Sed prædicta Explicatio totum hoc habet. Ergo. Deinde eadem explicatio fundatur in sacra Scriptura. Osee 6. v. 7. Ipsi autem sicut Adam transgressi sunt pactum meum. Genes. 17. v. 14. dicitur: Masculus incircumcissus delendus de populo: quia pactum Dei irritum fecit. Quæ licet aliqui Doctores interpretentur, de non servata Lege Mosaica; bene tamen etiam de pacto, de quo hic, intelligi possunt. secundum Hieronymum, in dictum Locum.

Solvuntur Objectiones.

DICES 1. Tota hæc explicatio fundatur in hoc, quòd Deus fecerit pactum cum Adamo, & in illo cum posteris. Sed hoc pactum non datur. vel si datur. erat tantum de ipso Adamo.

RESPONDETUR. Quòd detur hoc pactum. Admittunt, inquit Oviedo, omnes fere Doctores, etsi Vasq. nonnihil dubitet d. 133. c. 1. n. 3. videturque hoc exigere suavis gubernatio divina, supponuntque PP. gravitatem peccati ipsius Adam ex nocumento peccati, quæ aggravatio nulla esset simpliciter, si non novisset Adamus de hoc pacto. Verbaque ipsius Scripturæ indicant hoc, omnes in Adam peccaverunt, quæ verba non possunt rigorose accipi ad ostendendum, quòd non solum caput, sed & nos in capite peccaverimus, nisi ponatur pactum. ut colligitur ex dictis supra. Sed fuitne necessarius indispensabiliter consensus Adam, ut consentiret esse caput? Quòd non fuerit necessarius consensus, dat rationem Oviedo: quia scilicet sicut independenter à posteriorum voluntatibus facta est illa transfusio voluntatum; ita fieri potuit inde-

pendenter à consensu ipsius Adam. Sed Disparitas est: quia non gaudebant tunc libertate posteris, gaudebat Adamus. Quòd autem adducit, Potestates publicas etiam invitis dicere leges. ut sunt v. g. Tutores. id in præsentia non convincit: quia leges non attendunt ad salvandam libertatem subditorum, attendit Deus. Melius ergo potius hoc inde probaretur: quia nulla necessitas huius consensus. posset enim paciscens dicere, denegabo Patri & filiis Gubernaturam, vel dabo, si hoc vel illud fecerint vel non fecerint. & sicut ad rationem incurrendæ pœnæ non est necesse gravitati illius pœnæ consentire: ita nec pacto.

DICES 2. In oppositum esse aliquas Paritates.

Prima Paritas est. Non potest adultus peccare in alio tanquam in capite. Ergo nec potuerunt posteris peccare in Adamo.

RESPONDETUR. Circa Antecedens divisos esse Auctores. Nam videtur illud supponere Suar. Vas. Sal. Cathar. apud Oviedo: citat. n. 18. Negant illud Gran. Zumel. Azor. Curiel. probabiliusque putat Oviedo ex mente August. in Ps. 84. *Ea peccata Parentum, inquit, non pertinent ad filios, quæ faciunt parentes nativis filiis.* Circa hanc difficultatem, ita discurrere possemus. Quòd in ordine ad amissionem gratiæ, absolute loquendo, etiam adultus contineri possit in alio tanquam in capite: non enim implicat tale decretum. si iste peccaverit, omnibus hominibus auferam qualitatem gratiæ saltem sub formalitate insignis huius qualitatis. Quòd autem ad hoc attinet, an scilicet adultus in ordine ad peccandum possit constitui in alio tanquam in capite, de hoc sic dici potest. quòd si intelligatur aliquis actu, vel habitu conversus ad Deum, non posset dici in voluntate aliena averfus eadem proprietate & paritate, quâ infantes. Ratio. Quia nullum supponitur esse principium intrinsecum, è contra convertens actu vel habitu infantes. supponitur autem tale principium in adultis, vicijus non æqualiter se habent, adultus & parvuli. Cæterum quia per nos non apparet clara implicantia, quare non possint secum stare peccatum & Gratia, secundum dicta in Pœnitentia. Item quare secum stare non possint actus aversionis à Deo, eum actu conversionis. secundum dicta inibi, & in Animasticis. fit ut etiam stare secum possint averfus in capite, & conversio in se, secundum diversos respectus. Quòd si non supponatur adultus actu vel habitu conversus ad Deum, æqualiter se habebunt parvulus & adultus: quia neuter habebit principium proprium intrinsecum opponibile aversioni à Deo: sed erit disparitas, nonnisi in potentia proxima & expedita adulti gratiæ Dei adjuti ad habitationem illius principii, quam potentiam proximam non habet infans. Sed hæc ratio non apparet, quò-

(G) 2 inodo

modo impediatur, ne adultus constituatur in alio tanquam in capite.

Secunda Paritas est. Per nos in materia de Pœnitentia, non potest quisquam justificari justificatione, quâ dicatur conversus ad Deum, sine proprio actu. Ergo nec potest dejustificari dejustificatione, quâ dicatur averſus à Deo, sine proprio actu.

RESPONDETUR. Antecedens procedere de Justificatione physicè accepta: & Conſequentia procedit de Justificatione moraliter accepta, non negavimus autem poſſe aliquem justificari moraliter sine proprio actu, licet non poſſit justificari physicè, idque ex titulo denominationis à vitalitate oriundæ.

Tertia Paritas est. Non potest quisquam reddi ſanctus ſanctitate alienâ. Ergo neque reddi peccator per alterius actum.

RESPONDETUR. Per noſtrum moraliter actum in capite reddimur peccatores, & non tantum per alterius. Arriaga etiam ex mente Vaſq. d. 51. n. 31. Negat Antecedens, de facto que etiam natura humana redditur ſancta ſanctitate Verbi increatâ.

Quarta Paritas. Non potest reddi aliquis moraliter albus physicâ alius albedine. Ergo nec poterit reddi peccator alieno phyſico peccato.

RESPONDETUR. Diſparitatem eſſe: quia albedo præciſe ſpectata non eſt de linea moris, quomodo ergo moraliter dealbabit. nec eſt fundamentum, ratione cujus poſſit quis dici moraliter albus. Jam autem peccatum eſt de genere moris, & aliunde conſtat, actionem alius phyſicè poſſe eſſe alius moraliter propriam.

Quinta Paritas. Non potest voluntas bruti conſtitui in homine tanquam in capite. Ergo nec voluntates poſteriorum.

RESPONDETUR. Diſparitatem eſſe, quia tota ratio conſtitutionis in capite ultimo refertur in pactum, quod eſt pactum de linea moris, ipſique poſteri, ex titulo intellectualis ſunt capaces moralitatis, brutum autem non eſt capax pacti: pactum enim eſt inter entia intellectualia, nec capax eſt imputationis moralis. abuſivè tamen poſſunt conſtitui in capite in ordine ad aliquid, v. g. ſi non peccaverit Adam obediens illi beſtiæ.

DICES 3. In oppoſitum eſſe Auctoritatem S. Pauli ad Rom. 5. v. 19. Sicut per inobedientiam unius hominis peccatores conſtituti ſunt multi, ita per unius obedientiam juſti multi conſtituentur. Sed obedientiâ phyſicâ Chriſti non eramus moraliter obedientes. Ergo nec moraliter peccantes in Adamo.

RESPONDERI poſſet. Negando Minorem, modò non ſit aliunde impedimentum peccati mortalis, illa obedientia in Chriſto poſſet dici, quòd nobis conveniat. Deinde hoc ſolum vo-

luit Apoſt. quòd ita Chriſtus eſt caput influens juſtitiam, ſicut etiam rationem capitis habet Adamus in ordine ad dejuſtificationem.

COLLIGITUR inde, quòd peccatum originale ſit peccatum ab Adamo phyſicè & moraliter, à nobis in illo moraliter commiſſum. Quòd ipſum ut diſtinctius explicetur, ſit

DIFFICULTAS III.

Explicatur Eſſentia originalis.

EXPLICAT 1. Catharinus & Pighius. Quòd originale nihil aliud ſit, quàm peccatum primi parentis, pro formalis, modum quandam qui eſt reatus, & obligatio ad poenam, putatque Vaſq. & Bellarmin. quod in hac ſententia fuerit S. Auguſt. *Hæc Explicatio*

EXPLICANT 2. non pauci cum Durando. Quòd originale pro materiali dicat ipſam concupiſcentiam carnis, pro formalis, modum quandam qui eſt reatus, & obligatio ad poenam, putatque Vaſq. & Bellarmin. quod in hac ſententia fuerit S. Auguſt. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia. Non eſt conformis Trid. quòd ſignificat originale ſine ullo addito auferri Baptiſmo, & tamen non auferitur concupiſcentia. aufereturque non niſi cum addito originale, hoc eſt, ratione ſui formalis. Tum quia. Materiale originalis quoad ſubſtantiam non debuiffet eſſe ante originale, ſed hoc materiale fuit ante ipſum originale; quia nihil aliud eſt quàm vis inclinativa ad delectabile. Tum quia. Eſſentia rerum non rectè explicantur ſuis effectibus. Jam autem reatus eſt effectus, & quid conſequens originale, ſicut & concupiſcentia. Aug. nihil plus vult, quàm quòd originale ſtet in reatu, non quomodo cumque ſed reatu culpæ.

EXPLICANT 3. alii. Quòd originale ſit carentia Juſtitia originalis, nomine illius intelligendo qualitatem quandam impeditivam ſenſualis potentia, ut docuit Scot. Cord. Maj. Gabr. quos vide apud Vaſq. d. 132. c. 7. licet aliqui hanc juſtitiam ſumant pro gratia ſanctificante. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT. Quia immeritò ſic explicata Juſtitia originalis ponitur eſſe qualitas, multiplicanturque entia ſine neceſſitate & auctoritate ſacra. nam impediri illa poſſet bene referri in externam Dei protectionem, in negationem concurſus ad ſenſuales motus independentes ab imperio voluntatis.

EXPLI-

EXPLICANT 4. alii. Quòd originale sit ipsa carentia gratiæ sanctificantis. Contra hanc sententiam sunt argumenta, quibus in materia de Pœnitentia probatum, habituale peccatum non stare in privatione gratiæ. sed insuper.

NON SATISFACIT. Tum quia. In illo stat peccatum propriè, quod pro ultima ratione adferri potest, quare aliquis sit peccator: formales enim rationes in aliquo genere sunt rationes ultimæ. sed missio gratiæ non potest reddi pro ultima ratione, quare aliquis sit peccator originaliter. Si enim quæratur, estne hic infans non baptisatus peccator. respondebitur Affirmative. si quæratur, quare est peccator, respondebitur, quia non est in gratia originali. restat quærere, quare non sit in gratia originali à partem sua? & hoc quòd adferetur pro ratione, si sit legitimum, erit quæsitum formale originalis.

Tum quia. Omne peccatum ex genere suo dicitur motum animi vel in se vel in alio, & tamen præcisa gratiæ sublatio, hoc non dicit. Tum quia. Originale peccatum, cum proprio actuali, conveniunt in ratione carentiæ gratiæ, & non conveniunt in ratione talis peccati. Ergo originale solâ privatione gratiæ stare non potest formalitasque legitima distinctiva originalis à proprio, potius formalisabit Originale. Tum quia. Ut urget Oviedo, Privatio gratiæ vel est peccatum, quatenus debebat eam pueris conferre: & hoc non. quia Deus debuit eam conferre, casu quo Adamus non peccaret. Ergo destructa illa conditione, jam non manet debitum. Ergo nec originale. siquidem illud stat in hoc debito; & cum hoc debitum sit in Deo, peccatum autem non sit in Deo, peccatum non erit illud debitum. Vel privatio gratiæ est peccatum in quantum ipsi posteri debebant illam translata habere ab Adamo. & hoc non. quia nemo dicitur peccare propter transgressionem obligationis alienæ, quam implere ipsi non incumbit. Non etiam privatio gratiæ est peccatum, in quantum ipsi posteri debebant eam habere: quia debuerunt ponere causam ne haberent gratiam. & hæc potius causa erit quæsitum originalis constitutivum, ad quam tanquam effectus consequatur privatio gratiæ.

Quamvis autem peccatum realiter loquendo sit mors animæ, stans in expulsiōe vitæ quæ est gratia, negatur tamen primò constitui formalitate mortis. Unde etiam per baptismum aufertur quidem negatio gratiæ, primò tamē per se non tollitur negatio gratiæ, sed aversio facta à Deo in capite. Concedimus quidem, quòd sicut peccatum actuale stat in privatione rectitudinis actualis debiti, ita & habituale in privatione habitus debiti, sed nomine ejus non intelligitur primò per se gratia, sed intelligitur perseverantia moralis in actu debito inesse, quæ perseverantia pertinet ad habitum.

Ad explicandam Essentiam Peccati originalis.

PRÆMITTO 1. *Distinctas has esse propositiones, Peccavit Adam, qui fuit Caput nostrum, & Peccavimus in Adamo tanquam in Capite.* ad eum modum quo distinctæ sunt hæc propositiones, Fecit hoc Paulus qui est Tutor Andreæ, & Fecit hoc Andreas in suo Tutore. Et certè prior propositio non infert ullam veram actionem posterorum, infert secunda. poteratque ratio capitis materialiter se habere. Unde potuisset peccare Adamus alio peccato, quo nos non peccassimus, & tamen vera fuisset propositio, quòd peccaverit Adam qui est caput nostrum.

PRÆMITTO 2. *Quòd originale debeat concipi hoc posteriori modo.*

RATIO. Tum quia. Trident. appellat hoc peccatum unicuique proprium, quæ proprietas magis elucet, si dicamur hoc secundo modo peccare. Cum ratio capitis ex vi terminorum non excludat, quominus materialiter capi possit. Tum quia. Sacra Scriptura hæc potius phrasit utitur. In uno, inquit, omnes peccaverunt. Consonat huic phrasi Aug. lib. 3. de Peccatorum meritis cap. 7. *nec sic dicitur esse aliena peccata, tanquam ad parvulos non pertineant, siquidem in Adam omnes tunc peccaverunt.* & Epist. 23. ad Bonifacium: *Traxit ergo reatum: quia unus erat cum illo & in illo à quo traxit, quod quando traxit admissum est.* Tum quia. Peccatum ab eo causatur qui peccat. Cum ergo & nos peccaverimus originaliter, & nos illud causavimus: matrimoniumque non dicitur Legatus contrahere rigorosè, sed is cuius est Legatus.

PRÆMITTO 3. *Quid sit istud peccatum quòd nos commisimus in Capite physice, & quid moraliter?* Physicè est peccatum Adami, tanquam capitis, circumstantionatum secururâ infectione posterorum, casu quo poneretur peccatum. Moraliter autem istud peccatum est, in quantum ratione continentiæ moralis in Adamo posita est à nobis moraliter transgressio Legis, quæ continentia, jam est suprâ explicata. *Ex quibus præmissis*

EXPLICATUR Essentia originalis. Quòd scilicet non tantum stet in hoc, quòd peccaverit Adam, qui fuit caput nostrum. ut dixi Præm. 1. sed etiam peccavimus, nos ut dixi præmissio 2. ita tamen, ut peccatum illud physicè stet in actu solo physico Adami circumstantionato secururâ infectione posterorum, ut dixi Præm. 3. quòd tamen moraliter sit nostrum titulo continentie in capite. de qua suprâ.

Sub finem addenda sunt verba Arriaga. Quidquid huic Declarationi deest, suppleri debet à Fide, facileque evaderet aliquis dicendo, quòd illud peccatum sit proprium parvulorum,

licet non sciamus modum, quo sit proprium, quia illum nec revelatio, nec Auctoritas PP. describit. Imò Bellarm. lib. 5. de Amiff. Grat. cap. 10. censet in infantibus non reperiri peccatum, inquantum illud dicit actionem, sed inquantum dicit reatum & maculam. quæ sunt effectus potius peccati, transeunte peccato, manentes.

De Pœnis originalis, consule Arriaga d. 52. Oviedo Contr. 9. p. 12. fusiùs Salaz. tr. 13. d. 11. f. 6. An infantes non baptisati sint pœnâ sensûs puniendi, dictum alibi. probabileque hoc putat. Driedo. Albert. Hubertinus & Gregor. defendit, licet non resolvat. Qui illis negant pœnam sensûs, docent illos tristitiâ levi afficiendos, ex carentia visionis. talis est Bellarm. Valent. Palat. Tann. nullâ afficiendos docet Vasq. Azor, & ante illos Niss. & S. Th. Alii tribuunt illis naturalem Beatitudinem post hanc vitam, alii negant, propter Auctoritatem Conc. Africani. cap. 72. ut habetur Tomo 1. Concil. Stante tamen hac Auctoritate, Suar. & Oviedo tribuunt illis notitiam naturalem de Deo, & ejus amorem naturalem. Salmeron docet, hanc terram habituros, quod etiam docuit Cathar. vocatq; hanc sententiam piam & probabilem Suar. sed improbabilem illam appellat Pineda. locum autem tenebrosûm prope infernum, tribuit illis Abulensis, & Sorus, locum subterraneum cum luce, Arriaga citatus.

COLLIGES. Peccatum originale spectari posse physicè & moraliter. Physicè dicitur Actum peccaminosum Adami circumstantionatum infectione posteriorum. moraliter autem, dicit actionem peccaminosam, moraliter commissam a nobis, tanquam contentis in Capite.

QUÆSTIO III.

De aliis Divisionibus Peccati.

PErstringo hanc divisionem peccatorum, inquantum illa sumunt speciem ex objectis & virtutibus quibus opponuntur: indubiè enim ipsa objecta, & virtutes habent suas etiam divisiones. Circa distinctionem ex objectis.

ASSERO 1. *Ab objectis seu bonis quibus opponuntur peccata sumi diversitatem specificam.*

RATIO. Quia omne peccatum est voluntarium omne autem voluntarium specificatur ab objecto, ut Inductio ostendit, docetque S. Thom. hic q. 52. a. 1.

ASSERO 2. *Peccatum illud est gravius, quod privatur meliori bono seu objecto.*

RATIO. Tum quia. Peccatum est defectus seu carentia boni. Ergo majus est, quo bonum est majus quo privatur: sicut enim se habet simpliciter ad simpliciter, ita majus ad majus. Tum quia. Unum peccatum est majus altero formaliter. ut fides & ratio docent: neque enim æque

malum est mentiri ad ostentationem ingenii, atque odisse Deum. Sed si peccatum non esset majus formaliter, quod privatur meliori bono, unum non esset majus altero formaliter. quod ipsum probatur. quia majoritas peccati non potest desumi ex ipsa entitate peccati, cum nec ratio formalis peccati desumatur ab ipsa entitate peccati. non etiam desumeretur majoritas ex ipsa formali carentia boni seu perfectionis, cum non esse non appareat, qui sit majus vel minus, cum stet omni exclusione esse; in ly autè omni, non datur majus & minus. Ergo sicut & ipsa carentiæ in aliis materiis majoritatem sumunt ex termino quo privant, etiam peccatum sumet malitiam formalem ex bono quo privatur. Tum quia. Quò majus est in aliquo jus, eò majus est & debitum illi respondens. Ergo cum in meliori bono, majus sit jus ad amari, major etiam erit obligatio ad amare in creatura rationali. Ergo si ponatur non Amor melioris boni, ponetur contra debitum majus. Ergo & erit majus peccatum, cum nomine majoris peccati veniat factum contra majus debitum. hoc autem majus debitum, versatur circa majus bonum.

ASSERO 3. *Diversitatem hanc non esse sumendam secundum conditionem specificam objecti, sed secundum moralem.* Hinc æquale est furariter talero constantem, atque talerum; nisi forte physica distinctio diversam moralitatem tundet. & ita majus est v. g. furari militi pugnatorio equum bonum, quam æquivalentem equo pecuniam.

Circa distinctionem ex virtutibus quibus opponuntur peccata.

ASSERO 1. *Peccata esse specie distincta quæ opponuntur diversis virtutibus.*

RATIO. Tum quia. aliud per omnes est peccatum contra fidem, & aliud peccatum contra temperantiam. Tum quia. Oppositio ad bonum diversum specie morali, adfert distinctionem specificam. Ergo & oppositio ad diversam actionem. Tum quia. Contrariorum eadem est ratio. Ergo si hæc virtus distinguitur specie ab hac virtute, etiam peccatum contra hanc virtutem erit distinctum a peccato contra aliam virtutem, eò quòd hæc diversitas sit adalitura notabilem alietatem.

ASSERO 2. *Peccata quæ opponuntur eadem virtuti, non hoc ipso sunt ejusdem speciei.*

RATIO. Quia illa conditio virtutis potest sub se habere, alias specie distinctas honestates, ut etiam supra de liberalitate dictum. Ergo oppositio ad has honestates sub eadem virtute poterit esse specifica.

DICES 1. Prohibeat Deus hunc actum nolo me opponere ulli virtuti, si fiat hic actus, erit peccaminosus, utpote contra prohibitionem; & tamen nulli virtuti se opponet, cum importet non oppositionem virtuti.

RESPON-

RESPONDETUR. Deum non posse prohibere prædictum actum, quia id solum potest prohibere, quod si fiat, malum erit. si autem actus ille fiat, malus non erit. quia ex eo ipso quod importat, non vult se opponere virtuti subdendi se prohibitioni, & tamen non subderet se prohibitioni. Ergo impossibile est illum prohiberi. Videantur in simili dicta de Actibus humanis.

DICES 2. Potest aliquis dicere, volo me opponere omni virtuti, & tamen hic actus non habebit malitiam v. g. homicidii.

RESPONDETUR. Illo actu, illas malitias

contrahendas, quæ erunt præcognitæ; potest autem non repræsentari homicidium, haberetque ille actus plures species materialiter, sed non plures diversas speciales, nisi fortè illæ sint præcognitæ & volitæ, modo qui est requisitus.

DICES 3. Etiam si nulla esset virtus, adhuc essent peccata. Ergo illa non desumunt speciem à virtutibus.

RESPONDETUR. Saltem ex suppositione desument specificationem ab oppositione virtutibus. Sicut ex suppositione auri, datur specificatio physica actionis ablativæ auri.

TRACTATUS III.

De reliquis Materiam de Peccatis concernentibus.

Pauca supersunt, quæ alibi tractata non sint.

DISPUTATIO IV.

De Causis, subjecto, & Poenis Peccati.

Nocipiemus à causis, de quibus secundum methodum Aristotelis, debuissimus etiam tractare prius, quam de effectu, hoc est, de ipso peccato: cum tamen de ipso peccato sit præmissa tractatio. sed non recedendum fuit à methodo communi, vel ob hoc ipsum, quia de Causis peccati, v. g. præcognitione, libertate, &c. jam alibi dictum.

QUÆSTIO I.

De Causis Peccati.

Non hic agetur de Causis peccati tenentibus se ex parte ipsiusmet creaturæ rationalis, qualis est in homine rebellio passionum, libertas, habitus mali &c. Nam de his quæ in hac materia disputabilia sunt, alibi agitur. nec agitur de causis peccati, tenentibus se à parte ipsius Dæmonis. hæ autem primâ divisione, duplices possunt esse. Primò extraneæ omnino. ut cum extrinsecum aliquod objectum industriâ illius præsentatur. quod est moraliter occasio mali. Secundò intraneæ. quod ipsum dupliciter facit, suggestionem & commotionem appetitus Sugge-

stionis nomine, duo venire possunt. Inprimis, injectio cogitationis, qualem Aristoteles putavit proficisci à bona vel mala fortuna, Theologi quæ illas appellant, quod sint in nobis sine nobis. Sed est difficultas, An injectio cogitationis ejusmodi sit intra Sphæram agendi Angelos concernentem. Si spectetur Auctoritas Patrum, & multæ illorum phrasæ, quibus dicunt, Angelos bonos nos dirigere, monere, consulere, &c. facile dari potest vis etiam dæmoni consultiva mali, adeoque vis suggerendi. Thomistas malè habet hic modus explicandi suggestionem: quia dicunt: Solius Dei esse in animam nostram illabi. citantq; pro hoc S. Thomam. Sed nomine illapsus bene venire potest injectio cogitationis cum prævisione infallibili, & intentione infufragabili, actu secuturi effectus, dirigendo scilicet infallibiliter. & hoc nulli competit, nisi soli Deo. Quamvis autem hæc ratio Thomistarum non evincat. habet hoc difficultatem. quod non appareat, quomodo vel coëfficiat, vel determinare possit nos dæmon ad ponendam hanc & nunc, hanc vel aliam, cogitationem?

(G) 4 nem?